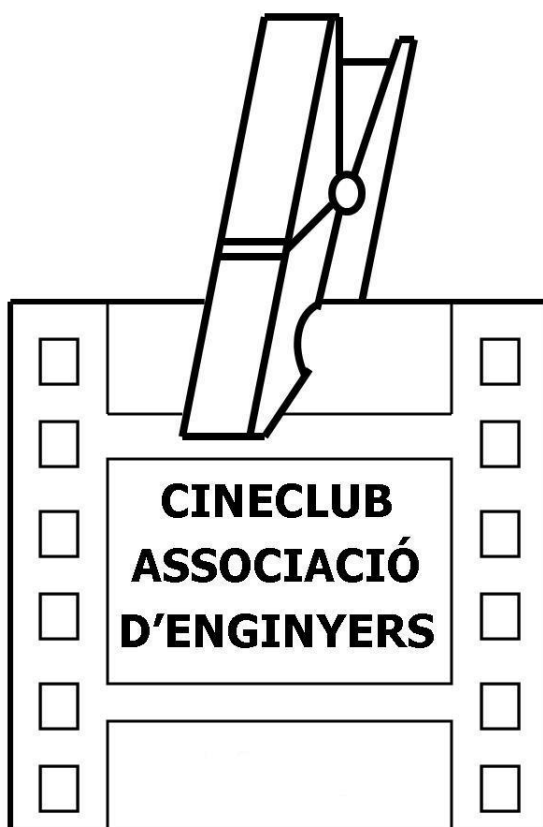

Associació / Col·legi

COMISSIÓ DE CULTURA

Any 10 (1991)

De JOAN PERUCHO ens atreia el seu món fantàstic, i aquelles citacions sobre els enginyers; ho és el personatge principal del seu molt famós "Llibre de Cavalleries" (Tomàs Safont). Vam fer la sessió l'11 de desembre, on vam projectar el curtmetratge d'en Manuel Cussó, "Museu d'ombres"; i hi van intervenir els crítics i escriptors Julià Guillamón, Carles Pujol i Fernando Valls. A més, Perucho ens va llegir (interpretant com ell sap fer-ho) un text sobre el màgic a Barcelona.

En el llibre (141 pàgines, més 26 de fotografies; 800 exemplars), a més de la entrevista, també hi havien textos d'anàlisi sobre la seva component cinematogràfica, d'altres fets per Manuel Pagès i Lourdes Güell-Fernando Valls, un recull sobre el seus textos potenciant aspectes com "Cinema/Fotografia" i "El triangle tarragoní (Albinyana, Gadesa i Pradip)".

En el vídeo, de 27 minuts, a més de descriure els diversos vessants de Perucho, es recrea el seu "monstruari fantàstic" i la seva "botànica oculta". Es va gravar a les seves cases de Barcelona i Albinyana (Baix Penedès), i al "Museu de Zoologia" de Barcelona. Vam figurar a la terna final del premi a la "Millor aportació cultural" (Cinema Urgell, 3-2-1992) dins dels Premis de Cinematografia i Vídeo de la Generalitat. El vídeo es va projectar el 6 d'abril del 1992 en l'homenatge que se li va fer a la Universitat de Barcelona; també es projectava a l'exposició "El món de Joan Perucho" que es va fer al Centre d'Art Santa Mònica de Barcelona (desembre 1998). I a la televisió local de Barcelona "BTV" el 2 de juliol de 2002.

Any 11 (1992)

MONTSE AMENOS i ISIDRE PRUNÉS són dos noms remarcables dins de l'escenografia. Treballaven junts des de 1975, i havien col·laborat en moltes interessants escenificacions teatrals (Dagoll-Dagom, per exemple). També han treballat en el cinema.

La sessió fou el 10 de desembre. Hi va haver una exposició dels seus treballs: sis maquetes de les seves escenografies i algunes desenes de figurins dels seus vestuaris. En el llibre (111 pàgines, més 46 de fotografies; 800 exemplars), a més de la entrevista, hi havia una àmplia documentació sobre els seus treballs, i textos de gent lligada al món del teatre o la imatge, com Carme Portacelli, Joan Abellán, Leopoldo Pomés i Carles Mira. En el vídeo "Isidre Prunés i Montse Amenós: Escenografies a l'engròs", (de 15 minuts) hi ha el seu taller, ells preparant nous treballs, i fragments de "Flor de nit" de Dagoll-Dagom (enregistrats al Teatre Victòria). Es projectà a la televisió local de Barcelona "BTV" el 25 de juny de 2002. També vàrem estar nomenats al "Premi a la Millor aportació cultural" pel conjunt del treball desenvolupat en el llibre i el vídeo (22 de febrer de 1993, al Cinema Florida).

Any 12 (1993)

JOSEP PALAU I FABRE és un home polièdric. El seu treball cultural s'estén per tot el camp de la literatura, a més de la seva passió d'historiador i d'anàlisi sobre la figura i l'obra de Picasso. També, va fer un curtmetratge sobre Picasso.

La sessió la vàrem efectuar el 15 de desembre. Varis crítics i professors van parlar sobre els vessants en els quals ha treballat: Enric Balaguer sobre la poesia, Esteve Grau sobre el teatre, Tomàs Nofre sobre l'assaig, Julià Guillemon sobre els contes, i Pilar Parcerisas sobre la seva recerca picassiana. Palau i Fabre va recitar alguns poemes seus i va llegir un fragment teatral.

En el llibre (96 pàgines, més 48 de fotografies; 800 exemplars) hi ha una molt llarga entrevista i la reproducció d'una detallada anàlisi de Palau i Fabre "descobrint" el fins llavors desconegut quadre de Picasso "Bust de dona vist d'esquena". En el vídeo (de 20 minuts) hi surten els seus indrets estimats (el pis de Barcelona i la casa de Grifeu –Llançà-), el vessant literari, la seva "vida interior", i la seva relació amb Picasso. Es projectà a la televisió local de Barcelona "BTV" el 1 d'agost de 2002. Hi ha una versió subretolada en castellà. Imatges del vídeo han estat cedides pel documental "El bon seny d'en Josep Palau i Fabre", produït per Òmnium Cultural (2001).

Any 13 (1994)

Amb LEOPOLDO POMÉS volíem apropar-nos a aquella "imatge" de la Barcelona dels anys seixanta, al món de la publicitat, i ens vam trobar amb un interesantíssim fotògraf.

La sessió fou el 14 de desembre. S'hi projectà el seu vídeo "Antoni Tàpies" i el nostre: "Leopoldo Pomés: mirar, mirar, mirar" (27 minuts). En ell veiem a Pomés fent una sessió fotogràfica a la Carme Elias en el seu estudi; ens parla dels seus inicis a casa seva, o de gastronomia al seu restaurant "Flash-flash"... D'aquest vídeo hi ha també versions en castellà i subretolada en castellà. En el llibre (138 pàgines, més 50 de fotografies; 800 exemplars) també hi havia una entrevista amb Karin Leiz, model seva i companya de tota la vida. També hi ha textos de diversos amics seus: Luis Goytisolo, Eduardo Mendoza, Federico Correa, Teresa Gimpera, Joan Perucho, Marta Pesarrodonà, i Leopoldo Rodés. També cal esmentar que el vídeo es projectà a la televisió local de Barcelona "BTV" el 23 de juliol de 2002, i en versió subtitulada a TV2 (1998).

Any 14 (1995)

En JOAN DE SAGARRA té molts rumbs: periodista i crític de teatre amb guanyada fama d'infant terrible, apassionat pel cinema, amant del jazz, fill del seu pare...

Es va fer la sessió el 14 de desembre. A més de la presentació del llibre i del vídeo, Sagarra va explicar l'anècdota que ell havia fet tres mesos del servei militar (l'any 1962) en el pis de damunt on estàvem, en una mena de servei d'intel·ligència militar.

En el llibre (152 pàgines, més 14 de fotografies; 800 exemplars) hi ha una llarga recopilació de les seves memòries i un conjunt d'escrits d'amics: J.M. Carandell, Eliseu Climent, Juan Marsé, Lluís Permanyer, Lluís Homar. En el vídeo (22 minuts), a més de la seva vida i obra, hi ha: el seu pare, París, el Jamboree, les barceloneses de la "gauche divine", de les Rambles, el cinema, el teatre... Es va gravar a casa seva, al cafè Bauma de la Diagonal / Llàtvia, a la Plaça Reial de Barcelona, a les Rambles, i al Teatre Romea. Es projectà a "BTV" el 25 de juliol de 2002

Any 15 (1996)

LLORENÇ SOLER és un molt important realitzador de documentals. Havia recorregut un llarg camí des del "cinema independent" dels seixanta fins als documentals televisius dels noranta.

La sessió es va fer l'11 de desembre. Es va projectar "Gitanos de San Fernando de Henares" (1991) i el vídeo que vam fer nosaltres: "Llorenç Soler: dues o tres coses que..." (21 minuts). En el llibre (202 pàgines, més 19 de fotografies; 800 exemplars) hi ha textos d'un grapat d'amics:

Jesús Garay, Jordi Llompart, Domènec Reixac, Vicenç Villatoro, Lluís Maria Güell... El vídeo es projectà a la televisió local de Barcelona "BTV" el 30 de juliol de 2002

Any 16 (1997)

JOAN GUINJOAN és un important compositor de música contemporània. A més ha estat director del grup de música contemporània "Diabolus in Música", crític musical al "Diari de Barcelona", assessor musical a l'Ajuntament de Barcelona,...

La sessió fou el 10 de desembre. A més de la projecció del nostre vídeo, vam poder escoltar l'obra "Tensión-Relax" de Guinjoan, interpretada pel percussionista Ferran Armengol. En el llibre (168 pàgines, més 36 de fotografies; 1.000 exemplars) hi ha també un important apartat de col·laboracions de persones lligades principalment a la música. Podem esmentar, entre d'altres, a Monsalvatge, Tomás Marco, Mestres Quadreny, Luis de Pablo, ... En el vídeo, de 27 minuts, hi ha la presència del pintor August Puig i del violoncel·lista Lluís Claret interpretant "Elegia", del mateix Guinjoan. Es va gravar a les seves cases de Barcelona i Monells (Baix Empordà) i a casa del Lluís Claret a Mirasol (Sant Cugat). Hi ha una versió subretolada en castellà.

Cal citar les diverses falques radiofòniques que durant varis dies varen emetre "Catalunya Radio" i "Catalunya Música". Cal destacar que per primera vegada el nostre llibre ha estat traduït al castellà (SGAE). La seva presentació a la premsa (abril del 2001) va produir que alguns diaris tornessin a fer-se ressò: "El País" del 30-3-2001 i del 3-6-2001. Finalment, cal esmentar que el nostre vídeo es va projectar al Canal 33 l'11 de gener de 1999, i a la televisió local de Barcelona "BTV" el 3 de setembre de 2002.

Any 17 (1998)

Amb RICARD SALVAT volíem apropar-nos a aquell home cabdal del teatre català dels anys cinquanta als setanta. Després, per aquelles coses estranyes que a vegades passen, la seva tasca es va desenvolupar principalment a l'estranger.

La presentació la vam fer el 9 de desembre. Després de la projecció del nostre vídeo, el propi Salvat ens va oferir una lectura d'aquelles "pantomimes" que feia a finals del cinquanta i d'un fragment de la seva novel·la "Animals destructors de lleis".

Entre les col·laboracions del llibre (165 pàgines, més 30 de fotografies, 1.000 exemplars) hi podem destacar les de Marta Pessarrodona, Isabel-Clara Simó, Joan Guinjoan, Alberto González Vergel, Stavros Doufexis... En el vídeo, de 28 minuts, a més de fer un repàs a la seva llarga trajectòria, hi ha inserides imatges del muntatge teatral que estava fent en aquells mesos: "A la jungla de les ciutats" de Bertold Brecht (Teatre Alegria de Terrassa). També es va gravar a la seva casa de Barcelona. Es projectà a la televisió local de Barcelona "BTV" el 5 de setembre de 2002. Cal destacar que es va projectar a l'exposició "Ricard Salvat i la seva època" que es va fer al Palau de la Virreina de Barcelona (juliol a octubre del 2003).

Any 18 (1999)

De JOSEP MARIA CARANDELL apreciaven els seus articles sobre temes culturals (sovint sobre la ciutat de Barcelona i Antoni Gaudí) en diaris i revistes des de molts anys enrera. També havia publicat alguns llibres i era home de teatre.

El 15 de desembre vam tenir el goig de poder presentar els nostres llibre i vídeo, i de poder-lo escoltar cantant, acompanyat del seu fill i alguns amics, algunes de les seves cançons. En el llibre (164 pàgines, més 18 de fotografies; 1.000 exemplars) hi havia les col·laboracions d'Ana Maria Moix, Eugenio Trías, Mercé Managuerra, Joan Guinjoan... En el vídeo, de 22 minuts, hi surt parlant de les seves activitats; el veiem a casa seva, a "La Pedrera" o a l'"Institut del Teatre". Es projectà a la televisió local de Barcelona "BTV" el 10 de setembre de 2002. També es va passar en l'homenatge que se li va fer al Institut del Teatre a la seva mort.

Any 19 (2000)

MIQUEL PORTER MOIX era per a nosaltres un vell conegut dins del camp cinematogràfic. Havíem estudiat cinema amb ell molts anys enrera. A més, s'anava a jubilar de catedràtic a la Universitat aquell mateix any. La "Nova cançó", la seva tasca en els cine-clubs i la seva llarga llista d'articles sobre cinema a diaris i revistes també ens atreien.

La sessió va ser l'11 de desembre. Com sempre hi vam projectar el vídeo i vam presentar el llibre. En aquest (156 pàgines, més 24 de fotografies; 1.000 exemplars) hi havia col·laborat Joan F. de Lasa, Paulina González, Lluís Serrahima, Ricard Salvat... En el vídeo, de 21 minuts, el veiem parlant de les seves activitats: en una classe a la Universitat, a l'Arxiu de la Filmoteca, a "l'Orfeó de Sants" o a la seva casa del barri de Sarrià (Barcelona). El vídeo va ser projectat a la televisió local de Barcelona "BTV" el 16 de març del 2001. També es va passar en els homenatges que se li van fer a la seva mort: a la Filmoteca (28 de febrer del 2005), dins del "VI Cicle de Cinema Català" de Sabadell (22 de novembre del 2005) i a l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona (24 d'abril de 2006).

RECULL DE PREMSA:

CULTURA

LIBRES

Joan Perucho i Josep Benet són objecte de dos llibres d'homenatge

L'escriptor publicarà les seves memòries el mes de març vinent a Edicions 62

CARLES SINGLA
Barcelona

"M'ha emocionat que persones que no són del món de les lletres, que són professionals i, al capdavant, lectors, s'interessin per la meua obra i contribueixin a difondre-la", explica Joan Perucho, que ahir va ser homenatjat en una sessió organitzada per l'Associació d'Enginyers Industrials. L'acte forma part d'un cicle que anualment dedica l'entitat a persones relacionades amb el món del cinema o de la imatge.

"En el meu cas", comenta Perucho, "no va desaparèixer, perquè les meves novel·les ja fa molts anys que van ser sol·licitades per ser convertides en cinema i hi ha moltes opinions que hi troben una estructura cinematogràfica". Un curtmetratge basat en un text de l'escriptor, *Museu d'ombres*, de Manuel Cussó (1984), va obrir l'homenatge. L'associació ha realitzat també un vídeo i un llibre sobre l'obra i la personalitat de Perucho.

El vídeo recull tant imatges del mateix autor, a les seves cases de Barcelona i Albinyana o al Museu de Zoologia —un dels seus àmbits predilectes—, com passatges relacionats amb la seva obra. Perucho se sent especialment satisfet pel fet que llibre i vídeo són d'edició no venal i eren oferts ahir amb motiu de l'homenatge i repartits entre els membres de l'associació.

El llibre, titulat simplement *Joan Perucho* i coordinat per J.M. Martí Ferrer i Martí Rom, té com a nucli una entrevista amb l'escriptor i un recull dels seus textos. A més, inclou articles sobre la seva obra i un petit text redactat expressament per l'homenatge.

L'entrevista amb Perucho,

Joan Perucho va ser homenatjat ahir

producte d'una extensa conversa, és reproduïda en forma de monòleg on l'escriptor repassa cronològicament la seva vida, les seves aficions i la creació de les seves obres. Alguns textos han estat escollits en funció de la temàtica central de l'homenatge, i així n'hi ha sobre la societat tecnològica, sobre cinema i fotografia i sobre els escenaris principals de la seva obra.

L'element fantàstic

L'acte va incloure també una xerrada amb Julià Guillamon, Carlos Pujol i Fernando Valls, amics i coneixedors de l'obra de Joan Perucho. Finalment, l'escriptor va llegir el text *Formulació del fantàstic*, "una explicació d'allò que suposa per mi l'element fantàstic, que representa en la literatura i com condiciona la mateixa manera que joestic en el món".

Joan Perucho, de qui fa poc han estat publicats el recull d'articles *Cultura i imatge* (Destino), un nou volum de les seves obres completes i s'ha reeditat *Discurs de l'Aquitània* (tots dos a Edicions 62), ha enllestit les seves memòries. Aquestes seran publicades per Edicions 62 amb el títol *Els jardins de la malenconia* el mes de març que ve. A l'abril, Perucho serà l'escriptor del mes i se li dedicarà un simposi a la Universitat de Barcelona.

"Són unes memòries molt peruchianes", adverteix. "No és que siguin falses, però hi ha l'element fantàstic. Arrenquen de les meves arrels familiars, des de molt lluny, i arriben fins avui mateix. Són, sobretot, unes memòries fetes per una persona absolutament independent i he arribat a un punt que la veritat ja no m'espanta. ■

AVUI / CULTURA 8-12-1991

Edita l'Associació d'Enginyers

Un llibre analitza la relació de l'escriptor Joan Perucho amb el cinema

Redacció

BARCELONA

La comissió de cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya ha publicat el llibre i vídeo *Joan Perucho* que analitza la relació d'aquest escriptor català amb el cinema, però també recull una entrevista amb l'autor i diferents textos on explica la relació de la literatura de l'escriptor amb la tècnica i l'enginyeria industrial.

El llibre ha estat elaborat per J. M. García Ferrer i Martí Rom i pretén "ser un murall sobre Perucho; un d'aquells miralls que reflecteixen la lenta i infinita concatenació de la realitat. Sabiem que no podia ser, i ho hem centrat en uns eixos que pensem que són prou allunyats de les anàlisis més corrents: la ciència i la tècnica, el cinema i el triangle tarraconí (Albinyana, Pratdip i Gandsa)".

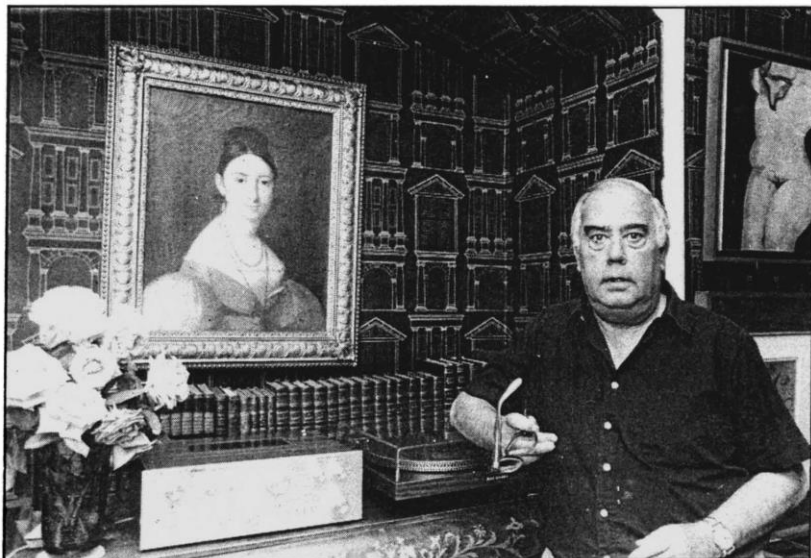
Pel que fa a la relació de l'escriptor amb el cinema, el llibre publica un text sobre les citacions cinematogràfiques que s'han rastrejat en les seves obres i un altre que aventura els quasi perduts reflexos del món de Perucho en el cinema de tots els temps. El llibre també aplega escrits de Perucho sobre temes una mica marginals. Els autors hi han fet diferents apartats, amb textos centrats en la ciència i la tècnica, el cinema o la fotografia.

Els autors també han inclòs una relació bibliogràfica i un àlbum de fotografies en el llibre. Un volum que esperen que "ofereixi alguna visió complementària que posseeixi prou interès per als seguidors de Perucho o que, si més no, atregui alguns lectors vers la cosa principal, les seves novel·les i els seus escrits".

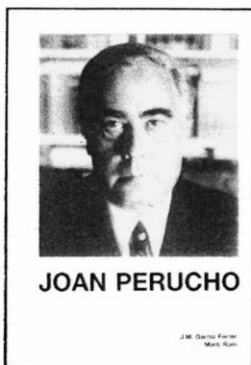
Aquest llibre és el desè que dedica el cine-club d'Enginyers Industrials a personatges i grups relacionats amb el camp de la cultura, especialment el cinema o la imatge.

L'APARADOR

MARGA MORENO

FERRAN SENDRA

JOAN PERUCHO

Homenatge a Joan Perucho

J.M. Garcia Ferrer i Martí Rom, *Joan Perucho*. Ed. Comissió de Cultura dels Enginyers Industrials de Catalunya. Associació. Barcelona, 1991.

Editat amb motiu d'una sessió que va tenir lloc l'11 de desembre d'aquest any, aquest volum va acompanyat també d'una cinta de vídeo elaborada pel cineclub dels Enginyers Industrials. Aquesta circumstància, doncs, dóna al llibre una estructura si més no singular, en la qual trobem una distribució semblant als llibres de text pel que fa a la subdivisió de capítols. De tota manera, la part més interessant i destacable del volum és precisament l'extensa entrevista

que els autors van tenir amb l'autor de *Les històries naturals*, durant algunes jornades i en els diversos àmbits quotidians en què es mou l'escriptor, des de la seva residència habitual del carrer de la República Argentina, a Barcelona, un veritable santuari bibliogràfic, fins a la casa d'Albinyana. En aquestes converses Perucho —un Perucho que es confessa entre la cultura i la tècnica, enamorat del cinema i del present, encara que no del futur— parla dels diversos referents en la seva obra, i dóna múltiples claus per a la interpretació d'aquesta i sobre l'elaboració dels seus llibres, uns textos que ja són mítics en la literatura catalana contemporània.

"El Observador" 14-12-1991

La Associació d'Enginyers Industrials homenajea a Joan Perucho

BARCELONA □ SANTIAGO DEL REY

Joan Perucho ha sido objeto de un homenaje por parte de la Asociación d'Enginyers Industrials de Catalunya. Esta entidad ha presentado esta semana un libro, realizado por J. M. Garcia Ferrer y Martí Rom, y un vídeo sobre la relación de la obra del novelista con la ciencia y la técnica.

El libro contiene una larga entrevista con el escritor, una selección de textos extraídos de su obra y artículos de Lourdes Güell, Fernando Valls, Manuel Pagés y Manuel Cussó. También incluye un apartado fotográfico y una completa bibliografía.

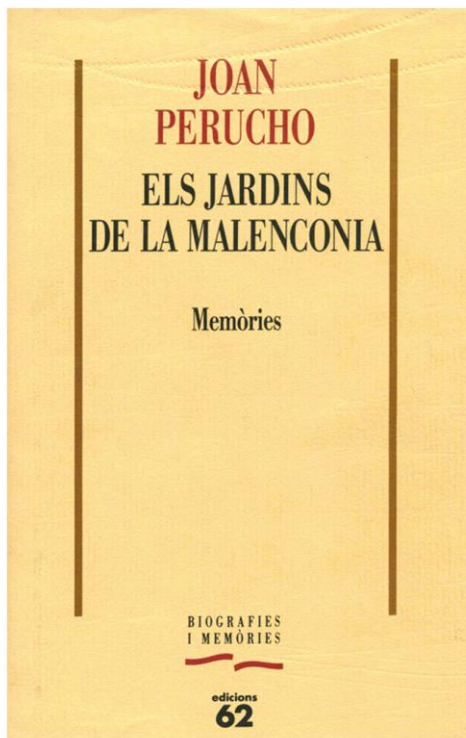
Durante el acto celebrado en la sede de la Asociación d'Enginyers Industrials, y tras la proyección del corto de Manuel Cussó *Museu d'ombres*, inspirado en el libro homónimo de Perucho, fue emitido por primera vez un vídeo de Martí Rom que repasa la trayectoria biográfica del escritor, así como los principales temas de su literatura, desde la erudición y la gastronomía hasta los fantasmas y los bestiarios imaginarios.

"Perucho se adelantó a las películas de vampiros que la compañía Hammer hacía en los años 60", explicó Julià Guillemon, autor de un estudio sobre el escritor, en el curso de la mesa redonda que tuvo lugar a continuación. "Con elementos de cultura popular, Perucho logró escribir libros que son literatura y, además, una literatura tremendamente divertida."

Por su parte, Carlos Pujol, que también ha estudiado la obra de Perucho, señaló ese último rasgo como causa de la relativa marginación del escritor durante los años en que la literatura tenía "cierto aire de solemnidad. Los libros de Perucho eran divertidos, efectivamente. Y eso se paga caro".

Fernando Valls, por último, tras subrayar la proyección nacional e internacional de libros como *Històries naturals*, citó una frase característica y definitoria del mundo de Perucho: "Yo no renuncio al mundo, pero invento una realidad que me gusta más".

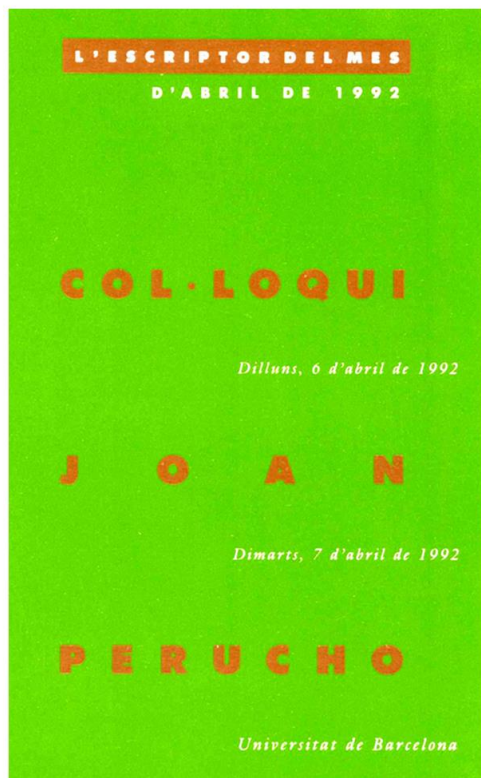
Con esta iniciativa, que cumple ahora su décima edición, la Asociación d'Enginyers Industrials de Catalunya rinde homenaje anualmente a personajes destacados del mundo de la cultura y el espectáculo. Carlos Santos, Raúl Ruiz, Albert Vidal o Cesc Gelabert son algunos de los artistas distinguidos por esta asociación en ediciones anteriores.

sere invece affascinati dal mondo visibile, e accarezzarne assai da vicino gli antichi fiamminghi.» Això passava a Mario Praz en el *palazzo Ricci* de Roma o com el que *mutantis mutandi* vàrem veure a *Confidències* de Visconti. Com seria la vida entre aquestes parets?

A Miguel Sánchez Ostiz i a un grup d'amics no catalans es deu la dedicació a «Pasajes» d'un número monogràfic sobre la meua obra. Aquests amics són Mercedes Monmany, César Antonio Molina, Andrés Trapiello, Juan Manuel Bonet, José Carlos Llop i Fernando Valls. A ells agraeixo els esforços que han fet per valorar i divulgar els meus llibres. Fernando Valls, al marge de dedicar-me la seva tesi doctoral (fa anys —1965— me la dedicà la italiana Silvana Palma, sota la direcció de Francesco Vian de la Universitat Cattolica del Sacro Cuore de Milà), dirigeix el número que em dedica la revista «Anthropos» amb un annex de selecció d'articles de diari no publicats mai en llibre. Ell (amb Guillamon, Susanna i Pujol) és un especialista qualificat dels meus textos i ha escrit recentment un llarg i lluminós pròleg a *Rosas, diablos y sonrisas* que acaba de publicar Espasa-Calpe.

Cal mencionar també l'extraordinària labor divulgadora i crítica de J. M. Garcia Ferrer i Martí Rom que, dins la Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, han realitzat el projecte (llibre i vídeo) d'una *Vers (semblança)* Joan Perucho que es va presentar en la sessió que tingué lloc al Cine-Club, el dia 11 de desembre de 1991.

Dilluns 6 d'abril

11 - 12 h.

EL MÈDIUM: JOAN PERUCHO EN L'ESTÈTICA DEL SEU TEMPS

Julià Guillamon

12,30 - 13,30 h.

L'OBRA POÈTICA DE JOAN PERUCHO

Àlex Susanna

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Departament de Filologia Catalana

JOAN PERUCHO: LES IMATGES D'UN ESCRITOR:

- UN RETRATO DE JUAN PERUCHO

Andrés Trapiello

- VERS (SEMBLANÇA) JOAN PERUCHO (1991)

- vídeo realitzat per Martí Rom i produït per l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya-

19,30 - 20,30 h.

JOAN PERUCHO I LA NOVEL·LA

Antoni Vilanova

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa
Servei d'Ensenyament del Català

Seminari
"El gust per la lectura"
1992-1993

Joan Perucho
Pamela

INTRODUCCIÓ

Joan Perucho mai no s'ha volgut considerar un escriptor popular. Les seves obres –ho ha dit més d'un cop– es dirigeixen a un públic restringit: un petit grup de lectors ja formats, capaços de captar i entendre el seu joc de referències cultes. Malgrat això, l'obra de Perucho constitueix un dels èxits editorials més importants dels darrers deu anys i els volums de les seves *Obres completes* es van publicant amb gran regularitat.

Aquesta fantasia, Perucho la veu en tot allò que és misteriós i inexplicat. Està plenament convençut dels límits massa estrets de la racionalitat humana per explicar determinats fenòmens, i adopta una posició de respecte total vers l'inconegut. Qui hagi llegit *Joan Perucho*, de J. M. García Ferrer i Martí Rom (Barcelona, 1991), *Joan Perucho, el màgic prodigioso*, de Carles Pujol (Bellaterra, 1986) o bé *Els jardins de la malenconia* (Barcelona, 1992), del mateix Perucho, sap que tot això no és només literatura. La seva vida és plena de fets misteriosos que, lluny d'amagar com una vergonya envers la racionalitat dominant, són motiu de conversa i d'escrits.

Afegim-hi un altre valor que descobrim en la lectura de *Pamela*: la passió per l'aventura espiritual i per les creacions intel·lectuals del passat. Això implica una bona dosi d'erudició i d'enciclopedisme per part de l'autor que el lector de vegades no accepta fàcilment. Perucho, però, es mostra inflexible:

"...m'agrada fer referències cultes i això distancia molta gent de la trama, de la història que explico. És cert que mai no he pensat, en escriure, a agradar aquest tipus de lectors. [...] M'agrada jugar amb les citacions. Gairebé totes, el seu context, són veritat. El que faig és modificar-les una mica, canvio alguna paraula. Penso que això és conseqüència de la meua passió pels llibres."

(J. M. García i M. Rom, *Joan Perucho*, pàg.67)

BIBLIOGRAFIA

- ARTOLA, M. *La burguesia revolucionaria (1808-1874)*, Madrid: Alianza, 1978.
- AYGUALS DE IZCO, W. *Pobres y ricos o la bruja de Madrid*, Madrid: 1851.
- BROCH, A. *La literatura catalana dels anys vuitanta*, Barcelona: Edicions 62, 1991.
- CACHO VIU, V. *La Institución libre de Enseñanza. Orígenes y etapa universitaria*. Madrid: Rialp, 1962.
- CARR, R. *España 1808-1939*, Barcelona: Ariel, 1970.
- FIELDING, H. *Shamela*, 1741.
- FIELDING, H. *La historia de las aventuras de Joseph Andrews*, Madrid: Alfaguara.
- GARCÍA FERRER, J. M. – ROM, M. *Joan Perucho*, Barcelona: Enginyers Industrials de Catalunya, 1991.
- GUILLAMON, J. *Joan Perucho i la literatura fantàstica*. Barcelona: Edicions 62, 1989.
- GUILLAMON, J. "Introducció", a *Obres completes de Joan Perucho*, vol. I, Barcelona: Edicions 62, 1985.

LA LLIÇÓ DE LES COSES

JOAN PERUCHO

Edició d'Eva Calaf

B Bruño

1994

Introducció

el món. La referència històrica és el meu trampolí. El present, com he dit, no m'interessa; el passat ens explica el que som, i m'interessa. Respecte al futur, no hi trobo cap significació. És, més aviat, poc atractiu.»³⁹

Més d'una vegada Perucho ha dit que ell no escriu pas una literatura popular, sinó que exigeix als seus lectors un mínim de formació per entendre totes les referències cultes i erudites que ell afegeix, tant als llibres de contes o relats, com a les novel·les i als articles. En el cas de les novel·les, aquestes citacions erudites arriben a tenir un gruix tan important que poden fer decaure l'atenció que el lector dedicava al fil argumental o a l'interès literari de l'obra. Perucho reclama un públic que sàpiga apreciar totes les digressions possibles envers tot allò que, per a ell, és Cultura en majúscula.

Però, a més, a vegades Perucho no en té prou de citar originals de segles enrere, sinó que, si cal, en canvia alguns elements per integrar aquests textos a l'argument de la història que li interessa. «[...] m'agrada fer referències cultes i això distancia molta gent de la trama, de la història que explico. És cert que mai no he pensat, en escriure, a agradar aquest tipus de lectors. [...] M'agrada jugar amb les citacions. Gairebé totes, pel seu context, són veritat. El que faig és modificar-les una mica, canvio alguna paraula. Penso que això és conseqüència de la meua passió pels llibres.»⁴⁰

3.4.4 La poesia en prosa

Si bé al llarg de la seva producció Perucho no ha creat la poesia d'una manera sistemàtica, sinó que, després d'un inici literari líric, va gairebé silenciar la veu poè-

³⁹ Joan Perucho, *Où allez-vous chercher tout ça?*, art. cit.

⁴⁰ J. M. Garcia Ferrer i M. Rom, *Joan Perucho*, Enginyers Industrials de Catalunya, Barcelona, 1991, pàg. 67.

MARCOS ORDÓÑEZ

Prunés & Amenós: el libro

Como no abunda los textos dedicados a los escenógrafos y su tarea, y a la espera de ese libro que alguien acabará escribiendo sobre el trabajo de Fabià Puigserver, me apresuro a recomendar el viaje en torno a Montse Amenós e Isidre Prunés que, con el marchamo de la Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya y la firma del tándem García Ferrer-Martí Rom, responsables de otras tantas monografías dedicadas a Perucho, a Carles Santos o Albert Vidal, se presentará el próximo día 10 de diciembre en su sede (Via Laietana, 39), con la presencia de la pareja más solicitada de la escena catalana, que en el libro —una larga entrevista, contrapuntada por testimonios, notas de montaje y diseños de figurines— repasan su densa trayectoria sin pelos en la lengua.

“El Periodico” 21-3-1993

el Dominical

ESCENÓGRAFOS

Construyen decorados donde los actores se mueven a sus anchas.

Son arquitectos de sueños.

Montse Amenós prefiere la variedad. “Si ahora que hemos acabado de desmontar *Flor de Nit* nos llaman y nos encargan otro igual, me escaparía corriendo. En este momento me gustaría trabajar en una obra más sencilla, en la que uno también pueda permitirse asumir unos riesgos imposibles en una gran producción”.

En un libro reciente que ha publicado la Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya sobre la trayectoria de Montse Amenós-Isidre Prunés, Montse escribe: “Si una escenografía fuera una casa, nosotros seríamos los arquitectos, los aparejadores, los capataces y, muchas veces, los peones. (...) Hoy estás en el estudio creando espacios, discutiendo significados, estudiando un texto, documentándote sobre acontecimientos históricos. Mañana estás dibujando planos o haciendo una maqueta, pasado mañana en un almacén de bricolaje buscando materiales, o en el trapecio, o en una granja, buscando plumas. Otro día estás tiñendo, manipulando, arrugando, probando. Después irás a los talleres, a los constructores, carpinteros, herreros, a los pintores, tapi-ceros...” ●

"Avui" 23-1-1994

BIOGRAFIA

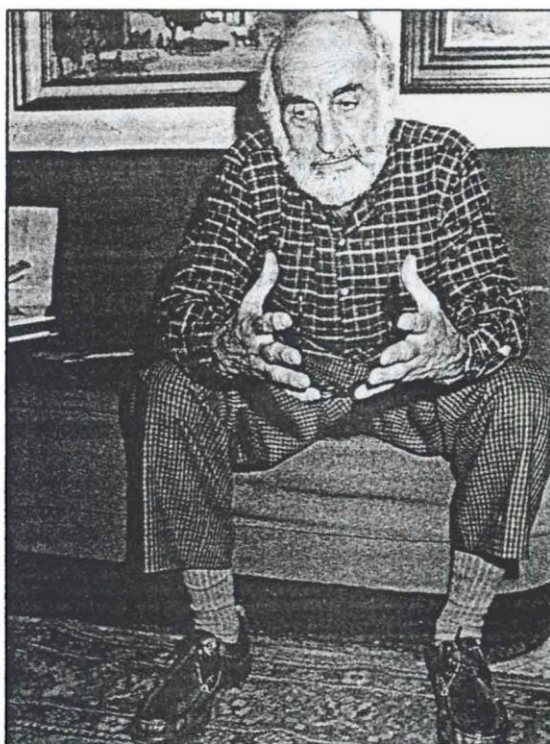
Una voluntat d'heterodòxia

J.M. García Ferrer i Martí Rom, *Josep Palau i Fabre*. Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya. Barcelona, 1994.

Josep Bargalló Valls

De fa dotze anys, el cine-club de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya dedica sessions monogràfiques a personalitats culturals, creadors definits per la voluntat d'heterodòxia i la diversitat de gèneres. En aquestes sessions, el cine-club organitza una taula rodona sobre l'obra i la trajectòria vital de cada creador i hi presenta material àudio-visual específic, amb l'afegit d'alguna publicació escrita. Així, la darrera d'aquestes sessions, celebrada el passat 15 de desembre, fou dedicada a Josep Palau i Fabre. I avui, precisament, volem comentar l'interessant volum que es lliurà als assistents i que serveix de complement al vídeo que hi fou projectat.

Amb una introducció de J.M. García Ferrer i una llarga entrevista de Martí Rom, aquest llibre —de més de cent cinquanta pàgines— es clou amb un text del mateix Palau i Fabre, una certificació a un apunt de Picasso sobre *Las hilanderas* de Velázquez, un complet recull de la bibliografia, la discografia i la filmografia de Palau i un extens apèndix fotogràfic. Es tracta, doncs, d'un material notable per apropar-nos a la trajectòria d'un personatge significatiu de la literatura catalana de postguerra que aconsegueix amb escreix el qualificatiu de "heterodox" que cerquen els organitzadors d'aquestes sessions del cine-club de l'Associació d'Enginyers Industrials i que incideix en aspectes cabdals de la cultura con-

XAVIER JUBIERRE / ARXIU

Josep Palau i Fabre, alquimista de l'art i del verb

temporània, no tan sols en un àmbit estrictament català, sinó que s'allargassa força més enllà.

De fet, si l'aportació documental d'aquest volum és, com he apuntat, força important, la llarga conversa entre Martí Rom i Palau i Fabre que s'hi reproduïx esdevé el nucli de més interès de tota la publicació. Des del context familiar fins als darrers anys s'hi va desvetllant tot un periple humà dens i complex, amb especial atenció a l'intel·lectual, l'escriptor i el dinamitzador cultural. El Josep Palau i Fabre poeta, narrador i dramaturg, el prolífic crític, historiador i publicista de

Picasso i, també l'impulsor, individualment o al costat de companys generacionals, d'activitats i publicacions literàries, com ara *Poesia*, la primera revista literària de la postguerra, clandestina i en català. A la vegada, al Palau i Fabre actor i director de cine, el rapso- da o el president del Centre Català del Pen Club. El jove que viu la fosca Universitat del primer franquisme i les activitats catalanistes clandestines però, també, el jove autoexiliat a París que visita Antonin Artaud a l'asil i el vetlla el cadàver.

Un volum biogràfic i documentat doncs, que en

apropa encara més l'obra i la personalitat d'un eclèctic alquimista de l'art i la literatura i que ens recorda, a més, que entre els diversos aniversaris d'aquest 1994 no podem oblidar els cinquanta anys de *Poesia*, una publicació que, de 1944 a 1945, edità vint números tingué col·laboradors tan diversos co Riba, Miró, Espriu, Foix, Sagarra, Manent, Romeu i Figueres Peruchó o Triadú, i donà a conèixer textos d'Apollinaire, Blake Mallarmé, Rimbaud, Valéry, Cocteau, Breton o Éluard, entre d'altres, sempre sota l'ombra del polifacètic Palau i Fabre. ■

ART & CO

PILAR PARCERISAS

Palau i Fabre, una lectura de Picasso

L'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya va retre el dia 15 de desembre un homenatge a Josep Palau i Fabre, valorant totes les seves facetes com a escriptor: poeta, narrador, autor teatral i estudiós de Picasso. Un llibre i un vídeo documentals de gran interès són el testimoni d'aquesta iniciativa duta a terme per J.M. Garcia Ferrer i Martí Rom que, anualment, dediquen a algun creador català contemporani.

No hi ha dubte que a hores d'ara, l'obra picassiana de Palau i Fabre és la que ocupa més lloc en el context de la seva obra escrita i la que més pesa en la nostra biblioteca, si ens atenem al nombre de volums i de pàgines escrites sobre aquest artista.

No hi ha cap historiador ni estudiós de Picasso que hagi abordat l'obra d'aquest artista amb la singularitat, apassionament i creativitat amb què ho ha fet Palau i Fabre. Una interpretació de Picasso que neix de l'amistat amb aquest gran artista, portador d'un missatge humà incomparable.

La vida de Picasso és el camí que Palau rastreja per arribar a les motivacions de la seva obra i a una interpretació del seu treball. Palau troba en Picasso el "teatre de la vida", pintura a pintura, com en el quadre titulat *La vida*, de 1908, punt d'arrencada del seu interès per aquest artista i una de les primeres peces d'aquest pintor que va trobar reproduïdes a la revista *Art*, l'any 1932. Palau i Fabre visita els racons més inson-

dables de l'art picassian, tot cercant aquell punt de vista de Picasso que li permet interpretar la vida tal com ell ho hauria fet. L'exploració de l'home o l'aprofundiment en la vida de l'ésser són interessos comuns que els uneix.

Un dels seus primers textos sobre aquest artista es titula *Vides de Picasso*, escrit el 1946, just un any després de l'arribada de Palau i Fabre a París, on hi va, becat pel govern francès, el 1945. En aquest text, s'hi planteja una relació indissociable entre l'artista, la vida i l'obra d'art. "Viure, humanament parlant —diu Palau en aquest text que no ens cansarem de citar com a exemplar—, "és, sobretot, una capacitat per abastar les zones més distants i diverses de la consciència, què és passat i futur, conegut i inconegut. Les obres d'art són, per tant, els testimoniatges irrefutables d'haver efectuat aquestes visites, després de les quals l'artista resta de nou estranger a la seva obra".

Palau explora els mil rostres de l'artista, la seva faç calidoscòpica i mutant, de la mateixa manera que Picasso pot arribar a representar les infinites cares de la realitat.

Palau, com Picasso, té una visió dinàmica de l'art i en la seva anàlisi va més enllà dels esquemes estrictament historiogràfics i veu l'art implicat en el més íntim de la vida de l'artista.

A través de Picasso, Palau i Fabre es planteja també la identitat de l'art modern i s'interroga sobre l'home del segle XX i l'època que li ha tocat de viure. Fent aquestes visites a l'obra picassiana, Palau i Fabre es revisita també ell mateix. Veuen el gran artista l'ésser esmicolat del segle XX. Així, quan ens parla dels autotrats picassians, ens diu: "Som en els temps moderns i l'home ha estat trasbalsat fins a les arrels més íntimes, comentant per les nocions que tenia d'ell mateix. Picasso és el pintor d'aquest home".

Hi ha, però, altres coincidències entre Palau i Fabre i Picasso. Potser una de les més visibles és la seva complexa identitat cultural i artística, ja que ambdós comparteixen una formació i una personalitat forjades a cavall de les cultures catalana, francesa i castellana.

D'aquesta exploració en aquestes vies d'identitat comunes, n'ha sorgit la defensa de la catalanitat de Picasso i la demostració, al llarg de diferents assajos, de la importància de Catalunya com a bressol dels nous llenguatges picassians, fonamentalment el cubisme. També la catalanitat de Palau li valgué la següent dedicatòria d'Antonin Artaud: "Vous vous êtes présenté à moi en catalan. J'aime la Catalogne. C'est un peuple qui aime a bruler ce qui est".

Des dels anys quaranta, Palau no ha deixat d'escriure noves visions sobre

Picasso. És durant els anys 80, que recull els fruits de la investigació anterior, llegint-nos els seus grans volums sobre l'aventura picassiana: *Picasso vivent, 1881-1906* i *Picasso cubisme, 1907-1917*, dues obres madures, esplèndides, que trenquen amb tota la bibliografia picassiana existent fins aleshores.

A cada nou llibre picassian, Palau i Fabre ens sorprèn amb una nova vida de Picasso, impregnada d'una nova història d'amor, que li inspirarà un nou període de la seva obra. És així com els llibres de Palau i Fabre sobre Picasso són també vides d'amor que es desgranen en les imatges de les il·lustracions, pintures i dibuixos de Picasso.

Finalment, un nou estudi sobre aquest artista està a punt de veure la llum: *Picasso, 1917-1926*, amb el subtítol: *Dels ballets al drama*. M'agradaria poder parlar d'aquest nou llibre sense desvelar-ne el seu secret. Una nova història d'amor, amb la ballarina russa Olga Koklova i el seu primer fill Paul descendenen aquesta nova etapa de Picasso, la dels grans ballets i figurins, assenyalada per l'influx italianitzant i la descoberta del surrealisme avant la lettre.

He tingut el goig i el privilegi de veure la maqueta d'aquest nou llibre on, de nou, Palau i Fabre redescobreix la capacitat demiúrgica de Picasso i el caràcter me-

Les LLETRES

7.1.94

Admirables col·legues,
us vull felicitar de ben grat per la
vostre tan creativa, tan viva i tan
oberta vindicació de Josep Palam i Fabre,
aquest home tan complex i tan interes-
sant, tan difícil de tracte -segons com-
però tan ple de sentit i ^{tan} ple de riqueses
de l'ànima. Gràcies en nom dels qui
l'estimem i valorem la seva obra.
Cordialment vostre
Oriol Pi

Passeig de Gràcia, 41, 2n. 1a.
Tel. 93 / 216 08 00
Fax. 93 / 216 01 25
08007 Barcelona

Escenografia para a obra «A TRAXEDIA DO HOME», de Imre Madách
Dirixida por Ricard Salvat
Estrea o 5 de Febreiro de 1994
TEATRO NACIONAL DE BUDAPEST
Dibuxo de X. Vizoso

Barcelona 13 de Març de
1994

Molt distingit Senyor:
En tornare de Budapest
trubo el beniguíssim llibre que hem
dedicat **BO NADAL E VENTUREIRO 1994** al
molt admirat Josep Palam i Fabre.
Moltes gràcies per haver-me'l enviat
i la més cordial felicitació per l'al-
ta qualitat del llibre. Fan una feina admirable
Cordialment seu. (Ement
no saber el seu nom.) Ricard Salvat

(RICARD SALVAT)

JOSEP PALAU I FABRE

l'Alquimista

Edició a cura de Julià Guillamon

Barcelona, 2000

K r T U

Fundació Caixa de Girona

Ricard Salvat

A l'entorn de Josep Palau i Fabre

En una entrevista videogràfica que li feren Martí Rom i Garcia Ferrer —que acompanyava la monografia dedicada a l'autor de què parlem—, Palau parla de la seva obsessió per l'alquímia i ens diu que des que va descobrir Ramon Llull als quinze anys es va fascinar per tot el que el món de l'alquímia podia comportar. Per això va escriure *Poemes de l'Alquimista* (1972), *Quaderns de l'Alquimista* (1976) i *Nous quaderns de l'Alquimista* (1983). Com es pot veure diversos dels seus llibres porten al títol la paraula alquimista. El poeta ens diu que la gent es pregunta, sovint, el perquè d'aquesta paraula; què vol dir aquest nom que l'ha obsessionat tant i que, menys en els contes —on no ha volgut repetir la paraula "alquimista"—, és present en tota la seva producció, que —tret de la novel·la— ha tractat tots els gèneres.

Aquella Barcelona d'arquitectes, fotògrafs i cineastes

Pere Vall
BARCELONA

El fotògraf, publicista i cineasta Leopoldo Pomés és l'objecte d'un llibre que ofereix un retrat de la Barcelona dels 60, "una ciutat d'arquitectes, fotògrafs i cineastes".

Des de 1982, Martí Rom i J.M. García Ferrer, responsables del Cine-Club d'Enginyers Industrials de Catalunya, dediquen cada any un llibre a una personalitat de la cultura catalana, l'obra de la qual ha estat influïda d'alguna manera pel cinema. De Carles Santos a Josep Palau i Fabre, i de Cesc Gelabert a Joan Peruchó i Albert

Vidal, han anat confeïnt el que tots dos anomenen un "treclosques de la nostra cultura. I cadascun dels personatges n'és una peça. És la nostra manera de connectar amb èpoques que no hem viscut".

El llibre sobre Leopoldo Pomés va acompanyat de dos vídeos, un del mateix biografiat entorn de la figura d'Antoni Tàpies.

"El 90 per cent del llibre és de nova factura. A part de dues entrevistes, a Pomés i a Karin Leiz, la seva col·laboradora i ex-dona, s'inclouen textos rars que hagin sortit en revistes i altres publicacions", expliquen els autors. "A més, donem pistes d'altres textos per si després algú vol agafar el nostre treball i ampliar la informació." Teresa Gimpera, Luis Goytisolo i Eduardo Mendoza són algunes de les personalitats que opinen sobre Pomés.

Polifacètic i polièdric

Una característica comuna de tots els homenatjats en aquests 13 anys és que "gairebé no hi havia documentació escrita sobre ells al moment en què nosaltres ens vam posar a treballar. Si Pomés ja tingués un llibre, quin sentit tindria que ho féssim nosaltres? Ara busquem un pintor i, evidentment, no serà Tàpies".

"Ems vam interessar per Carles Santos just abans del seu gran descobriment. José Luis Guerin acabava de rodar *Los motivos de Berta* i Cesc Gelabert estava mirant de muntar un grup", afegeix García Ferrer. Realitzador del llargmetratge *Ensalada Baudelaire*, Pomés és un home polifacètic i polièdric que es va relacionar amb els components del grup Dau al Set. "La major part de la seva obra fotogràfica mai no ha estat publicada i està guardada en calaixos. Una de les coses que ens esperonava és poder publicar-la, encara que només fos parcialment. Hem vist fotos impressionants de toros i de la Barcelona dels 50." Els 800 exemplars del llibre han estat editats per la comissió de cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials.

"El nostre repte era arribar a conèixer el Leopoldo Pomés que s'amaga darrere aquesta imatge seva poderosíssima. Ens captiven els personatges plurals, que són diverses persones alhora", diuen García Ferrer i Martí Rom, que ja estan pensant en el nou personatge d'aquesta sèrie. Tant l'un com l'altre, veterans cineclubistes, lamenten que entre les noves generacions de professionals de l'àudio-visual "no és que no es conegui Dreyer, és que no saben ni qui és Hitchcock...".

"Avui"
28-12-1994

La ciudad son muchos libros

ARCADI ESPADA

Desde hace tiempo la comisión de Cultura de la Asociación de Ingenieros Industriales, y los señores **García Ferrer y Martí Rom** con ella, vienen publicando monografías de personajes barceloneses. Una por año. Las de **Palau i Fabre** —poeta, digamos, como resumen de lo mucho que es— y las de **Leopoldo Pomés** —fotógrafo de su tiempo— son las últimas. Son libros de corta tirada —de 800 ejemplares—, editados con modestia, es decir, con muy pocos medios y me temo que de circulación muy sumergida. Libros, y vídeos, en los que las monografías incluyen también una cinta animada con el devenir biográfico de los personajes. Estamos, pues, ante una idea sencilla y excelente. Una ciudad tiene la obligación de ir guardando memoria de su gente y, en especial, memoria viva, en acto, y no la memoria chocha, autoexculpatoria, fatigosa y fatigada de tanto testimonio escrito o dictado más allá de la edad, cuando la batidora de la memoria se ve reducida a eso: confusa e indiscriminada mezcolanza.

La memoria viva era también el propósito de la colección *Diálogos de Barcelona*, que llevaba primero **Xavier Febrés** y ahora lleva **Patricia Gabancho**, y que edita el Ayuntamiento de Barcelona. Otra buena idea, la de confrontar la experiencia de dos barceloneses en el paisaje físico y moral de su ciudad, idea creo debida a **Maria Aurèlia Capmany** —el primer diálogo era el de ella con el alcalde **Pasqual Maragall**— y que más allá del primer empujón de la novedad ha sido tratada por su propio editor con una incomprensible desidia. Los libros de la ya abundante colección —de interés obviamente diverso, pero siempre de una solvencia constatable— no gozan de la más mínima promoción, aparecen clandestinamente y son difíciles de encontrar en las librerías. Sin embargo, y ésta es una prueba de su interés, cada vez son más citados por historiadores, escritores y periodistas.

No creo que fuera rápidamente desechable la sencilla idea de que las comisiones de cultura de los colegios profesionales, algunos departamentos de instituciones políticas y culturales, editoriales, e incluso facultades universitarias se pusieran de acuerdo para dotar a Barcelona de una colección de libros —y de vídeos: la iniciativa de los ingenieros abre estupendas posibilidades— sobre la gente que ha trabajado y ha creado en esta ciudad en el inmediato pasado y en el presente. Una colección sobre barceloneses que aunara esfuerzos dispersos y tuviera una potencia y un rigor impecables.

Una sencilla idea que se me ocurre hojeando el voluntarioso trabajo sobre Pomés —de muy buena relación calidad / precio— y la enorme posibilidad de investigación sobre nuestra memoria común que despierta la contemplación de un puñado de sus inolvidables retratos: aquel de **Julio Cortázar**, como una esfinge andina; o el de **Óscar Tusquets**, príncipe renacentista, acaso de Mantua; o el de **Eduardo Mendoza**: "Hago lo que puedo por parecerme siempre a ese retrato", según las pro-

pias palabras del retratado; o el de **Joaquín Bernadó**, el noi de la *Riera*, apenas una tersa cabeza de torero y un paño blanco; o el de **Antoni Tàpies**, ya riñéndonos, tan ceñudo, desde jovencito. De sus retratos y, por supuesto, de esa secuencia descomunal que muestra al caballo blanco de Terry —"Terry me va, usted sí que sabe"—, montado y bien montado por **Margit Kocsis**, de quien nunca llegamos a saber nada porque nunca creímos que **Margit Kocsis** ni su caballo —en especial su caballo— existieran aquí.

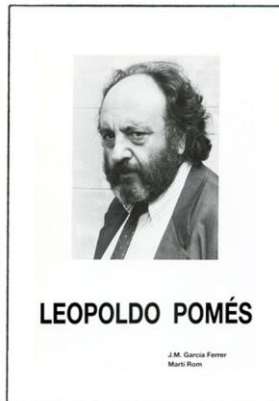
Los barceloneses están. Por una vez tenemos materia prima: algo que contar. Hay tantas colecciones de libros sin materia prima, y sin materia... Tanta boba especulación publicada sobre asuntos de los que no sabemos un borrall. Y tantos vecinos a mano...

"El País"
2-1-1995

“Fotogramas”

n. 1821 (7-95)

ENSALADA POMÉS

Leopoldo Pomés (1931) solo rodó un largometraje, *Ensalada Baudelaire*, pero es autor de documentales y cortometrajes, como el reciente *Préssec*

de poma, y campañas publicitarias, es un reconocido fotógrafo e incluso ha colaborado en el diseño de ceremonias deportivas. En fin, toda una vida dedicada a la

imagen plasmada en *Leopoldo Pomés (Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, 485*

pesetas), un estudio, escrito en catalán por J. M. García Ferrer y Martí Rom, que contiene, además de declaraciones de personalidades relacionadas con el homenajeado, una entrevista, poesías y diferentes textos.

LO MEJOR: La amplia documentación sobre el artista.

LO PEOR: Una escasa difusión.

Para admiradores del homenajeado, el Leonardo Da Vinci de la segunda mitad del siglo XX.

Ajuntament de Barcelona

Francesc Vicens
Regidor de Difusió i Relacions Culturals

Barcelona, 7 de febrer de 1995

Srs. MARTÍ ROM i J.M. GARCIA FERRER
Cine-Club
Ass. d'Enginyers Industrials de Catalunya
Via Laietana, 39
08003 BARCELONA

Benvolguts amics,

Us agraeixo molt la tramesa dels cinc volums relatius a les sessions dirigides per vosaltres en el Cine Club de l'Associació d'Enginyers Industrials. Crec que és una de les aportacions importants que s'estan fent a la nostra cultura, i no sé que admirar més: si la varietat en l'elecció de les personalitats o el treball aprofundit que revela cadascun dels volums o, simplement, la constància en l'acció un any darrera l'altre, en un país com el nostre, propici a esforços sense continuïtat.

Rebeu, amb el desig d'una llarga continuïtat de la sèrie, la meua més efusiva felicitació.

Ben cordialment,

LA VANGUARDIA
REDACCIÓN

Benvolguts amics, us felicito per aquest llibre:
és esplèndid i és un acte de justícia contra l'oblit. Em sap
molt de greu no haver pogut assistir a l'acte.

T.I.S.A. (TALLERES
DE IMPRENTA S.A.)
Pelayo, 28. Tel.: 301 54 54
Telex: 54.530 VANGU-E
08001 BARCELONA

Es molt abusar si us demaneu el Rocamora?
Tot aquest material és a la venda al col. leg. d'Enginyers?

Una abraçada de

4
Lluís Permanyer
8.16/1/95

(LLUÍS PERMANYER)

GALERIA - MARIA JOSE CASTELLVI

Inauguració de l'exposició

«ENAJENACIONES»

de Leopoldo Pomés el 13 d'abril a les 19,30

Leopoldo Pomés, da este título a un conjunto de fotos que expone por primera vez, con el que formula una nueva aproximación a la fotografía y cumple su deseo de secuestrar y manipular las imágenes, para obtener una obra de distinta naturaleza.

El tantas veces galardonado Leopoldo Pomés que ya en 1965 recibía en Cannes el I Premio del Cine Publicitario, el autor de esos spots, como ése de un cava que todos esperamos con fruición por Navidad, el cineasta de *Ensalada Baudelaire* y de innumerables documentales, fue en su origen un tremendo fotógrafo autodidacta. Su primera exposición en Galeries Laietanes (1955), le hizo escribir a Ciriaci que acababa de aparecer una nueva manera de entender el arte fotográfico. Aquel éxito, llamó también la atención de una editorial singular, la R. M. de Ramón Julià que le publicó para *Les Fenêtres* de Rilke, una serie de fotos en blanco y negro, muy contrastadas que evocaban ambientes románticos a partir de una sobria estructuración geométrica. Publicó más libros: sobre Barcelona y sobre el mundo de los toros. Luego dio su visión del modernismo en un libro inolvidable en colaboración con Oriol Bohigas.

En la biografía que publicaron en 1994, J. M. García Ferrer y Martí Rom, atestiguaban, sin duda por haberlo comprobado, que "lamentablemente sus fotografías dormían desde hacía muchos años en una serie de cajas que guardaba en su estudio". No hay duda de que el material de esta exposición que el propio Pomés, califica de "picoteo", procede de aquellas cajas, lo que significa también un "picoteo" de todo aquello que como

fotógrafo le interesó. Desde esas fotos con un halo de historia como si pertenecieran al siglo pasado que guardó durante años, a fotos recientes como la que desde el interior de un autobús, toma de la fachada de La Virreina en 1997, con el anuncio de su exposición antológica.

Pero lo verdaderamente inédito es que no se limita a sacarlas del olvido, tal cual sino que las somete a ciertas manipulaciones, valiéndose de técnicas actuales como por ejemplo el photoshop. Manipulaciones que pueden consistir en congelar el retrato de una joven de los años cincuenta con su deterioro incorporado o el retrato de un Joan Brossa de los tiempos del Dau al Set, sin retirar las tiras de papel protectoras que casi impiden su visión, tal y como le fue retornado de su antológica en La Virreina, en un acto perfectamente dadá. Hay también composiciones de gran lirismo, conseguidas a partir de la manipulación de las imágenes de sus modelos estilizadas o de composiciones geométricas seriadas como una que, vista de lejos, no deja adivinar que se trata en realidad de una fotografía de un torero de espaldas que data de 1957.

Un Leopoldo Pomés que, a la vuelta de casi todo, no deja de innovar, de estar al día, de valerse de las últimas técnicas. Pero a la vez un Leopoldo Pomés que redescubre sus orígenes, en una madurez singularmente creativa, que mantiene intactas aquella ilusión de antaño que le hacía decir como citando a Magritte: "Cuando el primer resquicio de luz choca con algo... ya se produce el milagro y la irrealdad se hace tangible".

Maria Lluïsa Borràs

Del 13 d'abril al 20 de maig del 2000
De dilluns a dissabte, de 11 a 13,30 i de 17 a 20,30 h.
Dilluns matí tancat

Concell de Cent, 278 - 08007 Barcelona
Tel. 932 160 482 - Fax 934 874 305 camariajose@worldonline.es

CATALUÑA

Zona Franca
Sector 8, calle D
08040 Barcelona
(93) 401 05 00
Fax: (93) 335 39 25
Télex: 97940

LA CRÓNICA

Joan de Sagarra pertenece a una generación de periodistas con muchas cosas que contar, aunque a veces puedan sonar a batallitas rebozadas en una nostalgia premeditadamente afrancesada y que, como banda sonora, arrastra polvorientos discos de jazz. En el Colegio de Ingenieros y Técnicos se presentaron el pasado jueves un video y un libro de los que es protagonista.

Rumba para Sagarra

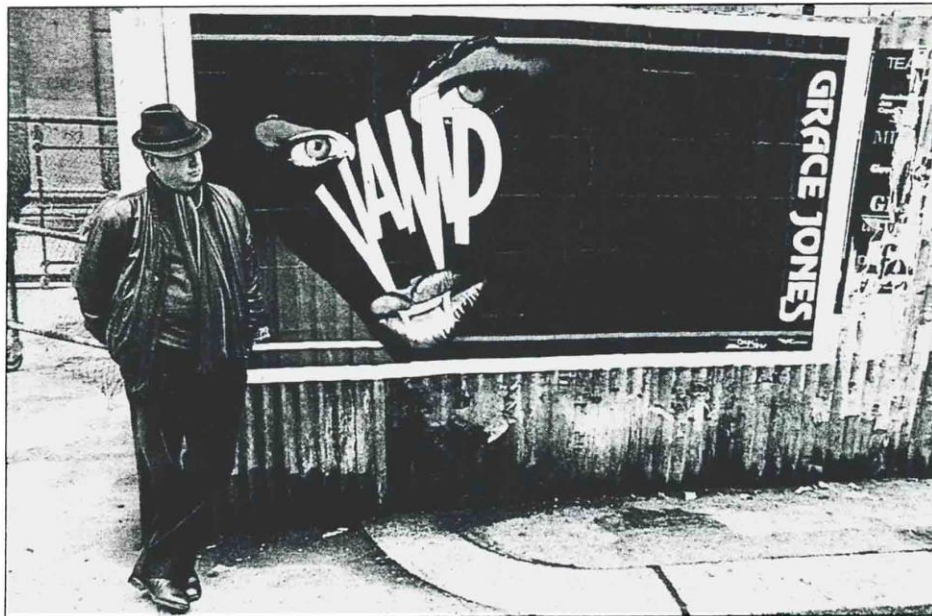
SERGI PÀMIES

Hace muchos años, Joan de Sagarra escribió un artículo titulado "Cómo se escribe un articulito", que comenzaba así: "Hoy voy a contarles cómo se escribe un articulito. Primero se busca el tema". Pues bien, hoy voy a contarles cómo se escribe un articulito sobre Joan de Sagarra. Primero se busca el tema: Joan de Sagarra. Luego se va al Colegio de Ingenieros y Técnicos, donde se asiste a la presentación de un video y un libro sobre Joan de Sagarra del que son autores J. M. García Ferrer y Martí Rom (aunque, en realidad, el omnipresente autor es Joan de Sagarra, que se pasa todo el libro y el video recordando). Una vez sentado en la butaca, se apuntan cosas en una libretita, como por ejemplo que al acto acuden Joan de Sagarra —con sombrero champiñón— y unos cuantos amigos: Carandell, Permanyer, Ordóñez... También conviene describir un poco la reunión, decir que la presentación es informal por deseo expreso de Sagarra y que, a pesar de la campaña internacional contra el tabaco, él sigue fumando su Montecristo del 4. Llegados a este momento, se ilustra el articulito con una anécdota. Para evitar un incendio, alguien le ofrece un cenicero, pero él lo rechaza, quizá

para preservar su fama de *enfant terrible* (ya no es *enfant*, pero sigue siendo terrible, y si no que se lo pregunten a los damnificados de sus durísimas críticas teatrales). Aquí, uno se remonta en el tiempo para darle al articulito un barniz histórico y cuenta que, siendo joven, Sagarra también era terrible por motivos extra-profesionales. Por su manera de divertirse, en el Jamboree o en el Bocaccio, donde llegó a intercambiar una purera que le había regalado Jaime Gil por una caja de Tampax de Colita (con lo que durante meses, llevó los puros en una caja de Tampax mientras Colita llevaba sus tampones en una purera). Eran otros tiempos —se opina a estas alturas del articulito—, y esto es lo que se desprende del libro, escrito a cuatro manos por los prolíficos García y por Rom: que Sagarra pertenece a una generación de periodistas con muchas cosas que contar, aunque a veces puedan sonar a batallitas rebozadas en una nostalgia premeditadamente afrancesada y que, como banda sonora, arrastra polvorientos discos de jazz. Y, tras esta sonora frase, se pone un punto y aparte, porque es bueno que los articulitos respiren.

En el articulito también debe contarse que todos los presentes se preguntan qué demonios pinta Joan de Sagarra en el Colegio de Ingenieros y Técnicos. Y, a continuación, se explica el momento en el que Sagarra se levantó y amenizó la velada con una *ventis*. Resulta que no es la primera vez que Sagarra recalca en este edificio de la Via Laietana. Cuando hacia la *miti*, tras su paso por Talarn —donde se dedicó a construir el cuartel y a contarle la guerra de Argelia a un militar apodado *Caballo Loco*—, Sagarra cambió de destino.

Al ser hijo de viuda —su padre falleció mientras él estaba en el servicio militar—, fue trasladado a Barcelona, donde le tocó vigilar una misteriosa oficina de *espías* que, casualmente, estaba en el mismo edificio de la Via Laietana que ahora sirve de sede al Colegio de Ingenieros y Técnicos. Contado por Sagarra, la cosa resulta mucho más divertida, y entonces es cuando uno debe confesar que ha leído muchos articulitos de Joan de Sagarra —en *Tele-Express*, en *EL PAÍS*, en *El Temps*— y que siempre los ha admirado por la fuerza de un estilo —mezcla de canibalismo y de refinamiento— que muchos envidiamos. Y, para terminar el articulito sobre Joan de Sagarra, nada mejor que recurrir al artículo *Cómo escribir un articulito*, de Joan de Sagarra, que terminaba tal que así: "Y, llegado a este punto, me callo, no sea que estas confidencias profesionales se conviertan, sin apenas darme cuenta, en el articulito más largo que jamás haya escrito su seguro servidor que besa su mano".

Sagarra en Milán, una de las fotos que ilustran el libro.

ANTONIO ESPEJO

"El Temps" 25-12-1995

NO T'HO PERDES

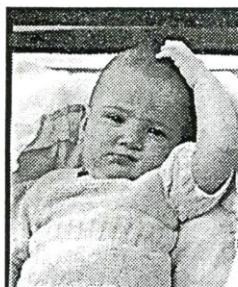
Joan de Sagarra.

L'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya acaba d'editar el llibre *Joan de Sagarra*, realitzat per J. M. Garcia Ferrer i Martí Rom. El volum presenta una extensa entrevista amb el periodista i crític teatral, que abraça els primers anys que va viure a París, el retorn difícil a Barcelona, les aventures al Jamboree de la plaça Reial, la mort del pare, la Barcelona de la *gauche divine*, les seves col·laboracions periodístiques, reflexions sobre el teatre, alguns dels seus amics... El llibre també inclou una selecció de textos periodístics de Sagarra i de textos sobre ell.

Juntament amb el llibre, J. M. Garcia Ferrer i Martí Rom han editat un vídeo de la vida de Joan de Sagarra, que té una durada d'uns vint-i-cinc minuts.

L'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya fa catorze anys que edita, cada any, una monografia –text i vídeo– d'algun personatge del món de la cultura. Entre les persones ja biografiades esmentem Carles Santos, Francesc Català-Roca, Cesc Gelabert, Joan Perucho, Montse Amenós, Isidre Prunés, Josep Palau i Fabre i Leopoldo Pomés.

"Avui" 15-3-1996

JOAN DE SAGARRA

VÍDEOS DEL CINE-CLUB DE L'A.E.I.

Vídeos del Cine-Club de l'Associació d'Enginyers. Realitzats per Martí Rom, amb J.M. García Ferrer i amb Llorenç Soler a la càmera i la fotografia i Joan Martí a la producció.

Des del 1982, el Cine-Club de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya ha anat editant llibres i vídeos dedicats a persones o grups que treballen en diverses parcel·les de la cultura i vinculades en certa manera al cinema. Es poden adquirir a la seu de l'Associació, Via Laietana,

39, 08003 Barcelona, tel. 319 23 00, i són els següents:

Finestra Santos (11', 1982), **Conferència sobre el reciclatge de residus urbans**, Companyia Albert Vidal (18', 1985), **Tràiler Rocamora**, Els Rocamora (12', 1987), **Raúl Ruiz** (15', 1987), **Àlbum Raúl Ruiz** (18', 1988), **Tres mirades sobre Raúl Ruiz** (30', 1988), **Francesc Català-Roca: apunts** (14', 1989), **Cesc Gelabert: solos** (15', 1990), **Vers (Semblança) Joan Perucho** (27', 1991), **Isidre Prunés i Montse Amenós: escenografies a l'engròs** (20', 1992), **Josep Palau i Fabre** (20', 1993), **Leopoldo Pomés: mirar, mirar, mirar** (27', 1994), **Joan de Sagarra** (22', 1995).

"Joan, és que hi ha un home...."

JOSEP M. DE SAGARRA

J.M. Garcia Ferrer i Martí Rom, *Joan de Sagarra*. ASSOCIACIÓ D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA. Barcelona, 1996.

L'Associació d'Enginyers Industrials ha publicat un llibre sobre Joan de Sagarra, a qui se-

gons la biografia resulta que dec una petita contribució a la meua existència (és el meu pare). Un tomet, acompanyat d'un vídeo, que és el número 14 d'una sèrie de biografies que l'Associació publica des del 1982. Quan el llibre encara s'estava fent, els seus autors, Josep M. Garcia Ferrer i Martí Rom, em van demanar, per incloure'l a la publicació, un escrit sobre Joan de Sagarra, com també en van demanar un a J.M. Carandell, Joan Marsé o Eliseu Climent. Vaig declinar, i això per dues raons: la primera perquè, entre totes les virtuts que he heretat del meu pare (crec en la genètica), una és la de la mandra, una mandra densa i feixuga com una boira escocesa; i la segona perquè, coneixent l'estil del Joan de Sagarra, alimentava certes sospites sobre el caràcter del futur llibre, sospites que la seva publicació m'ha confirmat.

El treball de Garcia i de Rom ha consistit, de fet, a depurar, posar en solfa i redactar una llarga entrevista amb Joan de Sagarra, de manera que, en el resultat final hi pesa molt l'element autobiogràfic. Sagarra és un personatge que cada x temps es reinventa, s'actualitza, s'explica a ell mateix i als altres, d'una manera diferent, igual que els ocells, que canvien de ploma, o els rèptils, que muden la pell. El mecanisme? Molt senzill: a partir de petites renúncies -i potser no tan petites- a un passat retornable i, per això mateix, escoriaci i prescindible. Preveient una nova mutació, vaig decidir de mantenir-me al marge, convingut que qualsevol aportació meua podia ser desautoritzada per un nou discurs autobiogràfic: versions adobades d'episodis ja coneguts, personatges que apareixen, desapareixen i reapareixen.

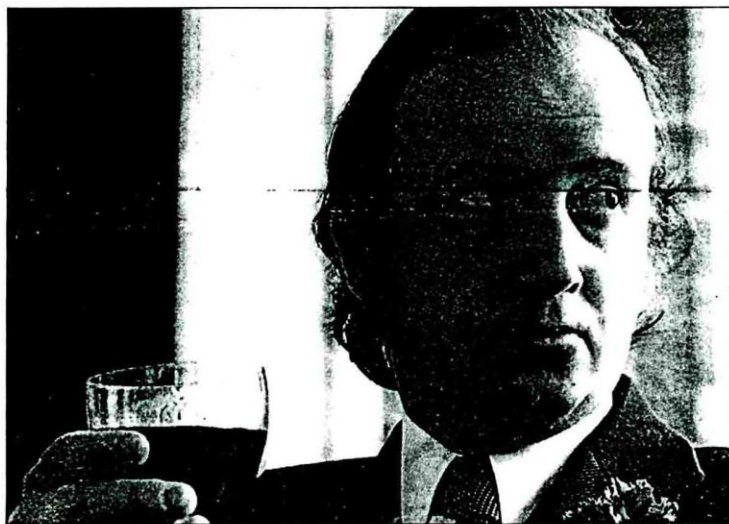
El que em diverteix més de tot plegat és que el llibre està molt ben fet (sens dubte molt superior a aquella conversa entre Joan de Sagarra i Lluís Permanyer, editada a la col·lecció *Diàlegs de Barcelona*), de manera que, amb la reserva de

l'excel·lent pròleg de Josep M. Carandell a *Las rumbas de Joan de Sagarra*, deu ser del millor que s'ha escrit sobre el tema. Cal esperar, doncs, que aviat figurarà entre les lectures recomanades als estudiants de periodisme, que se l'empollaran, com qui s'empolla la Constitució, i contribuiran a la mistificació del personatge, mistificació que Sagarra és el primer que es complau a fomentar: Una actitud vital que algú (el mateix Sagarra, pot-

Perich, o el pintor Marcel·l Bergés, o el José Luis Guarner, o un personatge molt estimat de Joan de Sagarra (i de mi també: em va regalar el meu primer llibre, *L'amic Fritz*, de Herckmann & Chatrian), el poeta Josep Elias. D'aquest últim n'explicaré una anècdota. Aleshores (parlem dels últims anys de la dictadura), hi havia a Barcelona un famós publicitari que se suicidava -o, si més no, ho feia veure- una a dues vegades al mes; un bon

ha un home... "Au, Josep, au, que estàs borratxo, vés a dormir." Els van trobar tots dos, dormint l'un damunt de l'altre, en un llit individual.

I és que en el tarannà d'aquella colla divertida, que mai no sabrem qui va batejar com la *gauche divine*, hi havia molt de vodevilesc, de portes que s'obren i es tanquen, de frases col·locades oportunament i que fan esclatar una sonora riallada. Almenys, així ho veia jo des del meu pam i mig. La

JOAN DE SAGARRA EN L'ÈPOCA EN QUÈ FEIA D'ASTRE DEL 'GLAMOUR' DE LA 'GAUCHE DIVINE'

Sagarra cada x temps es reinventa i s'explica a ell mateix i als altres, com si mudés la pell

ser?) ha titllat de terrorisme cultural, d'altres de terrorisme a seques, i d'altres, en fi, de reben-tisme (GEC).

Sigui com sigui, un fet que crida l'atenció del llibre és la quantitat de fantasmes que hi apareixen: personatges que recorde de quan encara no aixecava un pam i la majoria dels quals avui han desaparegut del mapa o, simplement, han canviat. Són pocs els que continuen al peu del canó: molts ocupen còmods despatxos a l'Administració o a la privada -val a dir que ja tenen els seus anys-, d'altres han desaparegut del mapa com el poeta Josep Bausà, de qui sols de tant en tant ens arriba algun eco, i a qui dec un etern agraïment: em va construir la gàbia de l'ànec.

D'altres ja són morts, com l'Ovidi Montllor, que va tenir un final tan immerescut com bona part de la seva vida, o el

juerga (és curiós que en català no hi hagi un equivalent satisfactori per a aquesta paraula) durava les vint-i-quatre hores del dia. En un repàs fugaç i arbitrari: el Joan Vinyoli (fill) -llavors el meu oncle- recreava la carga de la briga-

gada ligera sobre el meu cavall de cartró, el fotògraf César Malet regava les plantes amb whisky, el Joan Marsé lligava amb la nena de torn, el Terenci Moix ens feia arribar unes factures colossals de telèfon (ell no en tenia), trucant al novio d'Itàlia (*Alfredo, ti amo!*); hi havia una senyora -em sembla recordar que era la *querida del Sem* -un altre *fiambre*- que tothora duia a la bossa una ampolla de ginebra per al seu consum personal; el pintor Robert Anglada es bevia el meu xarop per a la tos (4% d'opi) i el Marcos Ordóñez (*La Voz*), aleshores un jove llicenciat en periodisme, expli-

cava, a qui el volia escoltar, llibres de cinc-centes planes, virtut que continuava cultivant.

Jo, a vegades, també m'hi apuntava. Quan notava que el clima era adequat, feia un número que agradava molt a les senyores: em lligava una tovallola com si fos un turbant i ballava, a pèl, una dansa pirrica; el Joan de Sagarra rematava la funció amb una exhibició de faquirisme: es ruixava el pit amb Beefeater i s'hi aplicava el Zippo: en sortia una gran flamarada que li socarrimava els quatre pèls.

Un esperit de revolta caracteritzava aquella trepa, però sobretot moltes ganes de passar-s'ho bé. Una vegada que vaig fer aquesta observació al J.M. Carandell (un altre element de la colla), em va contestar: "I ara! A les pàgines del meu diari del franquisme -Carandell, donat a la disciplina germanica, deu ser una de les poques persones a Barcelona que té la paciència de portar un dietari-, hi trobaràs, dia rere dia: «*Què aburrido es esto! Dios mio, ¡qué aburrido es esto!*» Tanmateix, allò que ningú no pot negar és que l'activitat del grup va donar productes importants, productes que, encara que a més d'un i de quatre els hagi de saber greu, han servit per bastir bona part del panorama actual.

Un altra cosa és que aquella actitud a voltes desmenjada, desafortunadament anomenada reben-tista, no agradés de cap manera a la cultura catalana, oficial i resistent, del temps del franquisme (la també desafortunadament anomenada *cultureta*). Per tot allò que tenen de manca de llibertat, les dictadures són el cultiu ideal per a manifestacions insòlites que no es donarien en temps de bonança democràtica. També, val a dir, per la seva condició de país perseguit, Catalunya accepta amb dificultat fenòmens de terrorisme cultural com ara el *mea-crucis* (català: *pixa-crucis*) o el cèlebre *cagàrring* (el primer pertany a la categoria del *happening*, el segon a la de la instal·lació; per a més detalls, consulteu el llibre), manifestacions poc serioses i d'un valor cultural dubtós, sobretot llegides en clau resistent. Això sí: en moments més folgats, com l'actual, s'observa un cert marge de permissió que es tradueix en productes com l'ara ja desaparegut programa de TV3 *Persones humanes* (tautològic?, no; només un mal acudit), cultiu de succedanis servils i torturadors de gossos, model Calzada, Clapés o Buenafuente: l'última mutació dels catalanofus d'El amante bilingüe de Marsé.

Sempre creure en el poder de la mascarada, de la riallada, de la rauxa, en moments més i menys difícils. La paròdia, el grotesc, la bufoneria no han estat mai nocius, sinó, tot al contrari, una font inesgotable de riquesa i de força, "tan excitant com el terrabastall de la dinamita en esclatar sota les rodes d'una locomotora en marxa". (Lleó Trotski).

Jubilee Jazz Club News

Octubre 2000 · Numero 1

en Institut Nord-americà

Cuarenta años después

Entre las iniciativas del Instituto de Estudios Norteamericanos de Barcelona que se enmarcan en la conmemoración de su cincuentenario figura la resurrección del Jubilee Jazz Club, cuyas actividades tuvieron lugar en aquella entidad durante el ocaso de los años cincuenta. Esa nueva puesta en marcha del Jubilee se ha visto precedida por el recuerdo del club en diferentes libros a lo largo de los últimos tiempos.

En *Cinema y vanguardismo* (Flor del viento, Barcelona, 2000), J. M. Caparrós Lera describe como «actividad claramente de vanguardias la del Jubilee» y cita su nacimiento el 15 de noviembre de 1958 en los mismos locales del famoso Cine-Club Monterols. «Después», escribe, «el Jubilee Jazz Club se trasladó al Instituto de Estudios Norteamericanos hasta el año 1960». Otra referencia se halla en el volumen coordinado por Arcadi Espada *Dietario de postguerra* (Anagrama, Barcelona, 1998), nutrido por textos de Llorenç Gomis, Juan Darsé, Ana María Matute, Eduardo Mendoza, Teresa Pàmies, Mario Vargas Llosa, José Luis de Villalonga y Ramón Serrano. Este último dedica un par de páginas al Jubilee; de las mismas extraemos las siguientes líneas:

«A partir de 1958 el Jubilee Jazz Club, de la mano de Coma y Vázquez, comienza una cascada de actividades, conferencias, audiciones, jam-sessions, un

premio de discos, etc.» «Tenía sus fans en facultades universitarias, en algunos bares y en el Instituto de Estudios Norteamericanos, donde se había instalado en marzo de 1958.» «En los sótanos del restaurante Tobogán habían instalado una cava de jazz Para las actividades de su club, el Jubilee Jazz Club.» «Cuando en enero de 1960 Juan Roselló cruzó la Plaza Real y bajó al sótano del Tobogán a ver a Coma, Vázquez y Sagarra les propuso que el Jubilee se pasara a la acera de enfrente, y propuso, en consecuencia, que la jazz-cava llevara el nombre de Jubilee. Coma se negó, por la fama de borrachería que tenía la cava» (la situada frente a la del Jubilee) «y le sugirió al empresario otro nombre similar, el de Jamboree.» «Así pues, el Jamboree Jazz Cava quedaba bautizado con ese nombre en enero de 1960.»

Joan de Sagarra hace mención del Jubilee en el libro-entrevista de J. M. García Ferrer y Martí Rom con

el nombre de aquel escritor como título (*Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya*, Barcelona, 1995). «Amb aquells companys, el Xavier Coma i l'Enric Vázquez, que fèiem conferències sobre Jazz, a més dúiem el Jubilee Jazz Club, en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Nord-americans de Barcelona. Estàvem en un pis del passeig de Gràcia al costat de La Pedrera.»

Y dejemos la palabra a dos libros en torno al jazz en nuestras latitudes. En *Del foxtrot al jazz flamenco - El jazz en España: 1919-1996* (Alianza Editorial, Madrid, 1996), de José María García Martínez, se lee: «Los más dispuestos de aquellos aficionados "contestatarios" fundaron el Jubilee Jazz Club, de cuyas actividades se nutrieron inicialmente la Universidad y el Ateneu.» Alfredo Papo escribió en *El jazz a Catalunya* (Edicions 62, Barcelona, 1985): «En vista de la inactivitat del Hot Club com a club, als anys cinquanta es

“Avui” 13-12-1996

L'Associació d'Enginyers fa un llibre i un vídeo sobre el director

Homenatge al cineasta Llorenç Soler

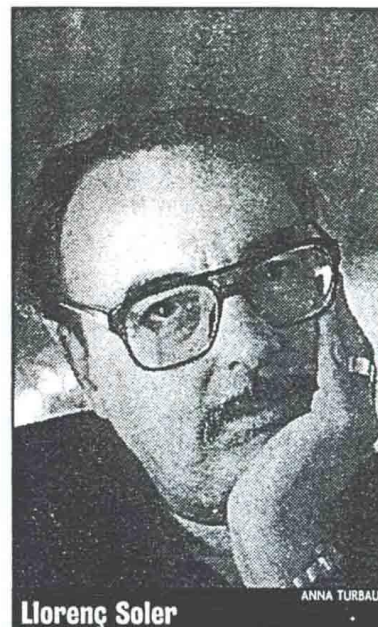
Esteve Riambau
BARCELONA

Un llibre i un vídeo glossen la trajectòria del primer cineasta català independent, Llorenç Soler. Martí Rom i J.M. García Ferrer en són els autors.

Des de fa 15 anys, el cine club de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya dedica un homenatge a figures de la cultura catalana que hagin tingut alguna relació amb el cinema. Ho fa a través de llibres i vídeos escrits i realitzats anualment per l'inseparable tàndem constituït per

Martí Rom i J.M. García Ferrer.

El protagonista de l'edició d'aquest any és el cineasta independent Llorenç Soler. Va debutar rere la càmera amb un encàrrec del Patronat de la Vivenda que el 1965 es va transformar en *Será tu tierra*, un documental sobre el barraquisme que mai no es va poder exhibir públicament. Altres documentals seus compromesos i avui ja històrics són *52 domingos* (1966), *D'un temps, d'un país* (1968) –minimetratge que recorre l'obra de Raimon– i *Sobrevivir en Mauthausen* (1975), un reportatge sobre els catalans reclosos als camps de concentració nazis. L'obra de Soler també comprèn la direcció de fotografia de llargmetratges catalans com *L'home de neó*, d'Albert Abril, *Una dona al meu jardí* (Altonio Chavarrías), *La banyera* (Jesús Garay), *Rateta, rateta* (Francesc Bellmunt) i *L'última frontera* (Manuel Cussó-Ferrer), obres, totes elles, que es podran veure a la re-

trospectiva que la Filmoteca de la Generalitat té previst oferir el febrer que ve sobre Llorenç Soler.

Una de les darreres experiències audiovisuals d'aquest polifacètic artista –pintor, fotògraf, dibuixant de còmics i poeta– és la realització de la sèrie televisiva *L'oblit del passat* (TV3) sobre el patrimoni de la humanitat. Al llibre de l'Associació d'Enginyers, els cineastes Garay i Cussó-Ferrer, els periodistes Vicenç Villatoro, Xavier Moret i Dolors Genovès i el crític de cine Joaquim Romaguera esbossen un retrat de Soler, que defineix l'esperit del documental amb tres paraules: “reflexió, imaginació i poesia”.

“El País” 4-2-1997

La Filmoteca dedica un ciclo al director Llorenç Soler

T. C., **Barcelona**

La obra cinematográfica del realizador, fotógrafo y pintor Llorenç Soler (Valencia, 1936) abarca más de tres décadas y va desde el cine independiente al experimental. Son una treintena de cintas, de las cuales la Filmoteca ha seleccionado una muestra que proyectará esta semana. La retrospectiva se inicia hoy, con *52 domingos*. Paralelamente, la Asociación de Ingenieros Industriales de Cataluña ha editado una monografía sobre el director que firman J. M. García Ferrer y Martí Rom.

Los filmes que integran el ciclo corresponden a los años de 1966 a 1980. Se trata de la etapa “del cine alternativo, marginal e independiente” de Soler, tal como él la califica. El cineasta dice sentirse a gusto “por igual” trabajando en cualquiera de sus facetas y lo atribuye a su vertiente “esteticista”. En cuanto a los documentales, sus temas siempre son sociales o culturales. Actualmente, realiza y es director de fotografía del programa *L'oblit del passat*, de Canal 33.

C

Cultura Cinematografia

FilmoTeca
de la Generalitat de Catalunya

Any 1997. Programa núm. 3

3 - 16 febrer 1997

Llorenç Soler

El Cine-Club Associació d'Enginyers publica des de fa quinze anys una monografia cinematogràfica, a càrrec de Martí Rom i García Ferrer.

Enguany el treball, especialment voluminós i significatiu, recau en el realitzador, fotògraf i pintor Llorenç Soler, de qui presentem la seva pròpia selecció de films dirigits o il·luminats per ell. L'obra de Llorenç Soler abasta més de tres dècades i va de la valentia del cinema independent, marginal o alternatiu als refinaments de l'experimentació. Les sis sessions que oferim segueixen aquest itinerari, començant per *52 domingos*, la primera pel·lícula que va tenir una bona difusió en el circuit paral·lel, sessió que comptarà amb la presència de Llorenç Soler. Amb ell fa també acte de presència tota una regió oculta de la

nostra cinematografia, de la qual ell ha estat un dels puntals. En el llibre de l'Associació d'Enginyers trobareu una nombrosa

documentació: biblio-filmo-videografia, una immensa entrevista amb l'autor, textos d'ell i sobre ell, testimonis d'amics i col·laboradors, narracions, poemes i còmics. El text que segueix és un extracte d'un llibre inèdit, *El documental en tiempos de la televisión*, del qual el volum esmentat publica el darrer capítol. D'altra banda, tots els textos entre cometes de les caselles explicatives són, també, extractes d'aquest llibre. (JMG= J.M. García Ferrer, LS= Llorenç Soler).

La Filmoteca recupera el cine de Llorenç Soler

La sala ofrece entre hoy y el domingo una retrospectiva del cineasta catalán

J. J. SÁNCHEZ COSTA
Barcelona

La Filmoteca de Catalunya inicia hoy una retrospectiva parcial de la vasta obra del realizador y fotógrafo Llorenç Soler, que ha sido elaborada por él mismo y que conjuga los documentales que rodó durante y después de la dictadura franquista con algunas de las películas de ficción en las que fue director de fotografía.

Según dijo ayer el coordinador de la Filmoteca, Ramon Font, **"este proyecto de hacer la retrospectiva arranca con el libro que sobre Soler han escrito García Ferrer y Martí Rom"**, y que edita la Associació d'Enginyers Industrials dentro de su colección de monografías cinematográficas.

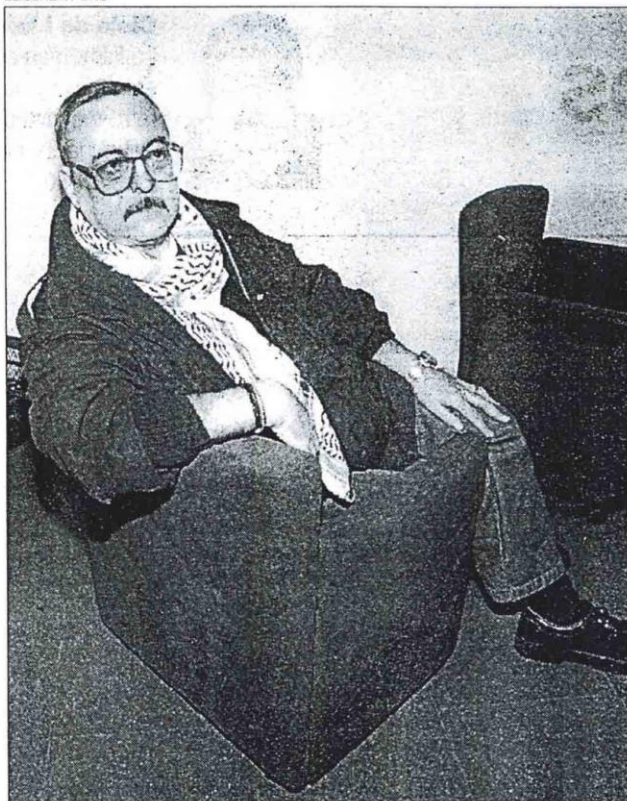
Las proyecciones se inician esta tarde con el pase de tres documentales: *52 domingos*, sobre los aspirantes a torero; *D'un temps, d'un país*, centrado en Raimon y rodado en 1968, y *Antisalmó*, reacción personal ante la religión y la milicia. Las sesiones, que finalizan el próximo domingo, serán todas a las 19.30 horas.

"Estábamos al margen de la industria porque entrar en ella era entrar en la censura. Lógicamente no pedíamos permiso para rodar", recordó Llorenç Soler utilizando el plural para englobar al resto de realizadores independientes de los años 50 a 80, cuyos trabajos eran distribuidos por la Central del Curt a ateneos, cine-clubs o sindicatos clandestinos.

Paralelamente a esta actividad documentalista, Soler ha estado ejerciendo de profesional de la imagen, tanto como director de fotografía para otros cineastas (Jesús Garay, Manuel Cussó) como de realizador en TV-3 o en publicidad.

"Esta retrospectiva abarca 14 años, un periodo breve de mi producción", comentó Soler, tras afirmar que sigue plenamente en activo y manteniendo la bandera de la independencia, aunque se haya pasado al soporte del vídeo. Parte de su obra, reconquistadas las libertades, ha pasado por televisión: TVE, con versión castellana de *Ciudadansota sospita*, Euskal Telebista o Televisión de Galicia. En cambio,

ELISENDA PONS

Llorenç Soler. El realizador sigue manteniendo su independencia.

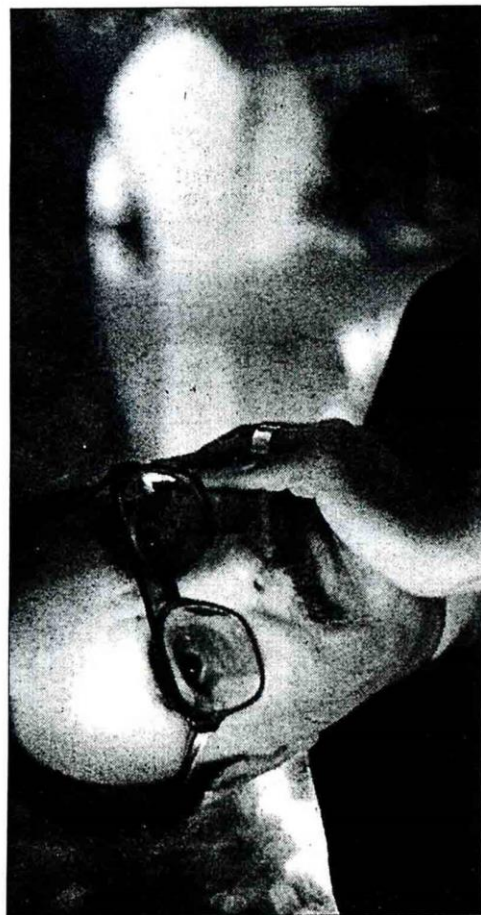
TV-3 no ha emitido ninguno.

Llorenç Soler afirmó que su principal motivación al echarse la cámara al hombro en esos años difíciles era **"la rebeldía contra el sistema y la preocupación social"**. **"Empecé tarde, a los 28 años, pero desde entonces no he parado"**, añadió.

En cuanto a su método de trabajo, precisó: **"Antes de rodar acumulo mucho material, pero no hago guión; no se**

puede hacer un guión para un documental. Lo interesante -agrega Soler- es estructurar el material una vez que lo tienes todo grabado. Por eso, me siento el primer espectador de mis trabajos".

Uno de los documentales más impactantes se exhibe mañana: *Sobrevivir en Mathausen* (1975), en el que descubrió el exterminio de 8.000 españoles en aquel infierno. ■

ANNA TURBAU

Llorenç Soler, imaxe de lei O percorrido dun catalán que fixo cine na Galiza

✦ X. ENRIQUE ACUÑA

O Vao era ben distinto no 1976. Aínda estaba lonxe de converterse no centro de distribución que surge agora de cocaína e heroína ao sur da Galiza. Daquela era, non máis, unha pobre colónia de ziganos pendentes dos seus tradicionais paraoficios, trocos e vendas. Un oportuno encontro en Barcelona co arquitecto pontevedrés César Portela, conduce a Llorenç Soler a estas terras de Poio e Campañón convencido de rodar unha medietraxe que recollase as marxinais condicións de vida daqueles ziganos. Para substituír os seus vellos chabalos Portela andáballes a construír novas vivendas. No caseto de obras insálense Soler e a fotógrafa An-

na Turbau e alí conviven varias xornadas naquela comunidade recollendo tomas para o filme *Gitanos sin romancero*. Fraguaba a primeira experiencia cinematográfica de Llorenç Soler no noso país e nacia unha colaboración estreita do documentalista co grupo político onde militaba Cesar Portela, inmerso naquel intre nas mobilizacións contra dos expólos de *Autopistas del Atlántico* e a defensa dos montes comunais.

Esta apaixonante andaina galega e o conxunto da súa obra recibe un aporte definitivo coa recente publicación dunha monografía por parte dos críticos Mariñ Rom e J. M. Ferrer(*) adicada ao director nado en Alcoi no 1936. Un volume que recolle ampla

documentación sobre a súa obra en cine, vídeo e televisión coa suma, a maiores, de textos teóricos, narracións, poesía e comic do propio cineasta.

A figura de Soler xa merecera unha recopilación homenaxe preparada por Manolo González no 1994 na que se repara especialmente na súa produción na Galiza que o propio Llorenç define como "unha historia de amor".

De xeito amador atópase co cine aos 26 anos e cedo comeza a participar na rodaxe de pequenas reportaxes publicitarias nas que os deterxentes "Omo" e "Ese" tonaban o único protagonismo. Despois viría unha etapa de cine industrial en 35 mm do que cer-

tas tomas desbotadas serviron para a confección das súas primeiras propostas persoais. Películas inmersas nos circuitos do chamado cine independente e marxinal e das que tira unha bagaxe técnica e profesional que o converte nun dos cámaras máis solicitados de Catalunya.

Os pasos dados no eido experimental e a andadura comercial convérteo en compañeiro ideal das experiencias iniciadas por Helena Lumbreras en torno o mítico 68 e polas que se tentaba criar un cinema de combate e apoio das loitas obreiras e populares. O proxecto —ao que non era alleo o Partido Comunista Italiano— obtivo certa difusión en Europa e múltiples proxeccións clandestinas no interior.

Nesa teima Llorenç ensaia unha liña máis experimental con pezas imaxinadas para ridiculizar o NO-DO. Coa cinta *El Altoparlante* (1970) presenta primeiros planos en cámara lenta de rostros de obreiros que camiñan pola rúa nunha montaxe na que a banda sonora redúcese provocadora-mente a discursos de Franco. "Pezas oratorias" tiradas dun disco que como premio dun anterior filme publicitario recibera de mans do propio Fraga Iribarne, daquela ministro da Ditadura.

O libro de Rom e García Ferrer informa puntualmente desta etapa como documentalista social que leva a Soler a realizar filmes sobre os sobreviventes do campo de concentración de Mauthausen, a repercusión do golpe de estado en Chile, o marxismo da festa taurina con *Torera* (Soler reconéctase a Carlos Velo a autoría do mellor filme sobre tauromaquía) e sobre todo a análise das filmacións galegas.

A xestación de *Autopista, unha navallada á nosa terra* (1977), *Alcoholismo en Galicia* (1978) e *O monte é noso* (1978) ocupan un importante espazo nun memorandum biográfico, anotado por Rom e García Ferrer, que Soler ofrece neste libro. Lembrese con indimidado orgullo das proxeccións de *O monte é noso* e como os gastos da produción foron solventados coas aportacións dos veciños en asembleas populares.

Experiencias que terían difícil continuidade e que desviarían a Llorenç cara o ensino da imaxe. Xeita pedagóxica de descubrimento entusiasta do soporte vídeo para conducilo a un natural e obrigado paso pola televisión. A amargura chega coa política de homologación dos novos concellos democráticos. Animan unha deturpación da transgresora creatividade dos setenta sempre en apoio dos movementos sociais. Pasará a ser considerada caduca e inadecuada aos tempos da claudicación socialista e converxente. Decéntase que Llorenç sinte igualmente ante o poder e control que técnicos e "comisarios políticos" exercen na tv pública catalana.

Segue sen ser homologábel o Soler libertario de *Más allá de las rejas* en apoio aos presos da COPEL (Coordenadora de Presos en Lucha, organización que lanzou nos anos 70 as meirandes loiras reivindicativas nos cárceres). Nas páxinas do libro deixa un nítido retrato de fotomaton ideolóxico. "Agora din que o comunismo e o anarquismo, morreron. É como dicir que as leis físicas do vapor en expansión xa non existen porque destrataron a máquina de vapor das nosas industrias". ♦

(*) Llorenç Soler, J. M. García Ferrer, Mariñ Rom. Edita: Comissió de Cultura da Assembla d'Enginyers Industrials de Catalunya, 1996.

“Dirigido” n. 258 (6-1997)

T
R
A
V
E
L
L
I
N
G

Llorenç Soler *en la Filmoteca* *Un homenaje justo y tardío*

¿Quién es Llorenç Soler? Un desconocido (y no sólo para el gran público). Un hombre polifacético. Un director comprometido (social, política e ideológicamente). Un cineasta independiente que no ha claudicado de esta actitud ni ha arriado la bandera de la lucha por la libertad. Llorenç Soler (Valencia, 1936), realizador, director de fotografía, dibujante de comics, poeta, pintor, profesor, reivindica sin estridencias pero firmemente su independencia profesional —mantenida gracias a sus trabajos de encargo, no siempre exentos de choques con la otra parte contratante— fraguada fundamentalmente en su tarea en el terreno del documental (ahí están obras como *D'un temps, d'un país*, 1968, *Votad, votad, malditos*, 1977, o *Sobrevivir en Mauthausen*, 1975). Ha trabajado en el cine comercial (por ejemplo, para el ICC), se ha responsabilizado de la fotografía en distintas producciones independientes (desde *Spagna'68*, 1968, a *Xafar*, 1993), ha participado como director de fotografía en largometrajes de colegas y amigos (cfr. *Gritos a ritmo fuerte*, José M.ª Nunes, 1983, *La bañera*, Jesús Garay, 1989, *L'última frontera*, Manuel Cussó-Ferrer, 1991). Su labor (multidisciplinar) es ingente, maniobrando siempre en las coordenadas del cine independiente, alternativo o marginal, según el gusto del etiquetador o el momento histórico. Con todo, pese a su dedicación en tantos ámbitos, el eje vertebrador de su obra, de su reflexión mediática, de su mirada rebelde y experimental (hoy impuesta definitivamente en el soporte videográfico) es el cine documental, su gran pasión.

El repaso de su cine (a veces oculto, en ocasiones invisible) es necesario. Señalar que la (parcial) retrospectiva programada por la FGC, elaborada por el propio Soler, comprende quince años de su carrera desde 1966 y *52 domingos*, hasta 1981 y *Más allá de las rejas* (el resto de su producción ulterior responde a films para el ICC, como operador o adscritos al terreno del *video art*, experimental o independiente). Para saber más (casi todo) sobre Llorenç Soler, es obligada la consulta de la monografía *Llorenç Soler*, de J. M. G.ª Ferrer y Martí Rom (Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, 1996), auténtico punto de arranque del ciclo de la FGC, un libro imprescindible (por bien informado, por su exhaustiva documentación, por su penetrante juicio), además de expeditiva y razonada vindicación que no glorificación del biografiado.

Ramon Freixas

Dos enginyers barcelonins preparen una biografia del compositor Joan Guinjoan

Martí Rom i Joan Manuel Garcia Ferrer han escrit el llibre, que anirà acompanyat d'un vídeo

■ **Riudoms.**— Els enginyers barcelonins Martí Rom i Joan Manuel Garcia Ferrer publicaran d'aquí a un mes aproximadament la primera biografia del compositor riudomenc Joan

ISAAC ALBESA

Guinjoan. El llibre —que anirà acompanyat d'un vídeo— serà editat per l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya i serà el setzè volum d'una col·lecció dedicada als principals personatges del món cultural català. Per es-

criure el llibre —dedicat a la vessant humana del músic—, els dos autors s'han reunit un dia a la setmana durant quatre mesos amb Guinjoan i també han disposat de la col·laboració d'amics personals del compositor.

La primera biografia sobre el compositor riudomenc Joan Guinjoan serà presentada oficialment a Barcelona el pròxim mes de desembre. Aquest llibre —que anirà acompanyat d'un vídeo— ha estat escrit gràcies a les entrevistes que els enginyers Martí Rom i Joan Manuel Garcia Ferrer han mantingut amb Guinjoan a Barcelona, on viu el músic; a Riudoms, el seu poble, i a Monells, la localitat baix-empordanesa on s'acostuma a refugiar per continuar component. El llibre portarà per títol senzillament *Joan Guinjoan* i formarà part de la sèrie

de biografies sobre personatges clau de la cultura catalana actual que edita la Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya i que fins ara ja ha retratat personatges com ara el fotògraf vallenc Francesc Català-Roca, el poeta Palau i Fabre o els escriptors Joan Perucho i Joan de Segarra. «Nosaltres no pretenem un estudi especialitzat de la música i l'obra de Guinjoan, perquè entre altres coses no entenem en música. El nostre objectiu és mostrar la part humana de Guinjoan i, gràcies a les entrevistes i a les col·laboracions que hem tingut de molta gent, crec que ho hem aconseguit. Ens hem entretingut molt parlant de la vida de Guinjoan a Riudoms, de com es va viure la guerra al seu poble o de la forma com treballava la gent fa més de cinquanta anys», va explicar Garcia Ferrer.

El llibre de Joan Guinjoan està dividit en diverses parts. El primer que es pot trobar és una llarga entrevista d'una vuitantena de pàgines que ha sortit d'unes reunions que els dos autors van mantenir amb Guinjoan durant aproximadament quatre mesos. També hi ha col·laboracions de personatges relacionats amb Guinjoan, com ara el seu amic i escriptor Josep Maria Carandell; la pianista Begoña Ugarte; el director de teatre Ricard Salvat; el violoncel·lista Lluís Claret; l'escriptor i periodista de

El compositor riudomenc Joan Guinjoan, el dia que va rebre l'homenatge al teatre Fortuny de Reus. Foto: ANDREU PUIG.

Vilanova Xavier Garcia; l'alcalde de Riudoms, Josep Maria Vallès, i l'arxiver municipal de Riudoms, Joan Ramon Cortés. La tercera part és un recull d'articles i conferències de Guinjoan mateix, com ara el discurs d'ingrés a l'Acadèmia de les Belles Arts o el discurs d'inauguració de l'institut de secundària de Riudoms que du el seu nom. El llibre s'acaba amb una completa bibliografia i dis-

cografia de la seva obra i amb un recull d'una cinquantena de fotografies que el mateix músic ha triat per al llibre.

Ni Martí Rom —un enginyer fill de Mont-roig del Camp que sempre ha mantingut molta relació amb el seu poble— ni Garcia Ferrer coneixien personalment Guinjoan abans de les entrevistes que van fer per escriure el llibre. «Les úniques referències que te-

nia de Joan Guinjoan eren les entrevistes que havia llegit en algun diari. De fet, la primera vegada que hi vaig parlar va ser el dia de la primera entrevista», va explicar Garcia Ferrer, que després hi va afegir: «El que puc dir de Guinjoan, ara que ja el conec una mica més, és que té una gran personalitat però també que és una persona molt assequible. Fins i tot hi va haver moments que vaig pensar que les nostres entrevistes i tot l'enrenou que li vam provocar el podia perjudicar a l'hora de continuar la simfonia que ara està preparant, però crec que no ha estat així.»

Tant Martí Rom com Garcia Ferrer estan molt satisfets perquè Guinjoan els ha ajudat a entendre una mica més la música. «Hem tingut la sort d'anar a la casa que té a Monells i ell mateix ens ha presentat alguna de les seves composicions i ens ha fet prestar atenció a aspectes dels quals nosaltres no ens hauríem adonat, i també vam poder viure l'estrena de la seva última composició, *Cel Paràfrasi*, que la va fer aquest estiu al Festival Internacional de Música i Dansa de Granada i que va ser un èxit», va concloure Garcia Ferrer.

El vídeo del compositor

Però el llibre biogràfic de Joan Guinjoan no anirà sol, estarà acompanyat d'un vídeo d'uns 25 minuts que reflectirà els paisatges i les imatges que han acompanyat el músic durant tota la seva vida. El vídeo començarà a rodar-se a finals d'aquesta setmana o la pròxima i ho farà un equip professional que dirigirà el director de cinema i televisió Llorenç Solé.

Tant del llibre com del vídeo —que aniran junts— se'n faran inicialment un miler de còpies, que no es posaran a la venda i que únicament seran distribuïdes entre les persones que hi han col·laborat, institucions i membres de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya.

“ABC”

10-12-1997

Libro y vídeo sobre el compositor catalán Joan Guinjoan

Madrid. J. L. García del Busto

Esta tarde, en la sede que la Asociación de Ingenieros Industriales de Cataluña tiene en la Vía Layetana barcelonesa, se van a presentar el libro y el vídeo que, realizados por García Ferrer y Rom, recogen la trayectoria humana y musical del maestro Joan Guinjoán, compositor, pianista, director de orquesta y académico de Bellas Artes, nacido en el Baix Camp tarraconense, en Riudoms, hace sesenta y seis años. Será una buena ocasión para que colegas, discípulos, amigos y admiradores del maestro Guinjoán muestren su adhesión hacia quien es, sin duda, uno de los principales músicos españoles actuales. Nosotros lo hacemos desde aquí. No va a faltar la música viva en este acto, pues el percussionista Ferrán Armengol cerrará el mismo con la interpretación de «Tensión-Relax», obra compuesta por Guinjoan en 1974.

“El País”

28-12-1997

Editado un libro sobre la trayectoria del compositor Joan Guinjoan

EL PAÍS. **Barcelona**

El Colegio de Ingenieros Industriales de Cataluña ha editado un libro sobre el compositor catalán Joan Guinjoan (Riudoms, 1931) en el que, a través de una larga entrevista y una selección de artículos se repasa la trayectoria personal y profesional del músico, uno de los más destacados compositores españoles. El libro, firmado por J. M. García Ferrer y Martí Rom, es el tercero que se publica sobre el compositor catalán, pero es el primero que se centra principalmente en su personalidad y sus vivencias.

“El Punt” 14-12-1997

LA CRÒNICA

Joan Guinjoan, el mestre dels sorolls

XÈNIA BUSSÉ

Duien que quan va marxar de Riudoms per anar a estudiar música a la ciutat de Barcelona, de jove, els veïns del carrer Major van respirar alleugerits. S'havien acabat per fi les tardes de *soroll* de piano. No sé pas si aquesta història és certa, però el cas és que així circula. El que és cert és que el mateix Joan Guinjoan, dimecres passat al vespre, en l'homenatge que li va organitzar l'Associació d'Engineers Industrials de Catalunya, parlava en termes de soroll en presentar una de les seves peces més conegudes, *Tensión-Relax*, obra per a un sol intèrpret i una vintena d'instruments de percussió diferents. El mestre parlava de «soroll» perquè aquesta va ser la matèria primera en compondre *Tensión-Relax*. El repte que s'havia plantejat, com ell mateix va explicar, consistia a convertir el soroll en música. Corrien els primers anys dels 70, Barcelona encara no era Europa i això de les avantguardes musicals, si ara ja resulten massa avantguardistes als públics poc educats, vint anys enrere devien semblar mar-

cianes. El cas és que el mestre se'n va sortir, i el temps li ha donat la raó: la peça s'ha convertit en un clàssic dels exàmens de composició musical dels conservatoris alemanys. «La dificultat de l'obra m'ha convertit en l'home més odiat pels estudiants de música d'Alemanya», diu Guinjoan, fent broma amb la concurrència, poc abans d'intrepretar-la Ferran Armengol, el fill del seu antic col·laborador Robert Armengol.

Amb les advertències del compositor, el públic que omplia la sala d'actes de l'Associació d'Engineers Industrials vam disposar-nos a escoltar atentament, i a submergir-nos a *Tensión-Relax*. Efectivament, el que Joan Guinjoan ens acabava de presentar com un experiment, funcionava. La prova més evident va ser l'entusiasme de l'oient més jove de tot l'auditori, un nen de pocs anys, que de la falda de la seva mare estant va seguir la peça de dalt a baix duent el ritme amb mans i peus. «La saviesa de les criatures», vaig dir-me.

Després de l'audició, els au-

tors del llibre, J.M. García Ferrer i Martí Rom, van projectar el vídeo que completava l'homenatge al mestre. Les imatges van contribuir a esbossar-ne un retrat mínim, un apunt que basta del tot per despertar la curiositat per aquest riudomenc de gestos i paraules simples, un punt misteriós, parapetat sempre darrere d'unes ulleres gruixudes que li permeten veure i, de vegades, no ser gaire vist.

La seva vida es conta i es conta en pentagrames, els que ha interpretat, els que ha dirigit i els que ha compost. Perquè, tal com s'aprecia en el llibre de Martí Rom i García Ferrer, el camí recorregut no ha estat sempre en una única direcció. Ha interpretat tots els papers de l'auca. Des de pianista en diversos caus jazzístics de París fins a periodista i crític musical al *Diari de Barcelona*, des d'organitzador de festivals de música fins a gestor cultural de l'Ajuntament de Barcelona, passant per fundador i intèrpret de formacions com ara Diabolus in Musica. Però amb aquest vessant d'agitació, de soroll, de relacions amb altres ves-

Joan Guinjoan, dimecres passat a Barcelona. Foto: JORDI RULL

sants de silenci, de *relax*, les llargues estones de solitud en què, ajudat d'un llapis, una goma d'esborrar i un full pautat, el geni riudomenc comença a barallar-se amb ell mateix, embolcallat d'un núvol de fum de la seva inseparable pipa. I tot comença.

Barcelona, 1 de desembre de 1997

Srs. Martí Rom i
J. M. Garcia Ferrer

Benvolguts amics,

Em plau de felicitar-vos pel llibre i el vídeo que heu realitzat sobre la persona i l'obra de Joan Guinjoan. Estic segur que, com en els casos precedents, serà un dels millors homenatges que se li poden retre a un artista viu. En Guinjoan és un compositor que treu una música que ve de molt endins. A través d'ell, els seus orígens del Camp s'han convertit en un punt de referència bàsic de la nostra música contemporània.

Cordialment

“Avui” 21-1-1998

David Picó S.

■ **Més Viñas que mai.**

Aquest any, la xxxv edició del Concurs Internacional de Cant Francesc Viñas ha batut el rècord de participació: 282

participants de 41 països. El concurs, que es va inaugurar el 17 de gener, arribarà ara a la seva part més interessant. Divendres, dia 23, al Teatre Victòria (15 h), es portarà a terme

editat un llibre i un vídeo dedicats íntegrament a l'obra del músic català Joan Guinjoan. Els pares d'aquesta aproximació literària a la música del de Riudoms són J.M. Garcia Ferrer i Martí Rom. La base del llibre és una extensa entrevista amb Guinjoan amb el seu testimoni com a únic protagonista. S'hi inclouen també testimonis d'altres personatges

la prova final. I diumenge, dia 25, al Palau de la Música (18 h), el Concert Final, a càrrec de les veus premiades. Aquest recital, que s'inclou dins la temporada del Gran Teatre del Liceu, comptarà amb l'Orquestra Simfònica del Liceu, dirigida per Javier Pérez Batista.

■ **Guinjoan en un llibre.**

L'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya ha

vinculats al músic, com Lluís Claret, Xavier Montsalvatge, Ricard Salvat, Martínez Izquierdo, Mestres Quadreny, Anna Ricci, etc. Una selecció de textos i un significatiu àlbum de fotografies arrodoneixen un estudi "breu, però viu" segons el mateix Guinjoan, de l'obra d'una de les personalitats més reconegudes de la música contemporània catalana.

"L'Hora del Garraf" 23-1-1998

Joan Guinjoan, figura cabdal de la música actual catalana

He tingut un bon regal de Nadal. Un llibre, que afortunadament cada vegada més, és un objecte d'obsequi entre familiars i amics, especialment en aquests dies de regals i felicitacions. El difícil és encertar la classe de llibre segons a qui va dirigit. L'obsequi que m'ha fet el meu volgut amic el periodista i escriptor en Xavier Garcia i Pujadas, ha estat encertadíssim i d'un interès extraordinari per a mi. Gràcies, entranyable amic Xavier. N'he fet, del llibre, una lectura amb poques hores, es pot dir gairebé de raig, amb interès creixent i apassionant a mesura que he anat tombant pàgines. El tema del llibre és un profund i documentat estudi de la personalitat d'un dels músics contemporanis més importants del nostre petit i estimat país català. Joan Guinjoan, nascut l'any 1931 en les fertils terres daurades de Riudoms, al Baix Camp (Tarragona). Fill d'una família benestant de la pagesia, amb residència al carrer Major del poble i amb llargues estades a la masia, convivint i treballant amb àvies, pares i resta de la família. Des de molt petit en Joan visqué la dura feina del pagès i la tragèdia imprevista de la brutal guerra civil. Acabada la guerra, amb menys de deu anys, el futur hereu de les terres continuà alternant els estudis al col·legi i el treball d'ajuda als pares. Aquests anys Guinjoan els recorda amb joia i alegria, a mesura que anava descobrint moltes coses de la vida i de la natura que l'envoltava. Joan era ja un noi somnador i sensible per la bellesa de les coses. De sobte, un descobriment que el marcà per tota la vida. La causà un senzill acordió d'un cosí seu, i amb les seves sonoritats, la màgia de la música. L'atracció d'un món i d'unes sancions desconegudes... I Joan Guinjoan es proposà amb fermesa estudiar música, tocar música i crear música. I se'n sortí, amb dificultats, incomprendiments i renúncies. Primer sense abandonar les feines de les terres, començà els estudis musicals a Reus. Solfeig, teoria i piano. Exàmens a Barcelona al Conservatori del Liceu i una brillant carrera de pianista feta amb sis anys. Als vint-i-un anys obtingué el títol de professor de música. Poc temps després es quedà a viure definitivament a Barcelona, on continuà fent estudis de perfeccionament amb el mestre Ribó i primeres actuacions de pianista. Però els seus somnis eren molt més ambiciosos i volar, volar constantment per tots els camins de la música. L'any 1954 coneix París i els ambients musicals i culturals tan diferents dels viscuts a la Barcelona monòtona, ofegada i entristida per les normes severes del règim franquista. Deixa París, però hi torna constantment altres vegades. Una estada de dos anys (1962-64), estudia a la Schola Cantorum composició i orquestració. El 1963 obté el títol de composició amb la primera obra escrita *Concert per a piano i conjunt de cambra*. L'any següent guanya el premi extraordinari d'orquestració. I a partir d'aquí, Joan Guinjoan va escalant tots els graons per ser un músic complet i ocupar un lloc de primera fila en la música catalana del nostre segle XX. Excel·lent pianista, director, professor i per damunt de tot un gran compositor actual, autor de moltes obres variades, exigent en les formes i el contingut. Innovador, buscador incansable de noves idees, de retrobaments insoportats en les sonoritats, en els timbres, en la gama difuminada dels colors. Música nova, actual, cara al futur, però sense renunciar a les pures essències de la música de tots els temps. Sense destruir res, Guinjoan innova, inventa sempre amb el segell de la sinceritat, el treball ben fet i el coneixement absolut del que representa la gran música autèntica i culla, sigui la de molts segles enrere, sigui l'actual o la que està per venir. Solament sigui MÚSICA, així, en majúscules.

Aquest llibre *Joan Guinjoan* de J.M. Ferrer i Martí Rom, editat per l'Associació

d'Enginyers Industrials de Catalunya (Comissió de Cultura), m'ha fet descobrir molt més del que ja sabia del músic, aquell somnador pagès de Riudoms. A part de la biografia detallada explicada pel mateix músic amb entrevistes, conté un nombre extens de col·laboracions de gent important que ens parlen sota el seu punt de vista com és per a cada un dels la personalitat de Guinjoan. Josep M. Carandell, Lluís Claret, Edmon Colomer, Colleen Honegger, Josep M. Mestres Quadreny, Xavier Montsalvatge, Luis de Pablo, Anna Ricci, Josep Soler, l'escriptor Xavier Garcia i Pujadas, l'amic vilanoví que coneix Joan Guinjoan fa molts anys i els uneix una ferma amistat, junt amb altres noms del món de la cultura i les arts. El llibre conté textos del mateix Guinjoan, ja que també fou notable escriptor dedicat a la crítica, l'estudi i el comentari de temes musicals. Interessantíssim el compendi de les opinions del mateix Joan Guinjoan sobre els aspectes més generals de la composició i l'anàlisi de la música contemporània. Jo recomanaria la lectura a molts dels genials autors d'una música nova que sols arriba a ser un combinat agre de sorolls perjudicials per a les oïdes...

I acabaré recordant la vinculació del músic Guinjoan amb Vilanova, cosa que segurament molts vilanovins encara deuen recordar i altres ja han oblidat. Durant molts anys Guinjoan passà els caps de setmana i les vacances d'estiu a la nostra platja en un pisot propietat i residència dels pares de la seva esposa Mònique. Segons el mateix Guinjoan, manifesta que aquestes estades a la nostra vila van ser-li molt profitoses. En vistes a la nostra mar, va compondre algunes de les obres més significatives com *Acta est fabula, gfc-1979* i un llarg etcètera. Sempre estigué rodejat d'amics i participà en les tertúlies intel·lectuals en les terrasses del passeig del Carme. Recorda amb emoció el pintor Cardona Torandell i la seva extravagant personalitat exaltada i lliure i les llargues converses amb el seu entranyable amic, l'escriptor Xavier Garcia (júnior). Li agradava rodejar-se de la gent marinera senzilla, franca i noble. I moltes vegades els ajudava en les seves tasques, com per exemple sorgir de les destrosses de les xarxes marineres. I també els ranxos mariners inoblidables d'arrossades i alls cremats. Ens explica que mai nava molt, a punt de la sortida de sol i s'extasiava davant la meravella d'una mar tenyida de roig viu i mil colors i les suavitats del remoreig de les aigües com una música abstracta ja mai escrita. Assegut solitari damunt una roca, Guinjoan sentia l'emoció màgica de la natura. Després davant el piano, als capvespres, intentava traduir en notes del pentagrama les sensacions matinals.

A Joan Guinjoan jo el recordo amb una agradable conversa en una de les lliçons de *Composició* en un curs del V Estiu Musical Internacional, de l'any 1986, uns festivals musicals de gran importància, malauradament desapareguts. Guinjoan, magistralment ensenyava als nombrosos alumnes, vinguts de llocs molt diferents, la trajectòria evolutiva de la música del segle XX i l'amplitud del seu univers sonor, fascinant i alhora problemàtic i fins i tot a vegades peril·lós.

Per acabar, jo crec que els vilanovins estem en deute, i molt especialment dels companys de tertúlies marineres de les terrasses del passeig del Carme, envers la persona del músic complet, Joan Guinjoan. El seu record i la gran estimació per Vilanova mereix un acte d'homenatge a un dels artistes actuals que honoren la nostra cultura i música actuals.

Del seu affm.

Sr. Joan Guinjoan

Il·lustre compositor català

Estimat amic:

Escriu aquesta carta dos dies abans de Nadal i uns quants després d'haver viscut l'acte de presentació del llibre i del vídeo que li ha dedicat l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya. Ambdós són productes d'una enorme dignitat i a més tenen el valor de constituir-se en referència cabdal a l'hora de valorar la seva trajectòria creativa i també humana.

Elogiar la iniciativa de l'esmentada Associació em sembla un deure elemental no sols de cortesia, sinó també de justícia, ja que mostra un grau de sensibilitat notable i, de fet, constitueix una fita més en una línia d'actuació exemplar d'aquest ens col·legial.

I ara permeti que li agraeixi en la part en què és "culpable", d'haver-me permès gaudir d'un acte d'una envergadura humana tan excepcional. Tot es va produir en un context d'una elevada dignitat, elegància i sintonia amb la seva persona. L'esplèndid saló d'actes del Col·legi d'Enginyers estava farcit d'afecte, d'estima i de consideració autèntica envers vostè i envers la seva trajectòria creativa tan i tan substancial. Em consta que vostè se'n sent satisfet i no li manquen raons.

No sé per què aquest acte ha reviscolat en la meua memòria fragments escadussers, però significatius, de converses que voltaven a redós de la dificultat que té a casa nostra el creador per dedicar-se estric-

tament a la seva vocació. Dispensi si ara reprenc en bona mesura un fil argumental que ja vaig emprar en una anterior carta al seu col·lega Manuel Blancafort. Més d'una vegada li he sentit dir: "Jaume, a mi les coses m'han costat molt." I naturalment no es referia al fet que a vostè compondre li resulti una tasca feixuga, sinó a haver-ho de fer en les condicions en què ho ha hagut de fer vostè... i tants i tants. A casa nostra i a fora. Vostè mateix m'ha referit més d'una vegada el cas del destacat compositor francès Dutilleux com a exemple alhora dolorós i consolador, ateses les circumstàncies.

No voldria fatigar-lo ni tampoc fatigar els lectors d'aquesta carta. Però coneixent l'envergadura qualitativa de la seva obra, la consciència d'aquesta realitat resulta especialment colpidora. Per això crec que el més oportú, per no repetir arguments, és tan sols desitjar-li amb tot l'afecte, que aprofiti aquest temps obert que desitjo molt dilatat en què l'ha situat una jubilació professional/manutencional desitjada i merescuda, per gaudir a cor ple de la seva vocació creativa; no sap com li ho agrairà la Música.

Del seu affm.
Jaume Comellas.●

"El País" 30-5-1998

Una Cosecha Variada

Diferentes perspectivas y tratamientos, en los libros dedicados a la música.

JUAN ANGEL VELA DEL CAMPO

La cosecha musical escrita en lo que va de 1998 demuestra que la convivencia entre los vinos jóvenes y los de gran reserva es cada día más esmerada. Por que de gran reserva se puede considerar la reedición, actualizada y revisada, de la *Breve historia de la música* del excelente musicólogo Massimo Mila (Paris, 1910-1988), en Península, y también la recopilación de ensayos de todo tipo, agrupados bajo la denominación *En los márgenes de la música*, de Arnoldo Liberman, en Ediciones Simancas, una bocanada de aire fresco, con la música sentida desde las entrañas, de un singular escritor que siente a los compositores y obras en el diván del psicoanalista desde la identificación emocional, sin perder nunca la lucidez del espectador apasionado. Un vino blanco joven y afrutado, con la anécdota divertida en primer plano, es el que defienden Massimo Pradera, el terrible presentador de *Lo + Plus*, y Jesús Trujillo, con *Este burdel no es una ópera*, en Planeta, y dos vinos de crianza tintos

Haydn, uno de los protagonistas de 'La música clásica'

muy estimables están ligados a dos imágenes de marca o, lo que es equivalente, a dos ilustres personajes de la música: el tenor Alfredo Kraus, que de la mano de Francis Lacombra, de explica en *Confidencias para una leyenda* (Ediciones del Cabildo de Gran Canaria) toda su filosofía del canto, y el compositor Joan Guinjoan, del que J. M. García Ferrer y

Martí Rom ofrecen una biografía muy completa y oportuna en un libro editado por el Colegio de Ingenieros Industriales de Cataluña. *Inclasificable es Música y mujeres*, en la colección Cuadernos Inacabados, con textos de Josemi Lorenzo, Pilar Ramos, Alicia Valdes, Joaquina Labajo, Angeles Sancho, Ana Vega, Cecilia Piñero, Teresa Cascudo, Ellen Waterman, Amelia Die y Marisa Manchado, que a la vez actúa de coordinadora. Es un vino de difícil textura y sabor, pero en cualquier caso, muy interesante y personal.

Capítulo aparte merecen los vinos de postre, necesitados de una degustación reposada. En ese registro destacan *La música clásica*, de Philip G. Downs, en Akal, monumental tratado sobre la era de Haydn, Mozart y Beethoven, y en el ámbito hispano, *La canción lírica española en el siglo XIX*, de Celsa Alonso, en el marco de publicaciones del Instituto Complutense de Ciencias Musicales. El último trago se lo merecen los *Encuentros con Luis de Pablo*, de Piet de Volder, en la colección Autores del Siglo XX, de la SGAE-Fundación Autor, un volumen revelador de ensayos y entrevistas. Y para la resaca, la guía sobre Rossini, de Fernando Fraga, que publica Península.

“L’Om” (3-1998)

UN LLIBRE I UN VÍDEO DE JOAN GUINJOAN

REPASSA LA VIDA I OBRA DEL COMPOSITOR DE RIUDOMS

Amb Martí Rom i J.M. García Ferrer, autors del llibre i el vídeo dedicats a Joan Guinjoan.

Ho publiquem amb una mica de retard perquè hem esperat rebre les fotografies que són el testimoni de l'acte que tingué lloc a Barcelona, el dia 10 de desembre últim, a les set de la tarda, en el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya. El protagonista de la reunió no era altre que el nostre bon amic, compositor riudomenc, Joan Guinjoan i el motiu, la presentació d'un llibre i un vídeo en el que a través del paper, l'un, i a través de les imatges, l'altre, constitueixen un repàs a la vida i obra del músic.

Molt amablement, el Col·legi d'Enginyers ens ha fet arribar un exemplar del llibre escrit per J. M. Garcia Ferrer i Martí Rom, i a l'instant vam fullejar-lo, trobant-lo interessant quan d'un home del nostre poble es tracta, i encara més, del Joan, on diverses personalitats i amics hi aporten llurs opinions, a més de recollir-s'hi una intensa biografia personal i tot el que ha fet.

L'acte, com diem, va celebrar-se a Barcelona, i un cop més, el Joan va trobar-se envoltat de cares conegudes del seu poble que s'hi van desplaçar, destacant la presència de l'alcalde Josep Maria Vallès, regidors, familiars, músics, escriptors que des de Riudoms segueixen fil per randa tot allò que Guinjoan fa o que és notícia. Va haver-hi parlaments, discursos, salutacions, felicitacions, el passí del vídeo editat en el que el Joan és entrevistat a casa seva de Monells, amb unes belles imatges del nostre poble, que la nostra revista deixà per documentar gràficament llocs i punts concrets on de petit, de més gran, i encara ara, s'hi passejà, i s'hi passeja en les sovintejades visites que repeteix al llarg de l'any.

El Joan també parlà i com ell ho sap fer, molt bé, donant les gràcies, com és lògic, per haver editat el “Cine-Club Associació Enginyers”, el llibre que fa el número 16 de la col·lecció del Col·legi català.

L'hem anat llegint i conforme hem anat girant els fulls, anàvem coneixent algunes coses més de la feconda trajectòria de Joan Guinjoan, considerat “un músic de soca-rel”, que “ha tocat totes les teclcs: actuacions a sales de festa, concertista de piano, director de diversos conjunts i orquestres, durant molts anys divulgador de la música contemporània amb l'important conjunt instrumental “Diabolus in Música”, impulsor també organitzant festivals, crític musical a diaris i revistes, promotor de l'ensenyament de la música a les escoles... i, fonamentalment, compositor”.

Joan Guinjoan, comentant “Tension-Relax” l'obra interpretada a l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya amb motiu de la presentació del llibre i el vídeo dedicat al nostre compositor.

De tot el seu contingut, molt extens, de molts escrits i amb moltes fotografies, trobem el que signa Josep Maria Vallès Jové, l'alcalde del nostre poble, i hem extret el text per reproduir-lo, doncs, servirà per a aquells que no tenen ocasió de tenir el llibre, de conèixer l'aportació literària que amés serveix de dedicatòria envers al Joan.

Gustosament em sumo a l'encertada iniciativa de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya de dedicar un llibre al músic Joan Guinjoan.

Quan es tracta d'un personatge que ha assolit el prestigi del Joan, resulta difícil escriure'n coses noves o poc conegudes, i per això intentaré que la meua aportació us acosti al paisatge humà i geogràfic que li va donar la primera llum i d'on es va nodrir; a través d'unes arrels vigoroses, d'un begatge de vivències i sensibilitats que el van encaminar cap a les fites que tots coneixem.

Riudoms és una vila de la plana del Baix Camp, a mig camí entre la mar i la muntanya. La pròspera agricultura de regadiu donava ocupació a tots els membres de les famílies pageses. L'activitat agrària era majoritària a la població i donava garanties d'estabilitat i de solidesa econòmica. El valor de la terra era una inversió segura. Aquella realitat comportava que poquíssims joves riudomens cerquessin altres oficis a través d'estudis o ficant-se d'aprenents en tallers o empreses.

Universitat Rovira i Virgili

Investidura com a doctor honoris causa
de l'Excm. Sr. Joan Guinjoan i Gispert

Sessió acadèmica extraordinària,
29 d'octubre de 1999

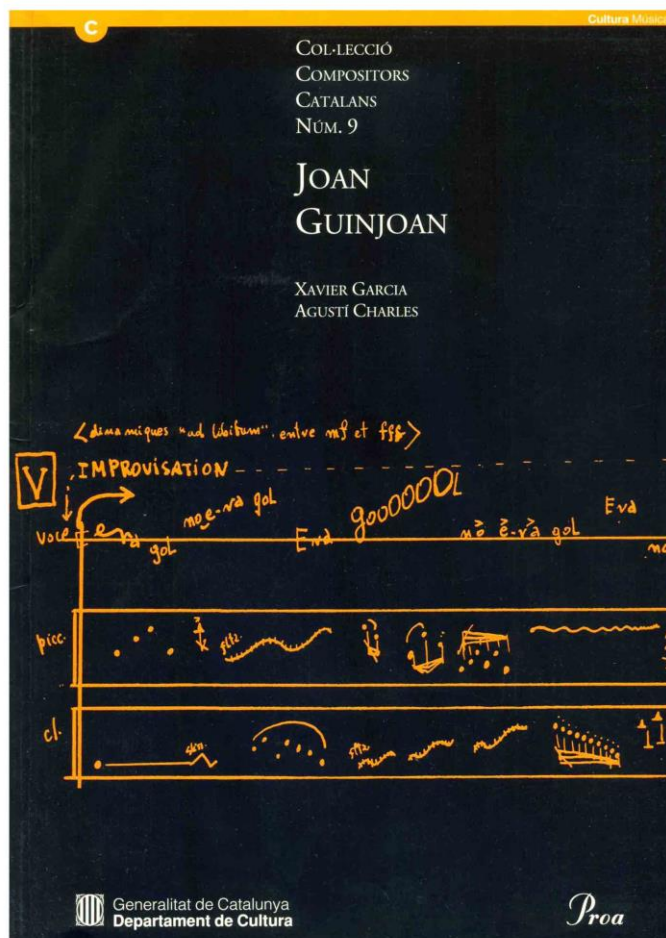

Durant l'any 1997 el Quartet Cristofori estrena la seva obra *Self-Paràfrasis* al Festival Internacional de Música i Dansa de Granada. Es publica el llibre i el vídeo biogràfic *Joan Guinjoan*, de J. M. García Ferrer i Martí Rom, editat per la Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya. El president de la Generalitat, Jordi Pujol, inaugura a Riudoms, el poble natal de Guinjoan, l'Institut d'Ensenyament Secundari que porta el seu nom. Finalment, Catalunya Ràdio li dedica quatre programes monogràfics a través de Catalunya Música.

El 1998 l'Ajuntament de Barcelona li atorga la Medalla d'Or al Mèrit Artístic i debuta al Festival Internacional de Peralada el nou quartet de corda Quartet Guinjoan. Se li ofereixen tres concerts d'homenatge: el primer a Tarragona, organitzat per l'Associació Catalano-Iberoamericana, i els altres dos a Barcelona, patrocinats per la Fundació Autor (SGAE), en el marc del 5è Festival de Músiques Contemporànies. L'Orquestra Ciutat de Barcelona estrena al Palau de la Música Catalana la *Segona Simfonia (Ciutat de Tarragona)* sota la direcció de Christian Mandeal.

Per acabar aquesta llarga relació, el 1999 ha rebut la Creu de Sant Jordi, ha obtingut per quarta vegada el premi Ciutat de Barcelona, s'ha estrenat la seva *Fanlària*, obra encàrrec de l'OBC amb motiu de la inauguració de l'Auditori d'aquesta ciutat, i interpreta la seva peça *Passim Trio* a Roma, París, Buenos Aires i Munic. Al Festival de Música Contemporània d'Alacant s'interpreta la *Segona Simfonia (Ciutat de Tarragona)* i TVE l'enregistra. A més, està a punt de sortir un llibre, escrit pel periodista Xavier García i pel catedràtic de Composició del Conservatori Superior de Música de Saragossa Agustí Charles, sobre la dimensió humana i artística del mestre Guinjoan.

19

1997

Estrena de *Self-paràfrasis* pel Quartet Cristofori, al Festival Internacional de Música i Dansa de Granada.

Publicació del llibre i del vídeo biogràfic *Joan Guinjoan*, de J. M. García Ferrer i Martí Rom, editat per la Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya. El president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, inaugura a Riudoms, el poble natal de Joan Guinjoan, l'Institut d'ensenyament secundari que porta el seu nom.

Catalunya Ràdio li dedica quatre programes monogràfics a Catalunya Música.

BIBLIOGRAFIA SOBRE JOAN GUINJOAN

1) LLIBRES MONOGRÀFICS

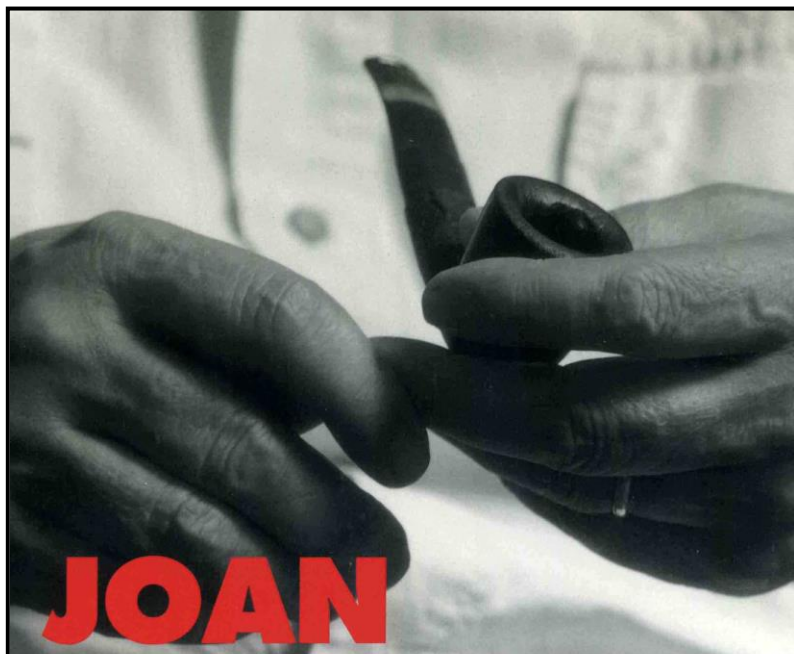
TAVERNA-BECH, Francesc: *Joan Guinjoan. Catàlogos de compositors espanyols*, Sociedad General de Autores de España (SGAE), Madrid, 1991

FERNÁNDEZ GARCÍA, Rosa María: *La obra pianística de Joan Guinjoan*, Alpuerto, Madrid, 1996

GARCÍA FERRER, J. M.; ROM, M.: *Joan Guinjoan*, Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials, Barcelona, 1997

Joan Guinjoan. Catàleg, Max Eschig Éditions Musicales, París, abril del 1997

I entre d'altres que han sabut veure també aquests lligams, el seu amic Raimon Cuixart, el qual, en aquest llibre, en què Guinjoan definia els seus principis ètics i estètics, va deixar escrit en un llarg poema que: «quan el sol es mor, els estels sobre la nit dibuixen la indesxifrable partitura ucrònica que fascina els ulls cansats i astrologics de Joan Guinjoan...». De manera semblant pel que fa a la seva actitud vital, J. M. García Ferrer i Martí Rom, que han recollit en un llibre una llarga entrevista amb Guinjoan, amb testimonis sobre la seva vida i obra, constaten en ell una enorme capacitat de treball, una responsabilitat pels compromisos i una tenacitat lloable per als seus objectius, que «volem creure –diuen– que són les seves arrels pageses, l'ambient de treball que va viure fins als vint-i-un anys...».

JOAN GUINJOAN

testimonio de un músico

Edición de José Luis García del Busto

Todos los derechos reservados. Esta publicación no puede ser reproducida ni total ni parcialmente, incluido el diseño de portada, ni registrada en, ni transmitida por un sistema de recuperación de información, en ninguna forma ni por ningún medio, ya sea mecánico, fotoquímico, electrónico, magnético, electro-óptico, por fotocopia o cualquier otro sin el permiso previo, por escrito, de la editorial.

Asimismo, no se podrá reproducir ninguna de sus ilustraciones sin contar con los permisos oportunos.

Agradecemos la colaboración de las editoriales Zimmerman Verlag, Editions Max Eschig, Editorial EMEC y Editorial Tritó y del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya.

JOAN GUINJOAN testimonio de un músico

Edición de José Luis García del Busto

Primera edición, 2001

EDITA

Fundación Autor
Bárbara de Braganza, 7
Madrid 28004

DIRECCIÓN DE ARTE

José Luis de Híjes

TRADUCCIÓN

José Luis García del Busto

CORRECCIÓN

Jorge Fuentes

MAQUETACIÓN

Equipo Nagual

© Fotografías del archivo personal del maestro Guinjoan

© J. M. García Ferrer, Martí Rom, Agustí Charles y

Rosa María Fernández García, por el texto

© De la presente edición, Sociedad General de Autores y Editores

BIBLIOGRAFÍA

GUINJOAN, J.: *Ab Origine*. Àmbit Serveis Editorials. Barcelona, 1981.

GUINJOAN, J., y MESTRES-QUADRENY, J. M.: *Diàlegs a Barcelona*. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1988.

TAVERNA-BECH, F.: "Joan Guinjoan". *Catálogos de compositores españoles*. Sociedad General de Autores y Editores. Madrid, 1991.

FERNÁNDEZ GARCÍA, R. M.: *La obra pianística de Joan Guinjoan*. Alpuerto. Madrid, 1996.

JOAN GUINJOAN. Catálogo de Editions Max Eschig. París, 1997.

MARTÍ ROM, y GARCÍA FERRER, J. M.: *Joan Guinjoan*. Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials. Barcelona, 1997.

GARCÍA, X., y CHARLES, A.: "Joan Guinjoan". Col·lecció *Compositors Catalans*, núm. 9. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1999.

PRÓLOGO

Terminando el año 1997 recibí de Joan Guinjoan el siempre apreciado regalo de un libro. No era un libro cualquiera, claro, sino el que acababan de firmar y publicar J. M. García Ferrer y Martí Rom, titulado sencillamente *Joan Guinjoan*, integrado en la admirable serie de monografías sobre creadores catalanes que la Comisión de Cultura de la Asociación de Ingenieros Industriales de Cataluña viene ofreciendo desde 1982 y que consiste básicamente en la edición de un libro realizado con el artista correspondiente mediante una larga entrevista (una especie de autobiografía o memorias dictadas) y de un vídeo que supondría un acercamiento a su personalidad humana y artística.

El ejemplar me lo dedicaba Joan con palabras muy suyas: «... esperando encuentre en este libro un pequeño y vivo testimonio de mi existencia». El libro, a las pocas páginas de comenzado, me prendió con fuerza. Desde aquí felicito a García Ferrer y a Martí Rom —a quienes considero amigos míos, aunque no tengo el gusto de conocerlos personalmente— por este trabajo, consistente en que apenas se note su presencia, esto es, en haber establecido muy eficazmente las condiciones para que Joan Guinjoan se explayase, se sintiera cómodo y «escribiera» ese libro de memorias que jamás habría escrito si alguien le hubiese pedido que escribiera un libro de memorias. El libro es, en efecto, un «vivo testimonio de su existencia»; pero no «pequeño», porque, si la longitud es moderada, la hondura es grande y, por tanto, las dimensiones resultantes son

considerables: repárese en que a los libros se los llama «volúmenes», y quiero pensar que son volúmenes cuatridimensionales que se calculan multiplicando el largo y el ancho de cada página por el grosor del libro y por la hondura de su contenido.

Poco después hablamos, y le expresé mi entusiasmo. «¿De verdad te ha gustado tanto?», me dijo. «Te lo demostraré con hechos», le contesté. «Pienso traducirlo al castellano». La idea le llenó de contento. Él estaba, está, encantado con el producto que García Ferrer y Martí Rom habían ofrecido en catalán, según los principios de la colección, pero mi reacción no solamente le confirmaba en su positiva impresión sobre el libro, sino que intuía que podía abrir el producto a un público mucho más amplio. Salió a flote, inmediatamente, todo Guinjoan: el amigo, el profesional, el catalán... ¿Cómo iba a abordar yo un trabajo semejante sin la seguridad de que alguien me iba a pagar algo? Ciertamente, estoy mal acostumbrado y suelo trabajar contra alguna prestación económica; pero no era ésta una cuestión que me preocupara lo más mínimo: por una parte, estaba seguro de que el prestigio del maestro Guinjoan —que no el mío— abriría alguna puerta de editor y de patrocinador; por otra, la tarea me apetecía tanto, que de buen grado afrontaba el riesgo de haber trabajado *gratis et amore*. Un tiempo después estaba vertido el libro al castellano y subtitulado el vídeo.

En cuanto pusimos en conocimiento de la Sociedad General de Autores y Editores y la Fundación Autor la existencia de este texto, se interesaron por su publicación, y, además, fieles a la línea de presentación de sus libros monográficos sobre compositores actuales, nos invitaron a ampliarlo mediante la adición de datos (un catálogo de obras preciso) y de algún otro trabajo bajo la orientación de estudio o análisis de la obra. Evidentemente, el libro, así, iba a ser otro. De hecho, es otro; porque, inmediatamente, encantado Guinjoan con el nuevo planteamiento, pusimos en danza a dos estudiosos de su música tan cualificados como la musicóloga Rosa Fernández y el compositor Agustí Charles, a quienes pedimos, respectivamente, una reflexión sobre la estética de la música de Guinjoan, con carácter general, y un análisis técnico-musical de algunas partituras esenciales de su catálogo. Queda así un libro que no es una obra homogénea, sino la suma de aportaciones de Martí Rom, García Ferrer, Rosa Fernández, Agustí Charles y el autor de este prólogo, por supuesto,

“El País” 30-3-2001

La SGAE y la Fundación Autor homenajean al músico en dos actos en Barcelona y Tarragona

Un libro y un disco compacto conmemoran el 70º aniversario del compositor Joan Guinjoan

ISABEL OBIOLS. Barcelona

Aún faltan ocho meses para que el compositor Joan Guinjoan (Riudoms, Baix Camp, 1931) cumpla 70 años. Sin embargo, ayer en Barcelona y hoy en Tarragona, el músico ha podido celebrar ya la fecha recibiendo, como él mismo dice, “dos grandes regalos” en sendos actos de homenaje. Son el libro *Joan Guinjoan, testimonio de un músico* (editado por la Sociedad General de Autores y Editores, SGAE) y un disco compacto grabado por la Orquesta Simfónica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC) bajo la dirección de Edmon Colomer.

Joan Guinjoan. Testimonio de un músico es una “suma o adición de varios libros”, según dijo ayer el crítico musical José Luis García del Busto, coordinador del volumen. Por una parte, reúne una extensa entrevista al compositor realizada por Martí Rom y J. M. García Ferrer, que fue publicada por primera vez en 1997 en catalán, a modo de “memorias dictadas”, por la Asociación de Ingenieros Industriales de Cataluña. Por otra, incluye un ensayo sobre la estética de Guinjoan, de Rosa Fernández García, y un análisis musical de varias partituras escogidas, realizado por el también compositor Agustí Charles.

Los testimonios del libro ratifican, de algún modo, las palabras que Charles, entre otros oradores, dedicó al músico ayer en el homenaje de Barcelona, que se celebró en la sede de la SGAE: “Uno de los pocos puntos en común entre todos los compositores, que siempre nos criticamos los unos a los otros,

es el respeto por Guinjoan”. Un autor que, desde que abandonara su carrera de pianista a principios de la década de 1960 para dedicarse a componer, ha dado forma a un centenar largo de obras.

Edmon Colomer, por su parte, subrayó la “dimensión universal” de la obra del compositor. El disco compacto que acaba de editar la Fundación Autor incluye las obras *Fanfarría* (1999), *Trencadís, suite sinfónica* del ballet de la ópera *Gaudi* (1994), *Sinfonía número 2 ‘Ciutat de Tarragona’* (1998) y *Tramma* (1983). A juicio de Colomer,

la OBC es la formación “ideal” para interpretar sus composiciones porque “es la que las ha traído bajado más a fondo”. Colomer equiparó la “austeridad” de la tierra donde nació Guinjoan con su música. Una música, dijo, a la que “a pesar de que es muy elaborada, no le sobra absolutamente nada”.

Agradecido por tanto elogio, Joan Guinjoan remató el acto asegurando que los homenajes son “un aliciente”, pero haciendo gala de su sentido práctico afirmó: “Después de ellos, musicalmente seguiré siendo el mismo”.

"ABC"
1-5-2001

Un libro y un CD homenajean la obra del músico Joan Guinjoan

MADRID.— Un libro sobre su vida y obra, un álbum grabado por la Orquesta Sinfónica de Barcelona y Nacional de Cataluña dirigida por Edmon Colomer, y un concierto, hoy, en el Auditorio Nacional de Madrid, son los tres actos con los que la Sociedad General de Autores y Editores (SGAE) rinde homenaje al compositor catalán Joan Guinjoan.

Uno de los músicos más destacados del panorama contemporáneo español que, a punto de cumplir 70 años, considera este homenaje de la SGAE como «un gran estímulo para este momento tan importante de mi vida». José Luis García del Busto, editor del libro; Francisco Galindo, secretario general de la Fundación Autor, y Javier Güell, director del concierto que se celebrará mañana, son algunos de los responsables del homenaje al compositor tarraconense, «quizá el músico catalán más importante del momento», según lo calificó Güell, que aseguró que «desde hace dos años estamos luchando para poder hacer este concierto monográfico homenaje en Madrid».

García del Busto relató que la idea de publicar un libro sobre Guinjoan surgió a partir de un librito que se editó en la Asociación de la Escuela de Ingenieros de Barcelona, en el que sus dos autores, Martín Rom y García Ferrer, charlaron durante días con el músico. «Inmediatamente me puse a traducir el librito del catalán al español, pero luego en la SGAE me dijeron que preferían un librote», detalló García del Busto, que añadió que esta publicación «da una idea de quién es el hombre y quién el compositor musical».

"El País" 3-6-2001

Edición de libros y discos, en homenaje a Guinjoan

ENRIQUE FRANCO
Celebramos este año los 70 de Joan Guinjoan, un maestro vivo de la contemporaneidad musical española. Lo primero que ha de destacarse es la entusiasmo unanimidad en la adhesión y el aplauso; lo segundo la validez y utilidad de cuanto se le ofrece: grabaciones discográficas, el espléndido *Testimonio de un músico* que, con García del Busto como editor, ha publicado la SGAE y que viene a enriquecer una bibliografía importante sobre un músico íntegro o, como dice Agustín Charles Soler, integral. Y en vivo, el concierto del Proyecto Gerhard.

Músico de instinto, corazón y saber; estudioso y analista en la crítica o en la cátedra; director y pianista siempre dispuesto a servir con generosidad a la cultura de su tiempo y, en fin, promotor de tantas iniciativas —desde el conjunto *Diabolus in musica* hasta el Concurso Internacional de Composición de Tarragona, su país natal, pues Guinjoan está en la relación de grandes figuras del arte y la cultura con Pedrell, Anglés, Querol, Casals o Gerhard.

La obra de Guinjoan, ya cuantiosa, nos dice en buena parte lo que ha sido su vida y lo que continuará siendo. Primero será la *Tercera Sinfonía*, que

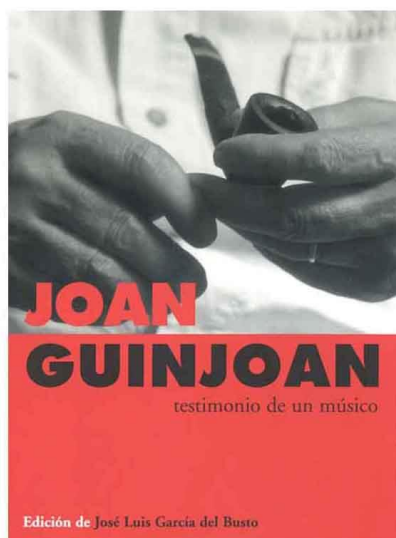
última para el Festival de Canarias. La segunda, dedicada a la Ciudad de Tarragona, suena, bajo la dirección de Colomer, en el disco de la Sinfónica de Barcelona, Nacional de Cataluña, después de haber triunfado en Barcelona. En el concierto del Grupo Gerhard, junto a invenciones cercanas, otras marcaron el estilo, libre y plural, de Guinjoan: *Magma* (1971) o *Barcelona 216* (1995), ambas para conjunto instrumental.

La poética musical de Guinjoan se entrelaza, de vez en vez, con un honor refinado y así el *Homenaje a Carmen Amaya*, estilización de un hispanismo que se evade del tópico o *El Diari*, nos dan distintos perfiles de un autor poliédrico cuya obra pianística ha estudiado Rosa Fernández García, mientras la visión escrutadora en el ser y el crear del músico tiene en Martí Rom y García Ferrer, analistas clarividentes.

No hay forma de resistirse al talento, la llaneza de carácter, la auténtica bonhomía y la conciencia inequívoca de que vida y música son en Guinjoan la misma cosa, la razón de una personalidad sobre la que se ha escrito mucho. La música sin vanidad que preconizaba Manuel de Falla tiene un renovador sustancial y afectivo en Joan Guinjoan.

El testimonio de un músico

La Coruña, 05.02.2003. 'Joan Guinjoan, testimonio de un músico', edición de José Luis García del Busto, Madrid: Sociedad General de Autores y Editores, 2002, 2ª edición. Un volumen de 347 páginas, numerosas ilustraciones y ejemplos musicales, 28x21cm. ISBN:84-8048-419-5

Xoán M. Carreira

Aunque el setenta aniversario del nacimiento de Joan Guinjoan (Riudoms, Tarragona, 1931) se celebró en 2001, su conmemoración se ha ido dilatando en un curioso efecto de goteo hasta la actualidad: el próximo domingo 9 de febrero se estrenará en Las Palmas de Gran Canaria, *Archipiélago*, la obra encargada al compositor por el Festival Internacional de Canarias. A finales de 2002 se presentó *Magma. Homenaje a Joan Guinjoan*, el disco que recoge el concierto monográfico que tuvo lugar en Madrid el 31 de mayo de 2001 y también a finales del mismo año se presentó en la Sala Manuel de Falla de la sede central de la SGAE la primorosa segunda edición de este libro cuya primera edición (Madrid: Fundación Autor, 2001) había pasado un tanto desapercibida.

Según se indica en el prólogo, el libro nació de una propuesta de su compilador, el periodista musical José Luis García del Busto, quien diseñó "un libro que no es una obra homogénea, sino las aportaciones de Martí Rom, García Ferrer, Rosa Fernández, Agustí Charles y [José Luis García del Busto], por supuesto, con el maestro Joan Guinjoan como fuente principal de todos los trabajos." Para mayor claridad, reproduciré la lista de los artículos compilados por García del Busto indicando su procedencia:

1. *Entrevista a Joan Guinjoan* por J. M. García Ferrer y Martí Rom, traducción y revisión [sic] de J. L. García del Busto, páginas 13 a 103. (Traducción al castellano del libro de Martí Rom y J. M. García Ferrer: *Joan Guinjoan*, Barcelona: Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials, 1997)

Una lectura superficial de los trabajos republicados es suficiente para comprobar que sus autores no han actualizado los textos lo que parece lógico en el caso de García Ferrer y Martí Rom, pero no lo es en el caso de Charles Soler o de Rosa Fernández, quienes no parecen conocer la existencia de la entrevista que precede a sus estudios sobre Guinjoan y hace parecer exagerada la pretensión de García del Busto de haber realizado una "edición" del presente libro, motivo por el cual me he referido anteriormente a García del Busto como "compilador", tarea acrítica y pasiva sustancialmente distinta de la de tarea crítica y dinámica de un *editor*. De hecho, García del Busto reconoce en el prólogo no conocer personalmente a García Ferrer ni a Martí Rom, por lo que no alcanzo a entender como puede pretender ser "editor" de la magnífica entrevista que realizaron a Joan Guinjoan en 1966, además de parecerme inelegante semejante falta de respeto intelectual por los autores "editados".

JOAN GUINJOAN

III FESTIVAL DE MÚSICA
CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA
GUINJOAN 2008

LA PEDRERA DE CAIXA CATALUNYA
Auditori Caixa Catalunya
Passeig de Gràcia, 92
Barcelona

CAIXA CATALUNYA
OBRA SOCIAL

DIRECTOR DE L'ÀREA DE CULTURA
DE L'OBRA SOCIAL DE CAIXA CATALUNYA
Àlex Susanna

DIRECCIÓ ARTÍSTICA DEL FESTIVAL
Xavier Güell

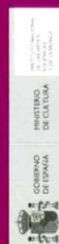
PRODUCCIÓ
Àrea de Cultura de l'Obra Social
de Caixa Catalunya
Associació Música al límit

COMENTARIS DEL PROGRAMA
José Luis García del Busto

DISSENY I MAQUETACIÓ
Maya Rolando

CITES
(*) Extrems del llibre MARTÍ ROM
Y GARCÍA FERRER, J. M.: Joan Guinjoan.
Comissió de Cultura
de l'Associació d'Enginyers.

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

BIBLIOGRAFIA

GUINJOAN, J. *Ab origine*. Barcelona:
Àmbit Serveis Editorials, 1981.

GUINJOAN, J.; MESTRES-QUADRENY, J. M.
Didlegs a Barcelona. Barcelona: Ajuntament
de Barcelona, 1988.

FERNÁNDEZ GARCÍA, R. M. *La obra pianística
de Joan Guinjoan*. Madrid: Alpuerto, 1996.

ROM, MARTÍ; GARCÍA FERRER, J. M. *Joan
Guinjoan*. Barcelona: Comissió de Cultura
de l'Associació d'Enginyers Industrials,
1997.

GARCÍA, X.; CHARLES, A. *Joan Guinjoan*.
Barcelona: "Col·lecció Compositors
Catalans", núm. 9. Departament de Cultura,
Generalitat de Catalunya, 1999.

GARCÍA DEL BUSTO, J. L.; ROM, MARTÍ; GARCÍA
FERRER, J. M.; FERNÁNDEZ GARCÍA, R. M.;
CHARLES, A. Joan Guinjoan, testimonio
de un músico. Madrid: Fundación Autor,
SGAE, 2001.

FERNÁNDEZ GARCÍA, R. M. *La obra
del compositor Joan Guinjoan*.
(Tesi doctoral) Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma de Barcelona,
en línia.

CASABLANCAS DOMINGO, B. *Guinjoan
(Gisbert) Joan: The New Grove*. Edició
revisada, vol. 10, disponible en línia.

DOCUMENTALS

Crear i viure
Entrevista feta el 24-9-1984.
Prod. TVE.
Realització de Josep Maria Carandell.

Joan Guinjoan (1997)
Prod. Enginyers Industrials de Catalunya
Realització de Martí Rom i J. M. García
Ferrer.

La recerca del jo (2003)
Guió de Francesc Grané.
Realització de Jordi Cerdà.
Prod. TV Catalunya (programa *Clàssica*)

“El Punt” 21-2-1999

LA CRÒNICA

Ricard Salvat conta la seva vida

XAVIER GARCIA

A punt de fer els 65 anys, el tortosí Ricard Salvat, prestigiós director i estudios del teatre contemporani, ha decidit explicar la seva aventura vital i professional en una llarga entrevista que han recollit en llibre J.M. Garcia Ferrer i Martí Rom, actius membres de la Comissió de Cultura de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, que anualment edita materials biogràfics dedicats a personalitats rellevants de la nostra cultura.

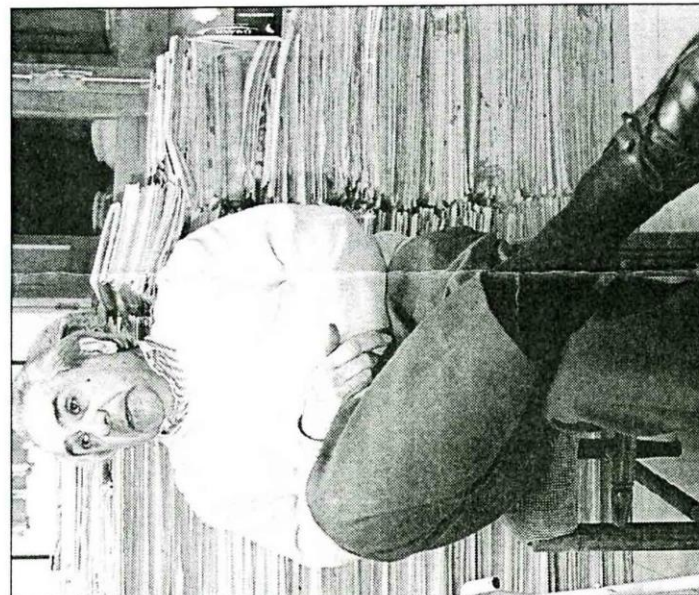
En anys anteriors, van ser destinats llibres als mons de Joan de Sagarra, Joan Perucho i Joan Guinjoan, i ara ha tocat al fascinant món teatral de Salvat, l'home que als anys 60 va renovar la nostra escena amb diversos muntatges d'Espriu, que ja formen part de la nostra llegenda artística.

Prèviament, Salvat passà per Berlín per estudiar el teatre europeu i l'alemany en particular (Brecht, Piscator, etc.), i tot aquest bagatge és el que va poder desenvolupar novament a Barcelona, a partir de 1960, col·laborant a fundar l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, que s'instal·là aquells anys en un espai esdevingut cèlebre: la Cúpula del Coliseum, a la Gran

Via, per on van circular tota mena d'artistes i professors, amb l'intent de reanimar la vida cultural barcelonina, que encara portava el llast feixuc de la situació de la postguerra.

Anys d'intensa activitat de Salvat: professor a la universitat, muntatges teatrals (Espriu, Lorca, Brecht, etc.), llibres sobre el teatre contemporani (Edicions 62, 1966), articles aquí i allà i l'expansió del seu bon fer als millors teatres europeus i sud-americans, on als

anys 80, quan aquí engegava l'autonomia, ha gué de retornar per aquelles coses que sovint passen al nostre país: difícilment s'accepta i costa de valorar aquells que van tenir la gosadia de ser pioners, sobretot si amb el pas dels anys no s'adapten a les formes del

Ricard Salvat. Foto: JORDI RULL.

prêt à porter ideològic dominant. I és que aquest sembla que ha estat el cas de Salvat, un home amb criteri i autoritat pròpies, fruit de l'estudi i de la passió simultànies per la vida i per l'art, característiques que lliguen tan poc, com és sabut,

amb els reglamentismes oficials.

I d'on li van venir, a Salvat, aquesta passió vital i aquestes ganes de saber?

Sempre és difícil de dir d'on arrenca tot plegat, perquè els daus de l'existència giren com volen. Amb tot, el que és segur —com deia en

vers magnífic el poeta Foix— és que «no es fa el pa sense el llevat». I molt em penso que el llevat d'aquest home van ser els seus primers quinze anys a Tortosa, el lloc on, com ell ha es-

crit en aquest llibre de la seva vida, «cada setmana descobria el món». Els seus pares provenien del Camp de Tarragona, ell del Morell i ella de la Canonja, però van decidir instal·lar un forn a la capital del Baix Ebre, on va néixer Ricard el 1934.

Infantesa de guerra, dificultats, estudis a l'Institut de Tortosa, amb el record inborrable del mestre del teòleg i canonge gandesà doctor Joan Baptista Manyà, l'home «que ens ensenyava a pensar», la descoberta del cinema, a l'estiu sense pagar, aprofitant les finestres que s'obrien de la sala (com un *cinema Paradiso* a la tortosina) i les vivències vora l'Ebre i a la mar de la Ràpita, on Salvat, amb quinze anys de no res, es va trobar un bon dia davant de la còrpora d'arròsser sense remei de Sebastià Juan Arbó, l'home que va descobrir com ningú aquests arrels del Delta.

És a dir, la felicitat lliure, neta i vigorosa de quan es descobreix el món, una descoberta en què també entren els adjectius i les reflexions dels grans, com les que va fer-li el mateix Arbó, que sabia de què parlava quan va dir-li que «aquest país nostre és molt dur, perquè sempre estàs començant des de zero i no es valora el que has fet abans».

Devien ser els primers mots premonitors que escoltava Salvat, ell que ha tastat també aquesta duresa. Però el llevat tortosí ja no li treu ningú del cor.

Barcelona 3 de febrer de 1999

Sr. Ricard Salvat
Barcelona

Benvolgut amic,

He rebut el llibre d'homenatge que us ha dedicat la Comissió de Cultura del Col·legi d'Enginyers Industrials. Des de la Tortosa natal, des del Morell i la Canonja dels pares, a avui, el perfil biogràfic que us han fet J.M. Garcia Ferrer i Martí Rom és un magnífic testimoni de la vostra ja llarga, i tan important, singladura en el panorama del teatre, i la cultura en general, del nostre país. Que per molts anys!

Ben cordialment,

Joan Pujals

Barcelona, 8 - III - 1999

Senyor

Angel Llobet
Regia del Col·legi d'Enginyers In-
dustrials de Catalunya.

Ciutat.

Molt distingit Senyor Llobet:
Permeti'm de felicitar-lo
per la honica i important tas-
ca que duen a terme els
senyors Martí Rom i J. M.
Garcia Ferrer.

Espero que aquesta reus.
Aa de la nostra «Associació»
t'interessi.

Molt cordialment
M. J. Pujals

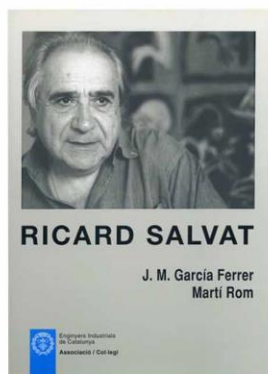
“Marc de Referències” (3-1999)

VIDEO

Sobre Ricard Salvat

Ricard Salvat. Video editat per l'Associació d'Enginyers de Catalunya. 1998.

En la mateixa línia que el llibre que acabem de comentar, aquest video forma part de les edicions amb motiu de la sessió dedicada

a Ricard Salvat per l'Associació d'Enginyers, que anualment centra la seva atenció en un personatge rellevant.

El treball conté imatges de la biografia de Salvat així com la seva pròpia intervenció, i ens recorda des de la seva formació fins aquells anys de la Cupula Venus, l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual i les temporades al Romea del carrer Hospital de Barcelona. Un altre document associat a l'homenatge de la dinàmica activitat dels Enginyers, que impressiona en tant que palesa l'envergadura d'un personatge com Salvat.

Efectivament, realitzat per Martí Rom, el muntatge alterna les explicacions autobiogràfiques de Ricard Salvat amb escenes del seu darrer muntatge al Mercat de les Flors, *La jungla de*

les ciutats de Bertold Brecht, que més amunt comentàvem. Al llarg de la seva intervenció, Salvat esmenta fets rellevants de la seva carrera com la seva formació a Alemanya de jove, la seva coneixença de forces dels grans d'aquest segle del teatre, el cinema i la pintura, i també la seva marginació al nostre país d'ençà de l'any 1984 i 85.

A.

LLIBRES

Ricard Salvat, encara

Josep M. García Ferrer i Martí Rom, RICARD SALVAT, Ed. Assoc. Enginyers Industrials de Catalunya, 1998, Barcelona.

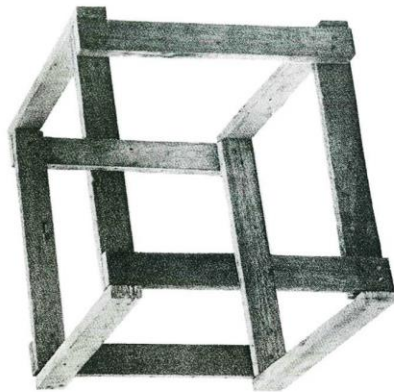
Es tracta d'un llibre recomanable per als qui vulguin aprofundir en la biografia i la personalitat del director teatral i erudit

Ricard Salvat. El llibre fou editat en ocasió d'una sessió dedicada a ell al cine-club de l'Associació d'Enginyers.

Aquest és un personatge decisiu per al teatre català, que malgrat això ha estat marginat de la nostra escena durant els darrers anys, i que —com diu la introducció dels autors— bé pot tonar a estar en primera línia a casa nostra. De fet, va escenificar un magnífic i difícil *Brecht* al Mercat de les Flors de Barcelona, a finals de l'any passat. Tanmateix, mèrits no n'hi manquen: la seva marginació no l'ha pas allunyat de la direcció, i ha estat un dels nostres directors més reclamats a l'estranger. El llibre, que té cura de presentar-nos el personatge com una part d'aquella cultura de resistència al

franquisme, i que repassa aquelles classes magistrals de la Universitat Catalana d'Estiu —on tants vam poder constatar el seu profund coneixement teatral—, és una barreja de biografia, entrevista i textos del mateix autor, d'entre els quals el que va escriure per al primer número d'aquesta revista MARC DE REFERÈNCIES per la tardor del 1997, titulat *Sobre unes reflexions de Tabucchi*. I és que, com ja saben els nostres lectors habituals, Ricard Salvat és integrant de l'anomenat Cercle de Budapest, que aplega un grup d'escriptors, novel·listes i intel·lectuals que van acudir el febrer de 1994 a la capital d'Hongria per a presenciar l'estrena de *La tragèdia de l'Home*, obra cabdal del teatre hongarès, que Salvat s'havia encarregat de posar en escena. D'aquella experiència prové la posterior intenció de fer-ne un col·lectiu heterogeni d'opïnadors. Un bon dossier doncs, per a aprofundir en la personalitat de Ricard Salvat.

A.

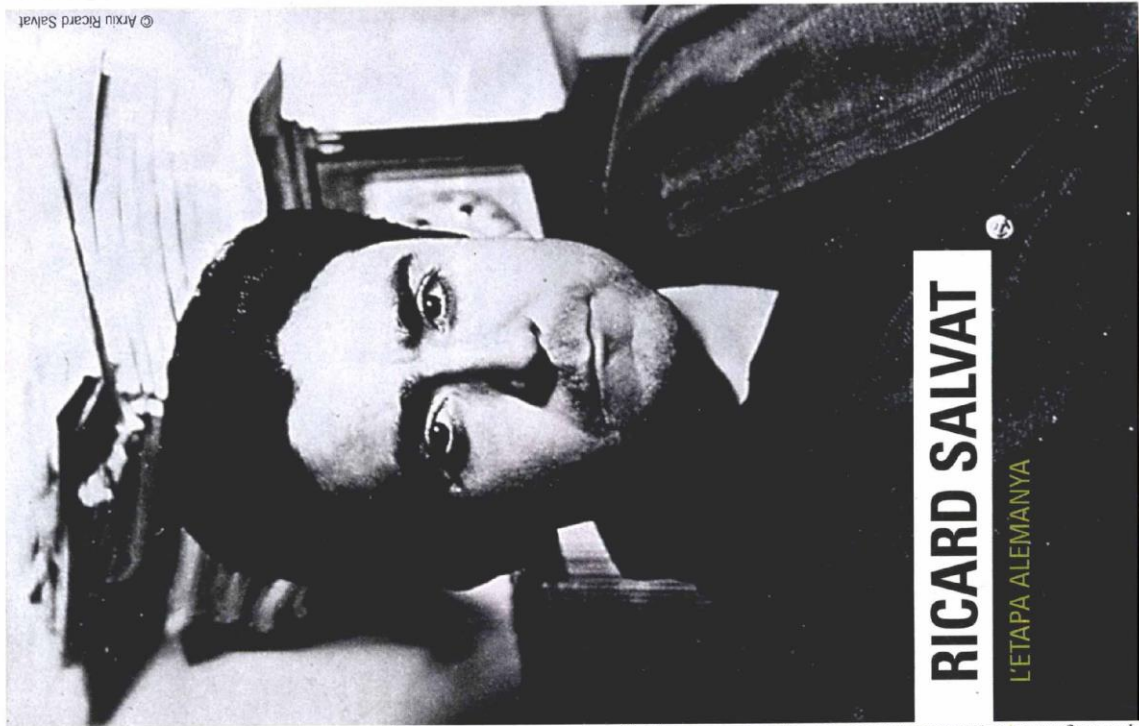
Mis relaciones con los autores

[Ricard Salvat]

Francamente, no sé demasiado qué puedo decir o escribir sobre mi relación con los autores vivos que he ido poniendo en escena a lo largo de mis casi cincuenta años de actividad profesional. ¿Ha sido buena? No siempre. ¿Ha sido mala? Sólo en algunas, muy pocas ocasiones. Lo que sí sé es que, en el plano humano, no ha sido muy satisfactoria.

Supongo que no debí quedar muy contento en mis relaciones generales con los autores catalanes y castellanos que había montado, porque cada vez que miro mi teatografía, publicada por J. M. García Ferrer y Martí Rom en la editorial del Colegio de Ingenieros Industriales de Cataluña veo que, a partir de un cierto momento, cada vez monté menos autores del país. La verdad es que siempre es más enriquecedor y menos

N. 9
(Hivern 2002)

RICARD SALVAT

L'ETAPA ALEMANYA

Aprenentatge teatral | Un jove Ricard Salvat va conèixer de primera mà, a Alemanya, alguns artistes fonamentals del teatre del segle XX.

Ficció i realitat s'abracen en dues novetats editorials vinculades a Ricard Salvat, figura clau de la renovació del teatre català contemporani. Ell fou l'autor de la novel·la *Animals destructors de lleis* (1959), reeditada ara per Meteora, i és un dels protagonistes d'El Teatre Viu, una resistència cultural, brillant estudi d'Enric Ciurans publicat recentment per l'Associació d'Investigació i Experimentació Teatral (AIET) que Salvat presidia. L'una i l'altre ens parlen d'una realitat històrica, la de l'Alemanya i Europa dels anys 50, i, sobretot, d'un esperit inquiet, d'un creador infatigable.

Sandre, el protagonista d'*Animals destructors de lleis* (1959), és un universitari català que viu en una ciutat de l'Alemanya dels anys 50, sinònim de democràcia i prosperitat tot i les runes encara visibles del règim anterior. Treballa en una fàbrica per pagar-se els estudis i, ajudat pels seus amics, obrers i artistes, descobrirà les ferides que el miracle econòmic alemany encara no ha aconseguit cicatritzar. El desencant de la joventut i el temor a un nou conflicte bel·lic són dues de les nafres d'una societat que intenta oblidar el seu passat recent.

Igual que Sandre, l'autor d'*Animals destructors de lleis*, Ricard Salvat (1934-2009), va ser un jove estudiant en aque-

SALVAT VA ESTUDIAR A LA RFA TEATRE I SOCIOLOGIA ENTRE 1956 I 1962

lla Alemanya miraculosa; i com ell, també, va treballar a la indústria i fou testimoni directe del desenvolupament d'aquell país. L'estada de Ricard Salvat a la República Federal d'Alemanya, on treballà i estudià en diverses etapes entre 1956 i 1962, li va permetre observar de manera privilegiada la nova Europa que sorgia de les cendres de la Segona Guerra Mundial i entrar en contacte amb les referents culturals germànics del moment, escriu Enric Ciurans en el seu magnífic estudi sobre el Teatre Viu ideat per Salvat i Miquel Porter i Moix. I molt especialment amb la generació d'homes de tea-

tre que tractaven de normalitzar la vida cultural d'un país enfonsat per la guerra, continua. Referint-se als paral·lelismes entre l'experiència de Sandre i la del seu creador, Ciurans afegeix: la novel·la, escrita a partir de les experiències que Salvat visqué a la ciutat de Mannheim, recrea el món marginal de la immigració, un tema que conreà en els anys posteriors (...) Salvat capta la realitat alemanya dels anys cinquanta i la compara amb la que havia deixat enrere a Catalunya i, especialment, amb la nova generació que tractava de combatre l'estat de prostrecció en què vivia.

Per a mi, Alemanya va ser descobrir el món, la democràcia, ens explicava el mateix Ricard Salvat fa pocs mesos. I, també, descobrir el teatre de categoria internacional, el Berliner Ensemble, la companyia de Bertolt Brecht, que en aquell moment era considerada la millor del món. I sens dubte ho era.

Coincidint amb el final dels seus estudis a la facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona, Salvat va aprofitar una beca que li havia de permetre passar un mes a

Heidelberg. Com ell mateix recordava al llibre *Ricard Salvat*, de J.M. García Ferrer i Martí Rom —editat per l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya

"EL Periodico" 15-12-1999

CIUTADANIA

Josep Maria Huertas

Els amics de Josep Maria Carandell

Ramon Draper (Barcelona, 1935-1999) i Josep Maria Carandell (Barcelona, 1934) eren de la mateixa quinta. Es van conèixer quan el segon buscava algú que conegués bé el Barri Xino i el seu entorn marginal per ajudar-lo en la seva *Guia secreta de Barcelona*. Van arribar a intimar prou perquè Draper qualificu Carandell del **"meu únic veritable amic"** a la biografia *Josep Maria Carandell*, que avui presenta el Cineclub Associació d'Enginyers.

Aquest llibre prova que hi ha idees il·lusionades que arrenen. Josep Miquel García Ferrer i Martí Rom van iniciar el 1980 una col·lecció de biografies de gent relacionada d'alguna manera amb el cinema, des de Carles Santos fins a Ricard Salvat, passant per un llarg etcètera de noms, entre els quals només figura una dona, Montse Amenós.

La vitalitat de Carandell —una característica genuïna de bona part de la família— fa que l'amenitat del llibre estigui assegurada. Entre els records més valorats per ell hi ha el d'haver recuperat el local d'Els Quatre Gats, el 1981, quan va ser comissari de l'exposició Picasso.

"Vaig anar a visitar el vell local i ens va sorprendre que estigués

en tan bon estat, gràcies al fet que llavors era un magatzem de teixits que protegien les parets, els ornaments i les rajoles, com si el temps s'hagués aturat".

Un altre moment bonic és quan evoca la mort del seu pare, amb qui havia anat millorant les relacions, fins al punt que la mare li va comunicar el mal tràngol dient-li: **"S'ha mort el teu amic"**. El seu amic, el seu pare, era un escriptor injustament poc valorat, indispensable per conèixer ambients marginals, com els de Ramon Draper, però d'inicis de segle. Signava amb el nom de Llorenç Sant Marc. Era també un economista amb una valuosa biblioteca que va acabar a la universitat.

Josep Maria Carandell, un ésser humà magnífic, amb un deix d'eterna joventut als seus ulls riallers, ha hagut de lluitar contra les malalties els darrers temps. Una certa malenconia impregna algunes planes d'aquesta biografia on les converses que manté amb García Ferrer i Rom són la part del lleó. Potser quan parla de la llum i de la terra reusenques que tant estima, del llibre sobre Gaudí que fa molt de temps que està preparant, del diari *TeleXpres*, dels amics que ja no hi són...

"El Pais" 12-12-1999

Los ingenieros humanistas

FERNANDO VALLS

Nada hay tan difícil, ni literariamente tan poco agradecido, como hacer un artículo elogioso, aunque pocas veces me va a ser tan fácil y tan grato escribirlo como en esta ocasión.

Desde hace nada menos que 18 años, por estas mismas fechas, el cine-club Associació d'Enginyers, o lo que es lo mismo J. M. García Ferrer y Martí Rom, dedica una sesión de homenaje a uno de esos muchos escritores o artistas catalanes que no han tenido el reconocimiento o el eco que su obra merece.

No se queda el acto en una mera exaltación verbal del elegido, o en una actuación teatral o musical cuando la actividad del protagonista se presta a ello, sino que se concreta también en un libro y un video. El volumen suele componerse de una entrevista, una documentación inédita o poco conocida y unos artículos o testimonios sobre la vida y la obra del personaje, ilustrados con un generoso capítulo fotográfico. El video, en cambio, consigue ser —como pretenden los promotores— una especie de tráiler sobre su dimensión personal y profesional. Uno de ellos, el dedicado a Francesc Català-Roca, obtuvo en 1990 el premio de la Generalitat al mejor videograma. Muchos de estos libros y videos se han convertido ya en un material imprescindible para entender la trayectoria vital e intelectual de los autores.

Este año, el protagonista es Josep Maria Carandell, hijo, hermano y cuñado de escritores, hombre de teatro, guionista de televisión, letrista de Ovidi Montllor y autor de una inolvidable *Guia secreta de Barcelona*. Aunque no es de Morella (¡nadie es perfecto!), fue compañero de curso de Sergio Besser en Filosofía y Letras en unos años en los que tiraban en ciclostil la revista *La hidra* y se siente medio de Reus (¡poca broma!). A lo mejor eso explica su fascinación por Gaudí, sobre el que prepara una biografía, y ha escrito el libreto de ópera que, con música de Joan Guinjoan, debería estrenarse pronto si las cosas funcionaran como debieran, lo que no suele ocurrir a menudo.

Dieciocho años dan para mucho y García Ferrer y Martí Rom tienen un olfato y buen hacer que ya quisieran para sí muchos de los gestores culturales y políticos de la cosa. Desde 1982 se han ocupado de la obra de los cineastas José Luis Guerín y Llorenç Soler, del coreógrafo Cesc Gelabert, de los escritores Raúl Ruiz, Joan Peruchó y Josep Palau i Fabre; los fotógrafos Català-Roca y Leopoldo Pomés; los músicos Carles Santos y Joan Guinjoan; el periodista Joan de Sagarra y gentes del teatro (actores, directores, escenógrafos y grupos teatrales): Albert Vidal, La Claca, Els Rocamora, Montse Amenós e Isidre Prunés.

No es difícil imaginar que la razón primera de que fueran éstos los escogidos se debe al interés que García Ferrer y Martí Rom sentían por su obra. Pensaron, además, en artistas que realizaban un trabajo que tuviera una dimensión interdisciplinaria, en el que hubiera una presencia de la imagen, del cine. Lo que salta a la vista es que todos ellos son gentes que van por libre, personajes tan singulares como heterodoxos, francotiradores, autores de una obra que se caracteriza por su escasa especialización, por su hibridez.

En fin, cuando tanta gente saca pecho por escribir, pintar o componer con fecha de caducidad, y cuando honores y cruces tocan en la tómbola de la *cultureta*, se reconcilia uno con la cultura al encontrarse con una empresa sencilla, pero hecha con tanto amor, discreción y rigor como la de estos dos ingenieros humanistas ante los que hoy tengo mucho gusto en quitarme el cráneo.

“La Vanguardia” 17-12-1999

DIARIO DE UN REPORTERO JOSÉ MARTÍ GÓMEZ

Cumbres borrascosas

El viernes existía consenso para cubrir las cuatro vacantes de tres salas del Tribunal Supremo. El miércoles, el consenso se rompió en el Consejo del Poder Judicial: un sector próximo al PSOE llegó a un acuerdo con sectores conservadores del CPJ para impedir el nombramiento de Perfecto Andrés Ibáñez. Resultado: elegidos cuatro magistrados en la órbita conservadora. En palabras de un magistrado, “hemos creado un sistema que excluye a uno de los juristas más reconocidos del país”. De nada sirvió que el juez Ramón Sáez explicase en el pleno que miembros del CPJ le habían dicho “Perfecto Andrés es antisocialista y nombrarle es dar una patada en el culo del PSOE”, ni apelar a resistir frente a los intereses partidistas. La derecha optó por lo práctico: coge el regalo y corre. Existe la impresión de que una vez más el CPJ ha salido de la refriega políticamente hipotecado. Yo, un inmaduro con acné político a lo que se ve, siempre creí que lo exigido a un magistrado del TS era solvencia jurídica, que nadie niega a Perfecto Andrés

Ibáñez. Parece que los que pensamos así estamos equivocados. Priva el mangoneo

Josep Ramoneda

La nota anterior enlaza con el discurso que se desprende leyendo “Después de la pasión política”, un lúcido, brillante ensayo de Josep Ramoneda presentado en la Central por Joan Rigol (“en los partidos hay muchos militantes y pocos resistentes”) y Pasqual Maragall (“los estados son débiles en algunos temas y se mantienen fuertes en otros”). No es misión de esta columna analizar un texto que he leído como amigo pero al que me he entregado. Si dejo constancia de un capítulo que me fascina por lo que tiene de aliento de gran reportaje: el que se aproxima a lo que fueron “los años de plomo” del terrorismo. Ramoneda tiene mucho de Berlin: es un gran divulgador, le apasionan los entresijos de la política, le encanta estar en todos los frentes y gusta de las relaciones sociales tanto como siente repudio por la cobardía

moral. Dividido entre el periodismo y la filosofía, la faceta de su personalidad que creo que acabará imponiéndose es la de la filosofía política. Posdata: brillante Joan Rigol, democristiano de toda la vida, marcando la diferencia entre los La Pira o Carrasco i Formiguera de ayer y los Berlusconi o Aznar de hoy

Josep Maria Carandell

De la familia Carandell, que mientras toma café al finalizar la comida lanza la idea de coger de inmediato el coche e irse a dar una vuelta por Praga, se puede esperar todo. A Josep Maria Carandell, uno de los tres que se fueron a Praga en un 600 mientras el resto de la familia seguía sentada a mesa, la comisión de cultura del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya le ha dedicado, como hace desde 18 años con personalidades de nuestra cultura, un homenaje en forma de libro y de video. Sorprende descubrir la cantidad de cosas relacionadas con la cultura que este

hombre ha hecho en su vida, y todo, se supone, porque su madre le leía cuentos y poesía cuando era niño. Para mí, especímen enamorado de la calle, el poeta Carandell siempre será el autor de la guía secreta de Barcelona, que entre otras cosas nos descubría que la hora más golfa de la ciudad no son las cuatro de la madrugada, sino las doce del mediodía. Carandell define a Barcelona como una novela. El también lo es

El señor secretario

Pedi una carta, dado que no uso correo electrónico, y me enviaron un e-mail. Y cuando insistí en la carta un sujeto que dijo ser secretario de Vidal-Quadras me telefonó conminándome a recibir el “e-mail”. Insistí en que no lo iba a recibir y me definió como periodista de la edad de la piedra, grosero y maleducado. El rifirrafe sería un gaje del oficio de no ser porque este ciudadano amante de la convivencia denuncia que le impongan el catalán pero impone el “e-mail”

"El País" 19-12-1999

LA HORMA DE MI SOMBRERO

Carandell, acompañado a la guitarra por Bernat Jiménez, se puso a cantar, junto con Lali Canosa y su hijo Andreu, una nana a su nieta Lola. / MARCELLI SAEZ

La tribu Carandell-Gottschewsky

JOAN DE SEGARRA

Josep Maria Carandell se ha convertido en el astro número 18 de la curiosa constelación de catalanitos y catalanotes que los ingenieros industriales J. M. García Ferrer y Martí Rom, "los ingenieros humanistas", como les llamaba en estas mismas páginas Fernando Valls, llevan descubriendo y homenajeando desde hace eso, 18 años. "Escritores o artistas catalanes", escribía Valls "que no han tenido el reconocimiento o el eco que su obra merece" (lo cual no es del todo exacto, pues entre estos 18 astros los hay con el Premi d'Honor de les Lletres, con la *llufa* de Sant Jordi, con la orden del mérito agrícola, con el garbanzo de oro, la llave de Barcelona, el Pepe de barro (que antaño concedía el semanario *La Codorniz*)... incluso creo que Carandell tiene el Premio Carlemany, o el Premio Goethe, o el Premio Schiller, o el Premio Marlene Dietrich, vamos, uno de los premios más importantes de la crema intelectual alemana, y yo, que soy el astro 14 de la constelación de marras, estoy en posesión de la Grande Guidouille del College de Pataphysique que en su día fundó Boris Vian (ahí es nada).

Convertirte en astro de la constelación de J. M. García Ferrer y Martí Rom o, lo que es lo mismo, del cineclub de la Asociación de Ingenieros Industriales de Cataluña, te da derecho a librito, video y presentación de los mismos. El librito suele consistir en una extensa entrevista a la que te someten los ingenieros humanistas —que más que preguntar saben escuchar, amén de beberse todo el *whiskey* (en mi caso era irlandés) que tienes en casa—; unas florecitas de los amigos, y una docena larga de fotografías, la mayoría de ellas inéditas, en las que se te ve mamando de la teta de una oronda gallega, jurando la bandera en Larache o bailando el mambo con Abee Lane en los lavabos del Ritz. El video, afortunadamente, no suele ser tan brutal y tiende, preferentemente, a mostrarte arrastrando tu sombra por La Rambla, tomando el sol en la terraza del Zürich, mirando el escaparate de La Central o dándoles de comer cacahuetes a los mandriles del zoo, imágenes política y ciudadanamente correctas de ese júbilo en agradecimiento que siempre fuiste, de ese astro tardío —se

es astro, astro fugaz, en la mocedad, y lo demás son puñetas— que en el fondo, y en la superficie, te reconociera.

Pero después del librito y el video viene la presentación, y con ella la venganza. En la presentación es el astro quien corta el bacalao. El día en que se presentó el librito y el video sobre Carandell en la Asociación/Colegio de los Ingenieros Industriales de Cataluña, en el 39 de la Via Laietana, quinta planta, el pasado miércoles, no funcionaba el ascensor. Y para mayor *inri*, la proyección del video, debido a un fallo técnico, no fue lo que se dice una maravilla. Y hacía un calor de mil demonios (por lo visto falló también la calefacción, la refrigeración o lo que sea). Total, que yo aguardaba, impaciente, la venganza de Josep Maria. ¿Por dónde desataría su colera mi amigo, mi hermano mayor? Tratándose de Josep Maria Carandell, los tiros podían venir de todas partes. El hombre de la *Guia secreta de Barcelona*, el que nos familiarizó con las primeras comunas —beatniks para más señas—; el mayor conocedor del Gaudí drogadicto y masón, entre otras lindezas; el hombre que publicó el primer trabajo sobre Peter Weiss (*Marat Sade*), que se inventó una generación que abarcaba de Eugenio Trias a Ana Maria Moix y de Jaume Perich a Rubert de Ventós, aquel tipo que, como nos contaba Martí Gómez en *La Vanguardia*, era capaz de montarse en un *seiscientos* camino de Praga después de, mientras tomaba el café en casa de sus padres, evocar el embrujo de aquella ciudad; de ese hombre se podía esperar todo.

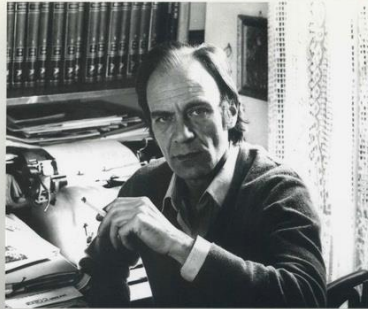
Pero aquel miércoles, en el salón de actos de la Asociación/Colegio de los Ingenieros Industriales, además de los amigos, se había congregado buena parte de la tribu Carandell y, para ser más exactos, de la

tribu Carandell-Gottschewsky, es decir, de los hijos, cuatro, de Josep Maria Carandell y de Christa Gottschewsky, y de sus seis nietos. Y Josep Maria Carandell se olvidó de las comunas, del Gaudí drogadicto y masón, de la Barcelona secreta, de Marat y el divino marqués, de Praga y el *seiscientos*, y acordándose de cuando era niño, de las funciones teatrales que hacía con sus hermanos en la finca de Reus o en el piso de la calle de Provença, nos devolvió sorprendentemente, agradablemente, a la Sala Mozart de nuestra infancia. Y acompañado a la guitarra por Bernat Jiménez de Cisneros, se puso a cantar —desafinando como un condenado—, en compañía de Lali Canosa y de su hijo Andreu, una nana a su nieta Lola, hija de su hijo Julio y de su mujer, Anna. "Dorm, Lola, dorm, / que el bressol / de la nit / et gronxarà. Si els teus pares no hi són pas / el Matias, el Matias / si els teus pares no hi són pas / el Matias hi serà". Pero el Matias, el hermano de la Lola, que ya se sabía el papel, y que estaba allí, formando con la tribu, se rebeló y dijo: "Si els teus pares se n'han anat, / la veïna, la veïna, / la veïna et cuidarà". Y Josep Maria, para mayor tranquilidad de Lola y de Matias, improvisó unos versos en los que daba a entender que, a falta de padres, de Matias y de vecina, serían los *engineers* quienes cuidarían de la pequeña Lola.

Pobre Lola, en manos de unos ingenieros a los que se les estropea el ascensor, el proyector, la calefacción, el aire acondicionado... Huelga decir que la tribu Carandell-Gottschewsky, los ingenieros, los amigos, todos lo pasamos en grande. En las 8.976 presentaciones de libros, videos y otras golosinas a las que he asistido en esta ciudad, jamás me había divertido tanto como en la consagración de Josep Maria Carandell como el astro 18 de la constelación de J. M. García Ferrer y Martí Rom. ¡Pobre Lola!

Josep Maria Carandell,
convertido en el astro número
18 de la constelación de J. M.
García Ferrer y Martí Rom,
congregó a su tribu en la
presentación del libro y nos
lo pasamos en grande

“Avui” 27-2-2000

**JOSEP MARIA
CARANDELL**

J.M. García Ferrer
Martí Rom

Enginyers Industrials
de Catalunya
Associació / Col·legi

■ *Josep M. Carandell*

■ Josep M. García i
Martí Rom

■ Enginyers
Industrials de
Catalunya (Via
Llaetana, 39 - 08003
Barcelona)

J.M. Carandell vist de prop

Josep Maria Carandell és tot un personatge. I qui desconegui el seu talent literari, la seva trajectòria periodística i el bon pols amb els seus amics té ara l'oportunitat de repescar aquest barceloní, mig de Reus, gràcies a la monografia que li han dedicat J.M. García Ferrer i Martí

Rom. Es tracta d'un volum anual que els Enginyers Industrials de Catalunya dediquen a una figura de la cultura catalana, com ara Joan de Sagarra, Joan Guinjoan i Ricard Salvat, entre d'altres. Cronista de la Barcelona oculta, especialista de l'obra de Gaudí, conversador culte i intel·ligent... Aquests són alguns dels trets que el llibre vol ressaltar.

Pere Tió

“Avui” 13-12-2000

Un vídeo i un llibre glossen l'extensa activitat del polifacètic historiador cinematogràfic

Esteve Riambau
BARCELONA

Actor de teatre, impulsor de la Nova Cançó, catedràtic universitari, diputat al Parlament i rector de l'UCE. Aquestes són algunes de les múltiples cares de Miquel Porter Moix.

Totes queden reflectides en l'homenatge que l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya ha tributat a l'historiador cinematogràfic. “No crec en els homenatges perquè no serveixen per a res. En canvi, agraeixo els reconeixements”. Miquel Porter Moix va respondre amb aquestes paraules al llibre i al vídeo que J.M. García Ferrer i Martí Rom han dedicat a la seva personalitat i la seva obra. Envoltat per familiars i amics, el catedràtic d'història del cinema va aprofitar l'acte celebrat dilluns al vespre al Col·legi d'Enginyers per recordar que la seva recent jubilació li permet fer “el mateix que abans però en pitjor”. “M'haig d'organitzar el temps –va comentar–, i això és una novetat. La sensació, tanmateix, és agradable, perquè la meua vida ha estat fantàstica, malgrat algunes coses empenyadores, com la mort de la meua dona, Guillemette, i la desaparició d'alguns amics”.

Imatges inèdites

Una llarga entrevista, filmada en un vídeo que també inclou algunes imatges inèdites rodades pel mateix Porter i després transcrita en el llibre, repassa –en primera persona– la intensa vida del crític cinematogràfic de les revistes *Serra d'Or* i *Destino*

Miquel Porter Moix rep el reconeixement de l'Associació d'Enginyers

Miquel Porter Moix aplaudeix el reconeixement a la seva vasta trajectòria

i de l'AVUI. La llibreria familiar, el Teatre Viu, el Cercle Lumière, la biblioteca cinematogràfica CO.Ci.CA. que, com bé va recordar García Ferrer, “tenia voluntat de servei públic en un moment en què allò que era públic no tenia cap voluntat de servei”, el cineclubisme i la universitat són algunes de les altres estacions obligatòries en aquest llarg itinerari ara glossat tant en lletres com en imatges.

Especialment crític amb les pressions que va rebre dels seus superiors quan va ser el primer responsable de la política cinematogràfica de la Generalitat, Porter Moix constata, des del present: “No dec res a ningú, ni

a cap banc ni a cap polític, i estic molt satisfet d'haver recuperat la meua llibertat total. Ningú és el meu amo, i si les meues opinions fan nosa a algú, que els bombin”.

Absència del sector

Antoni Kirchner, actual delegat de Cinematografia i Vídeo del govern autònom, els historiadors Palmira González i Joaquim Romaguera, l'exdiputat Francesc Vicens, els realitzadors Llorenç Soler i Eugeni Anglada, i Lluís Serrahima –impulsor de la Nova Cançó– van assistir personalment a aquest homenatge, en el qual, en canvi, era manifesta l'absència del sector professional del cinema català.

Definit per J.M. García Ferrer com “un llibre pràctic per començar a conèixer Miquel Porter Moix”, el volum que ha editat l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya també inclou els testimonis d'algunes persones properes al que va ser l'impulsor del cineclubisme a Catalunya, així com un recull de textos de l'autor que van ser publicats en diversos mitjans.

Incansable en tots els àmbits, Porter Moix anuncia actualment la seva intenció d'escriure una història del cinema en català. “No n'hi ha cap –afirma amb rotunditat– i pel cap baix no podria tenir menys de cinc-centes pàgines”.

“Fotogranas” n. 1888 (2-2001)

cos de la cultura catalana y miembro activo en todas sus disciplinas: *Una mezcla de héroe de cine negro y existencialista francés de los años 50 y 60.*

Cómo: Tras una breve introducción encomiástica, la obra prosigue con una entrevista en la que se abordan las distintas facetas del intelectual catalán. Incluye también una selección de sus más importantes artículos,

así como una compilación de textos elaborados por amigos y colaboradores.

Sabía que... fundó con Ricard Salvat el Teatre Viu.

...fue uno de los precursores de la Nova Cançó.

...Pere Portabella le dio un pequeño papel en *Umbracle*.

...participó como guionista en *La ràbia*, de Eugeni Anglada.

...formó parte de la

comisión redactora del primer proyecto de Ley de Normalización Lingüística del Catalán.
...fue rector de la Universitat Catalana d'Estiu.

MIQUEL

PORTER MOIX

De **J.M. GARCÍA FERRER**
y **MARTÍ ROM**.

**Associació d'Enginyers
Industrials de
Catalunya, 183 pàgines
1.000 pesetas**

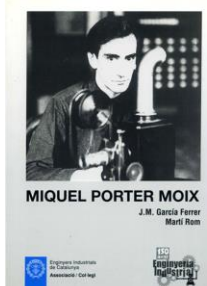
Quién: Miquel Porter Moix, uno de los personajes emblemáticos

“Dirigido” n. 303 (7-2001)

Miquel Porter Moix. J. M. García Ferrer / Martí Rom. Colegi d'Enginyers Industrials de Catalunya. Barcelona, 2001. 184 pàgines.

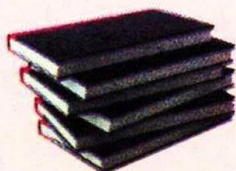
Miquel Porter Moix libra múltiples facetas en un crisol de actividades: librero, músico, periodismo, teatro, universidad y, en fin, el cine, cineclubista, conferenciante, crítico e historiador. De dibujar su personalidad se ocupa este libro, compuesto a tres bandas: una larga y discursiva entrevista, cinco amistosas semblanzas y una significativa antología de textos propios. En catalán.

R. F.

“El Triangle” 17-1-2001

L'últim renaixentista

“Miquel Porter Moix” J.M. García Ferrer i Martí Rom.
Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya.

Barcelona, 2000

Pep Martí

Miquel Porter Moix és un d'aquells arquetipus que han proliferat a Catalunya de forma generosa al llarg de la seva història. Barreja de creativitat i individualisme, una mica anarquistes, càustics amb el poder, lliurepensadors i heterodoxos. Un perfil ara en crisi per l'onada homologadora de tot i de tothom. **Porter** és un supervivent d'aquesta tradició d'aire fresc fidel a ell mateix i a unes idees de compromís i avantguarda. És també un cas de multidisciplinarietat abassegador. Ha fet de tot: s'acaba de jubilar com a catedràtic d'Història del

▲ Miquel Porter amb altres integrants d'Els Setze Jutges: Josep M. Espinàs, Guillermina Motta, Pi de Serra... Era l'any 1964.

Cinema, va ser un dels impulsors dels cinefòrums durant el franquisme, cantautor i fundador d'Els Setze Jutges, exerceix actualment el rectorat de la Universitat Catalana d'Estiu, ha estat dirigent de la Confederació Sindical de Catalunya i diputat d'ERC.

El llibre de **García Ferrer** i **Martí Rom** passa revista a la trajectòria del personatge i, junt amb un vídeo, ofereix una bona manera de conèixer una de les figures més lúcides i divertides del nostre paisanatge cultural ▲

Any 2005. Programa núm. 5

28 febrer – 13 març**FilmoTeca**
de Catalunya

Miquel Porter i Moix

Victor Sjöström**Luis García Berlanga****Cinema mexicà de ciència-ficció****Record de Miquel Porter i Moix****DILLUNS 28****19:30**

Record de Miquel Porter i Moix:

Miquel Porter i MoixJosep Miquel Martí Rom, 2000. Catalunya. VC. Projecció en **BETACAM SP**

Vida i obra de Miquel Porter i Moix. Ell mateix explica els principals vessants del seu treball: historiadore de cinema, professor de la Universitat, la Universitat Catalana d'Estiu, el seu pas per la política, la "Nova Cançó", el teatre.

Taula rodona a l'entorn de Miquel Porter i Moix, amb la presència de Martí Porter Huerre, Palmira González, Joandomènec Ros i Julio Lamaña.

VI **cicle de**
cinema
català
sabadell

del 17 d'octubre
al 22 de novembre del 2005
www.cinemaocatala.org

22 de novembre, dimarts**Homenatge*****Miquel Porter Moix, un home bo***

Projecció de l'audiovisual *Miquel Porter i Moix*, de J. M. Martí Rom i J. M. Garcia Ferrer. Presentació a càrrec

d'Ana Fernández d'una entrevista inèdita amb l'homenatjat. Taula rodona: Ana Fernández, historiadora; Juanjo Caballero, ESCAC; Palmira González, UB; Martí Porter, i Jordi Tomàs, cineasta amateur.

lloc:

hora:

Auditori de la Fundació Caixa Sabadell

19.30 h

DILLUNS, 21/11/2005 - 19:01h

El record de Porter Moix, tanca el VI Cicle de Cinema Català de Sabadell

Dimarts, 22 de novembre, a dos quarts de 8 del vespre

Amb motiu de l'acte s'ha editat una entrevista inèdita a Miquel Porter feta per la historiadora Ana Fernández. Durant l'homenatge "Miquel Porter Moix, un home bo" es presentarà l'Associació d'Amics de Miquel Porter. Dimarts, 22 de novembre, a les 19.30 h, a l'Auditori de Caixa Sabadell (c. d'en Font, 1), es retrà homenatge a Miquel Porter Moix, coincidint amb el primer aniversari de la seva mort. L'acte s'iniciarà amb la projecció d'un audiovisual fet per J. M. Martí Rom i J. M. Garcia Ferrer que repassa les múltiples facetes de l'homenatjat i que va produir el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya.

Al col·loqui posterior hi participaran Ana Fernández, historiadora, Juanjo Caballero, professor de l'ESCAC, Palmira González, professora de la UB, Martí Porter, fill de l'homenatjat, i Jordi Tomàs, cineasta. "Miquel Porter Moix, un home bo" és un homenatge a una de les persones que més han fet per la difusió i, sobretot, dignificació del cinema català i que va impulsar decididament el Cicle de Cinema de Sabadell. Durant l'acte es presentarà el CD de l'edició d'una entrevista inèdita feta per la historiadora Ana Fernández i es donarà a conèixer l'Associació d'Amics de Miquel Porter. El VI Cicle de Cinema Català està organitzat pel Centre de Normalització Lingüística de Sabadell i compta amb el patrocini de la Fundació Caixa Sabadell i el copatrocini de l'Ajuntament i el Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya. Hi col·laboren Diari de Sabadell, Establiments Viena, e-solucions, Òmnium Cultural, Plataforma per la Llengua i Vilaweb.

tot recordant...

Miquel Porter i Moix un home polifacètic

- **inauguració de l'exposició:** dimecres, 19 d'abril, a les 12 h, presidida pel rector de la Universitat de Barcelona, l'Excm. i Magfc. Sr. Màrius Rubiralta i Alcañiz, a la Facultat de Geografia i Història, c/ Baldori Reixach s/n
- **acte acadèmic:** dilluns, 24 d'abril, a les 18 h, presidit pel Dr. Gaspar Coll, adjunt al Vicerectorat de Política Acadèmica i Convergència Europea, a l'Aula Magna de la Universitat, Gran Via de les Corts Catalanes. 585
- **18.10 h:** projecció de la pel·lícula *Miquel Porter i Moix* (dir.: Martí Rom, 2000)
- **18.30 h:** conferència del Dr. Ricard Saïval, catedràtic emèrit d'Història de les Arts Escèniques: «La Facultat de Lletres dels anys cinquanta»
- **19.30 h:** taula rodona: «El professor Miquel Porter i la irradiació de la seva acció docent», amb la participació del Dr. Santiago Alcolea, la Dra. Anna Casanovas, el Dr. Josep Maixenchs, la directora de cinema Rosa Vergés i la Dra. Palmira González (moderadora)

BARCELONA, ABRIL DE 2006. 75è ANIVERSARI DE LA PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA

homenatge organitzat pel Departament d'Història de l'Art de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, més informació a la web del Departament: www.ub.es/art/

